

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

De Minister van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres
Postbus 24037
2490 AA Den Haag

10.2.e

10.2.e
www.sodm.nl

Behandeld door

10.2.e

10.2.e

Ons kenmerk
18080362

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum 23 april 2018

Betreft Onverwachts drukverlies bij zoutwinningcaverne Nedmag

Excellentie,

Op vrijdag 20 april 2018 rond 03:15 heeft Nedmag een drukdaling gedetecteerd bij één van de putten die Nedmag gebruikt voor het winnen van magnesiumzouten in de buurt van Veendam. Deze put staat in verbinding met een ondergrondse cavernestelsel. Vrij kort erna is een soortgelijke drukdaling gemeten bij de acht omliggende putten die ook in verbinding staan met hetzelfde cavernestelsel. Het incident is vrijdag rond de middag gemeld bij Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Met deze brief informeer ik u over wat momenteel bekend is en wat de vervolgstappen zijn.

De oorzaak van de drukdaling is hoogstwaarschijnlijk lekkage van het pekkel naar bovenliggende lagen. Deze lekkage zou kunnen plaatsvinden via een van de putten of via een doorgang in het zout. Nedmag is direct begonnen met onderzoek naar de mogelijke oorzaak.

Bij zoutwinning vindt er bodemdaling plaats. Door de drukdaling in de caverne kan deze versneld worden. Om deze bodemdaling goed te kunnen monitoren zullen er continu GPS-metingen worden gedaan.

Er loopt nu bij Nedmag onderzoek naar de oorzaak van de drukdaling, of en hoe dit te repareren is en wat de gevolgen zijn. SodM heeft als toezichthouder hierover dagelijks contact met Nedmag.

Ik houd u op de hoogte van verdere ontwikkelingen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. T.F. Kockelkoren, MBA
Inspecteur-generaal der Mijnen

10.2.e

TER INFORMATIE

Aan de Minister

10.2.e

Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging
Directie Energie en Omgeving

Auteur

10.2.e

Datum

24 april 2018

Kenmerk

DGETM-EO / 18080556

BHM: 18080727

nota

Onverwacht drukverlies zoutcaverne van NEDMAG bij
Veendam

Parafenroute

DG ETM

Sandor Gaastra

E&O, directeur

Meindert Smallenbroek

E&O, MT-lid

10.2.e

Bijlagen: 2.

- Kamerbrief, d.d. 08-02-2018
- Brief van IG der Mijnen, d.d. 23-04-2018

BBR

10.2.e

Aanleiding

Nedmag wint magnesiumzout uit de diepe ondergrond nabij Veendam. Op vrijdag 20 april 2018 om 03.15 uur heeft Nedmag een drukdaling geconstateerd in een boorput. De drukdaling is mogelijk veroorzaakt doordat er ondergronds ongecontroleerd en ongewenst pekkel weglekt. Het incident is gemeld bij de Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). De inspecteur-generaal der Mijnen heeft u op 23 april 2018 bijgesloten brief gestuurd. Naar aanleiding van de brief heeft Meindert Smallenbroek (directeur E&O) gesproken met de directie van Nedmag. Via deze nota wordt u nader hierover geïnformeerd. Op 8 februari 2018 heeft u per brief (bijgevoegd) Kamervragen van de leden Dik-Faber en Van der Graaf (CU) over een voorgenomen uitbreiding van magnesiumzoutwinning door Nedmag onder Kiel-Windemeer beantwoord.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten

- In de ondergrond van Veendam bevindt zich een dik zoutpakket. Dit pakket bestaat uit meerdere lagen van verschillende zouten en mineralen. Deze lagen zijn destijds gevormd door verdamping van een binnenzee gedurende meerdere miljoenen jaren.
- Nedmag produceert via oplossingsmijnbouw het magnesiumzout. Het zout wordt gewonnen door zoet water te pompen in de ondergrondse zoutlagen op een diepte van 1,5 – 2 km. Het magnesiumzout aldaar lost op en wordt vervolgens omhoog gepompt.
- Nedmag wint specifiek de laag met het magnesiumzout. Door het oplossen van deze laag ontstaat een stelsel van cavernes dat gevuld is met een verzadigde pekkel.
- Het bedrijf beschikt over een winningsvergunning Veendam (concessie) dat een groot gebied nabij de plaats Veendam bestrijkt. Binnen deze vergunning wordt in het Tripscompagnieveld en het Borgercompagnieveld

Ontvangen BBR

24/4

25 APR. 2018

het magnesiumzout gewonnen. Deze velden staan niet in verbinding met elkaar.

- Op vrijdag om 03.15 uur heeft men een drukdaling geconstateerd in put TR2 in het Tripscompagnieveld. Daarna werd de drukdaling ook in meerdere putten van dit veld geconstateerd.
- De geconstateerde drukdaling betekent dat er pekkel uit het cavernestelsel is weggestroomd. Men onderzoekt op dit moment de oorzaak hiervan. Men denkt aan twee mogelijke oorzaken:
 1. Een deel van het zogenaamde dak van een caverne is ingestort en daardoor is er pekkel weggestroomd in de bovenliggende poreuze laag (kalkzandsteen). Dit is tijdelijk want na verloop van tijd verstopt het zout deze poreuze laag en kan er niets meer doorheen stromen.
 2. De gecementeerde wand (casing) van het boorgat TR2 is misschien gebroken en hierdoor zou er pekkel zijn weggestroomd. Nedmag zal morgen in het boorgat een inspectie met een camera uitvoeren en ook de casing zal worden gecontroleerd.
- Sinds afgelopen zondag (22 april 2018) is de drukdaling gestopt en is de druk in het cavernestelsel op een lager niveau gestabiliseerd. Dit betekent dat de ondergrondse lekkage is gestabiliseerd.
- Aan het oppervlak zijn er nu geen effecten waarneembaar. Deze zoutwinning veroorzaakt bodemdaling. Dit incident zou de bodemdaling kunnen versnellen. Maar de totale bodemdaling zal kleiner zijn dan de conform het winningsplan maximaal toegestane bodemdaling van 65 cm.
- Normaliter zou het Tripscompagnieveld tot 2030 in productie blijven. Gezien de geconstateerde drukdaling heeft Nedmag besloten om de productie uit dit veld eerder te stoppen. Men is begonnen om de productie geleidelijk af te bouwen. Men zal dan ook geen zoet water meer in de cavernes pompen. Hierdoor zal het huidige lagere drukk niveau in de cavernes gehandhaafd blijven en wordt een ongewenste en ongecontroleerde uitstroom van pekkel voorkomen.
- SodM is op dit moment bij Nedmag aanwezig en houdt toezicht op de winning en het onderzoek. Een aandachtspunt hierbij is de diesel die door Nedmag wordt gebruikt als mijnbouwhulpstof tijdens de productie van het magnesiumzout.
- Nedmag heeft vandaag de provincie, gemeenten en het waterschap geïnformeerd. Morgen zal het personeel worden geïnformeerd en wordt er ook een persconferentie gehouden.
- Het Tripscompagnieveld is voor Nedmag de belangrijkste winningslocatie. Het direct afbouwen van de productie heeft bedrijfseconomische gevolgen en legt een zekere druk op het bedrijf om nieuwe productielocaties te realiseren.

*Mogelijk gevoeligheden: boogde uitbreiding magnesiumzoutwinning onder
Kiel-Windeweer*

- Nedmag heeft plannen om de zoutwinning vanuit Borgercompagnie uit te breiden. Dit heeft lokaal reeds tot weerstand geleid.
- Over deze plannen zijn op 27 december 2017 door de leden Dik-Faber en Van der Graaf (beiden Christenunie) Kamervragen gesteld. Uw beantwoording (8 februari 2018) is bijgevoegd aan deze nota.
- De beoogde uitbreiding zal moeten worden uitgevoerd binnen de kaders van het huidige winningsplan uit 2013. Dit betekent dat alleen een omgevingsvergunning die ziet op de bovengrondse activiteiten hoeft te worden verleend. Het incident van vrijdag 20 april 2018 is op deze beslissing niet van invloed.
- Afhankelijk van hoe de winning uit de nieuwe putten verloopt, zal men op termijn niet meer binnen de grenzen van het huidige winningsplan blijven. Het winningsplan moet dan minstens worden geactualiseerd. Een voorlopige inschatting is dat dit niet onmogelijk is.
- SodM zou uitgaande van de resultaten van het lopende onderzoek naar het incident kunnen concluderen dat de activiteiten niet meer in het huidige winningsplan past. Er ontstaat dan een nieuwe situatie waarvoor een actualisatie van het huidige winningsplan een mogelijke oplossing is.
- Bij instemming met een winningsplan, worden conform de Mijnbouwwet de gedeputeerde staten van de provincie(s), burgemeester en wethouders van de gemeente(n) en het dagelijks bestuur van een waterschap binnen het gebied waarop het winningsplan betrekking heeft in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen. Het ontwerp-instemmingsbesluit (met alle achterliggende documenten) zal in het gebied waarop het winningsplan betrekking heeft, ter inzage worden gelegd. Iedereen kan hierover een zienswijze indienen.

TER ONDERTEKENING

4

Aan de Minister

10.2.e

Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging
Directie Energie en Omgeving

Auteur

10.2.e

nota

Uitstel beantwoording Kamervragen over sluiting
zoutwinningslocatie Nedmag

Datum

9 mei 2018

Kenmerk

DGETM-EO / 18092815

BHM: 18093452

Kopie aan

10.2.e

Parafenroute

DG ETM

Sandor Gaastra

E&O, directeur

Meindert Smallenbroek

E&O, MT-lid

10.2.e

BBR

10.2.e

Bijlage(n)

Brief van IG der Mijnen, d.d. 23-
04-2018 en Nota E&O

Aanleiding

Op 30 april 2018 heeft het lid Beckerman (SP) vragen gesteld naar aanleiding van het artikel "Nedmag moet zoutwinning belangrijkste locatie afbouwen: lek in put" van RTV Noord.

Nota DGETM-EO / 18080556

Advies

U kunt bijgevoegde brief ondertekenen, waarin uitstel wordt aangekondigd voor de beantwoording van de vragen. U kunt ook kennis nemen van het incident en de gevolgen voor het bedrijf, hieronder opgenomen bij 'kernpunten'.

Kernpunten

- Het bedrijf Nedmag in Veendam wint zout (magnesiumchloride) in de diepe ondergrond. Het zout wordt gewonnen door water en hulpstoffen (zoals dakolie) onder druk te injecteren in zoutlagen waardoor het zout oplost en het vervolgens wordt opgepompt. Hierdoor ontstaan cavernes in de diepe ondergrond.
- Er is een incident geweest bij de huidige winning van zout vanuit het "Tripscompagnie veld" (onder Veendam). Dit veld is een van de belangrijkste velden voor de huidige winning van zout door Nedmag.
- Het incident betreft het in de diepe ondergrond weglekken van grote hoeveelheden pekelwater en hulpstoffen. Dit is op 20 april 2018 vastgesteld doordat een grote drukdaling is geconstateerd. U bent hierover al geïnformeerd via een nota van de directie E&O en per brief door het Staatstoezicht op de Mijnen.
- Het incident is reden geweest voor Nedmag om de winning van zout uit het "Tripscompagnie veld" in 2018 zo snel mogelijk af te bouwen. Dit heeft een grote impact op de bedrijfsvoering van het bedrijf. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) ziet toe op het onderzoek naar de oorzaken en effecten van het incident dat door Nedmag wordt uitgevoerd.
- Momenteel is er ook een aanvraag voor een vergunning in behandeling die gaat over de uitbreiding van de locatie met twee nieuwe putten. Dit betreft het "Borgercompagnie veld". Tegen deze aangevraagde vergunning is in de regio grote weerstand.

Ontvangen BBR

18/5

22 MEI 2018

- 11
- De afgifte van de definitieve vergunning voor de nieuwe zoutwinning wordt door ons aangehouden totdat voldoende duidelijk is dat het incident niet leidt tot een andere beoordeling van de gevolgen voor de veiligheid en het milieu dan beschreven in de huidige aanvraag. De eerste bevindingen van SodM over de oorzaken en effecten van het incident zijn hiervoor van belang.
 - Om de bedrijfsactiviteiten in de toekomst te kunnen continueren moet Nedmag nieuwe zoutlagen aanboren. Het aanhouden van de vergunning kan dan ook directe gevolgen hebben voor de continuïteit van de huidige bedrijfsvoering van Nedmag en voor bedrijven die afhankelijk zijn van het magnesiumzout dat Nedmag wint. Het "worst case scenario" betreft het verlies van mogelijk 500 banen in de regio.
 - We streven er naar om de Kamervragen voor 1 juni 2018 te beantwoorden. We verwachten dan de eerste bevindingen van SodM te kunnen betrekken bij de beantwoording.
- 1
0

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister 10.2.e

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Auteur

10.2.e

nota

Beantwoording Kamervragen over
sluiting zoutwinningslocatie Nedmag

Datum

20 juni 2018

BHM

DGETM-EO / 18084317

Kenmerk

DGETM-EO / 18141296

BHM: 18084317

Parafenroute

DG ETM

Sandor Gaastra

E&O, directeur

Meindert Smallenbroek

E&O, MT-lid

10.2.e

BBR

10.2.e

Kopie aan

M. Smallenbroek, B. Groot
B. Groot, G. Groot, D. Groot

10.2.e

Bijlage(n): 2.

-Brief aan TK
-Kamervragen

Aanleiding

Op 30 april 2018 heeft het lid Beckerman (SP) vragen gesteld naar aanleiding van het artikel "Nedmag moet zoutwinning belangrijkste locatie afbouwen: lek in put" van RTV Noord.

Advies

U kunt bijgevoegde brief ondertekenen. U kunt ook kennis nemen van de status van de vergunningsaanvragen van Nedmag.

Kernpunten

- Er is een incident geweest bij de huidige winning van zout vanuit het "Tripscompagnie veld" (onder Veendam). Dit veld is een van de belangrijkste velden voor de huidige winning van zout door Nedmag.
- Het incident betreft het in de diepe ondergrond weglekken van grote hoeveelheden pekewater en hulpstoffen. Dit is op 20 april 2018 vastgesteld doordat een grote drukdaling is geconstateerd. U bent hierover al geïnformeerd via een nota van de directie E&O en per brief door het Staatstoezicht op de Mijnen.
- Het incident is reden geweest voor Nedmag om de winning van zout uit het "Tripscompagnie veld" in 2018 zo snel mogelijk af te bouwen. Dit heeft een grote impact op de bedrijfsvoering van het bedrijf. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) ziet toe op het onderzoek naar de oorzaken en effecten van het incident dat door Nedmag wordt uitgevoerd.
- Momenteel zijn er twee aanvragen voor omgevingsvergunning in behandeling voor het boren en de aanleg van de twee nieuwe cavernes voor zoutwinning. Dit betreft het "Borgercompagnie veld". Tegen deze aangevraagde vergunning is in de regio grote weerstand.
- De afgifte van de vergunningen voor de nieuwe zoutwinning wordt door ons aangehouden totdat voldoende duidelijk is dat het incident niet leidt tot een andere beoordeling van de gevolgen voor de veiligheid en het milieu dan beschreven in de huidige aanvraag. De eerste bevindingen van SodM over de oorzaken en effecten van het incident zijn hiervoor van belang.

Ontvangen BBR

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Kenmerk
DGETM-EO / 18141296

- Nedmag is tevens gevraagd een nieuw winningsplan ter instemming voor te leggen, nu uit de eerste resultaten blijkt dat door de lekkage de maximale bodemdalingscontour van het huidige winningsplan zal worden overschreden.
- Nedmag is door de directeur Energie & Omgeving onlangs per brief over het aanhouden van de omgevingsvergunning geïnformeerd.

2018Z08083

Vragen van het lid Beckerman (SP) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat over het bericht dat het bedrijf Nedmag zijn zoutwinningslocatie sluit als gevolg van problemen (ingezonden 30 april 2018)

1

Kent u het bericht dat ook bij het bedrijf Nedmag problemen zijn ontstaan bij de zoutwinning in Tripscompagnie? 1)

2

Stond deze locatie van dit bedrijf onder verscherpt toezicht van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)?

3

Welke gevolgen en mogelijke risico's heeft de geconstateerde lekkage? Welk mogelijk risico heeft de geconstateerde bodemdaling? 2) 3)

4

Op welke termijn is volledige beëindiging voorzien, nu Nedmag heeft besloten tot versnelde afbouw van de winning op deze locatie? 4)

5

Is de locatie bij Kiel-Windeweer nog steeds in beeld als mogelijke nieuwe winningslocatie? Hebben de geconstateerde problemen bij dit bedrijf gevolgen voor de vergunningverlening voor nieuwe locaties? 3)

6

Welke gevolgen hebben deze problemen bij Tripscompagnie voor de zoutwinning bij Borgercompagnie? Kan de zoutwinning binnen de huidige vergunning worden verhoogd? Kunt u toelichten welke gevolgen de huidige problemen hebben voor lopende vergunningstrajecten?

7

Deelt u de mening dat het ophogen van de winning in Borgercompagnie meer het verplaatsen van het probleem is dan een oplossing, gezien de risico's van zoutwinning voor omgeving en milieu? Bent u bereid de geplande verhoging een halt toe te roepen? Kunt u dit toelichten?

8

Kunt u toelichten wat het effect en mogelijke risico's zijn van gestapelde mijnbouw op de overige locaties waar nu wordt gewonnen, met name voor de locatie bij Borgercompagnie?

9

Bent u bereid een aanvullende risico-analyse op te (laten) stellen over de gevolgen van gestapelde mijnbouw?

10

Erkent u dat de zoutwinningsplannen voor veel onrust zorgen onder inwoners in Groningen, die al zoveel ellende voor de kiezen hebben gekregen als gevolg van de gaswinning? Op welke wijze worden inwoners betrokken bij het verdere proces?

11

Wat gaat er gebeuren met de totale zoutwinning nu er zoveel problemen zijn geconstateerd? Ziet u inmiddels aanleiding deze wijze van zoutwinning te herzien? Zijn er alternatieven voor deze wijze van zoutwinning te bedenken zodat de huidige winning afgebouwd kan worden? Kunt u dit toelichten?

1) RTV Noord 25 april 2018:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/193326/Nedmag-moet-zoutwinning-belangrijkste-locatie-afbouwen-lek-in-put>

2) Balkster Courant 25 april 2018:

<https://balkstercourant.nl/gve/2018/04/25/nedmag-sluit-zoutveld-na-lek>

3) Dagblad van het Noorden 26 april 2018, 'Lek in ondergrond klap voor Nedmag'

4) RTVEEN 26 april 2018 <https://www.google.nl/amp/s/rtveen.nl/2018/04/26/nedmag-gaat-het-zoutveld-tripscompagnie-sluiten/amp/>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: NedMag
Datum: dinsdag 24 juli 2018 15:30:51
Bijlagen: [DOMUS-#18092815-v2-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON Uitstel beantwoording vrag....pdf](#)
[DOMUS-#17016804-v5-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON Voornemen Nedmag uitbreidi....pdf](#)
[DOMUS-#18141296-v4-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON - Beantwoording Kamervrage....pdf](#)
[DOMUS-#18080556-v4-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON -Onverwacht drukverlies zo....pdf](#)

Hi 10.2. ,

Hierbij wat relevante nota's, ook een oude nota aan de vorige minister, hier vind je kort iets terug over de achtergrond bij het getal van 500 werknemers.

De NOM is een van de aandeelhouders, maar wij zien in de pers alleen berichtgeving over de vergunningverlening, de ruimtelijke inpassing, de staat van de sector zou (SodM:

<https://www.sodm.nl/documenten/rapporten/2018/05/31/staat-van-de-sector-zout>), mogelijke verontreiniging en de bodemdaling.

Bij zoutwinning treden geen bevingen op, maar wel aanzienlijke bodemdaling. Onder bewoners is o.a. weerstand vanwege schade die zou zijn ontstaan, die niet wordt vergoed. Er loopt een onderzoek via de NCG naar gestapelde mijnbouw (gaswinning/zoutwinning en schade aan huizen) en ik zie dat in mijn vakantie al gepubliceerd is: <https://www.tudelft.nl/2018/tu-delft/tu-delft-publiceert-uitkomsten-onderzoek-oorzaken-schade-in-provincie-groningen/>

De gemeente Veendam leek over het algemeen constructief t.o.v. Nedmag te staan en ook het belang van werkgelegenheid scherp te zien. Hoogezand-Sappemeer is minder constructief, dit is inmiddels de gemeente Midden-Groningen. Zij hebben een handhavingsverzoek ingediend en ook zienswijzen kenbaar gemaakt bij de ontwerpvergunning.

De stichting Stopzoutwinning is een actieve belangenvereniging.

Zoutwinning is voorts niet aangewezen als nationaal belang. Wellicht dat de provincie vanuit dat perspectief een rol kan vervullen.

Fijn dat je ons op de hoogte houdt bij bijzonderheden, ons MT-lid 10.2.e en onze directeur Meindert Smallenbroek hebben veelvuldig contact hebben met wethouders etc. Wij houden jou ook bij bijzonderheden op de hoogte, ik neem 10.2.e en 10.2. zoals besproken mee in de -cc.

Groet,

10.2.e

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 24 juli 2018 14:49

Aan: 10.2.e

Onderwerp: NedMag

Hoi 10.2.e

Voor het geval mijn handschrift onleesbaar was: bijgaand mijn contactgegevens ☺

Groeten, 10.2.

10.2.e

4d. Zoutwinning Nedmag

- Nedmag heeft een vergunning om in de provincie Groningen zout te winnen en wint momenteel zout in de gemeente Veendam.
- Nedmag wint geen normaal zout (NaCl), maar Calcium/Magnesium zouten, die voornamelijk gebruikt worden in industriële toepassingen. Deze zijn specifiek in dit gebied aanwezig.
- In 2017 heeft Nedmag een omgevingsvergunning aangevraagd voor twee extra winningsputten op de bestaande winningslocatie.
- In april heeft zich echter in de huidige caverne een plotselinge drukval voorgedaan, hetgeen duidt op een lekkage.
- In nauw overleg met SodM wordt door Nedmag de zoutwinning in deze caverne versneld afgebouwd en wordt onderzoek gedaan naar de oorzaak en de gevolgen van deze lekkage.
- De gevolgen kunnen inhouden dat er een versnelde bodemdaling optreedt en/of dat het weggelekte pekewater en de bij de winning gebruikte dieselolie naar het ondiepe grondwater en oppervlakte migreert.
- De uitkomsten van dit onderzoek zijn relevant voor de beoogde aanleg van de twee extra winningsputten. Door de versnelde bodemdaling is de aanleg hiervan niet meer uitvoerbaar binnen het vigerende winningsplan.
- Nu echter de twee extra winningsputten (voorlopig) niet kunnen worden aangelegd en de zoutwinning in de huidige caverne versneld moet stoppen, is er grote onzekerheid over het voortbestaan van Nedmag. Dit kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de regio.
- Met de twee extra winningsputten kan ik echter pas instemmen als duidelijk is dat de aanleg hiervan op een veilige en verantwoorde wijze kan plaatsvinden.

PROCESINDUSTRIE VOORTGANG NEDMAG ACHTER DE SCHERMEN

AAN DE FNV-LEDEN WERKZAAM BIJ NEDMAG

Beste mensen,

Achter de schermen is uw directie druk in overleg met allerlei partijen om de impasse die dreigt te ontstaan door alle emoties door winning van zout (magnesium), te ontwijken.

Die emotie wordt natuurlijk gevoed door de winning van aardgas en alle schade als gevolg van die gaswinning in de provincie Groningen. Daar hoeven we niet moeilijk over te doen.

Wij zijn ervan overtuigd dat uw directie er alles aan doet om het slaan van nieuwe boorputten mogelijk te blijven maken, zonder gevolgschade voor de omgeving.

Wij worden als vakorganisaties geregeld bijgepraat of er worden korte updates gedaan door de directie per e-mail. Wij gaan over arbeidsvoorwaarden en werkgelegenheid en niet over boorlicenties.

Wij kunnen slechts een rol spelen in deze discussie als het over de werkgelegenheid gaat in midden Groningen.

Wij kunnen alleen maar benadrukken dat de emotie soms teveel de overhand krijgt ten opzichte van de feiten. Maar zoals u weet winnen diezelfde emoties vaak van de feiten.

En dat is allemaal terug te voeren op de gasboringen in de provincie. Die heeft mensen bang en onzeker gemaakt en dat is goed te begrijpen. Je zult maar bevingsschade hebben en eindeloos tegen muren zijn aangelopen (helaas ook uit eigen ervaring mogen meemaken).

Wat wij kunnen doen is benadrukken met elkaar, dat dit soort winning heel anders is dan gaswinning. Dat de gevolgen voor de bodem van onze mooie provincie ook niet in verhouding staan tot gaswinning.

We houden contact met de directie en als wij gevraagd worden door politieke partijen of anderen, dan zullen we verkondigen dat we de emotie begrijpen, maar dat we de bepalende feiten niet uit het oog mogen verliezen!

Feit is dat er veel werkgelegenheid op het spel staat, niet alleen bij Nedmag.

Feit is dat dit geen gaswinning is en dat er geen aardbevingen zijn door zoutwinning.

Feit is dat u niet alleen staat met elkaar!

Het zal nog enige tijd onzeker blijven. Maar wij denken dat het gezond verstand uiteindelijk zal zegevieren. Uw bedrijf heeft immers niets fout gedaan, er is een zeer 'ongelukkige samenloop' van omstandigheden geweest.

Wij blijven meekijken en vooral met u en uw directie meedenken.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Bestuurder FNV Procesindustrie

E: 10.2.e

Groningen, 16 oktober 2018
LM016/fy

Samen staan we sterker! Maak een collega lid van de FNV en ontvang 10 euro. Een nieuw lid betaalt de eerste 4 maanden slechts € 25,-. Kijk op fnv.nl/iemand-anders-aanmelden.

Van: [Smallenbroek, drs. J.M.C. \(Meindert\)](#)
Aan: [Camps, drs. M.R.P.M. \(Maarten\)](#); [Leeftink, dr. B. \(Bertholt\)](#); [Gaastra, mr. A.F. \(Sandor\)](#); 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Stroomschema gecoördineerde behandeling Nedmag
Datum: vrijdag 9 november 2018 17:03:52
Bijlagen: [180924 Stroomschema Uitgebreide procedure \(met weken\).docx](#)
[180924 Stroomschema Uitgebreide procedure \(met weken\).docx](#)

Heren,

Hierbij voor ons overleg van maandagochtend om 10.00 uur het afgesproken stroomschema voor de vergunningenprocedure voor Nedmag. Ik hoop dat dit schema en de toelichting voor zichzelf spreekt.

We hebben inmiddels ook nagedacht over het omgevingsproces wat we willen gaan doen in het kader van deze vergunningenprocedure. We gaan hierbij zo snel als kan een overleg organiseren met betrokken bestuurders van provincie, gemeente(n) en waterschap om de vergunningsprocedure door te nemen, zodat ze weten wat wanneer gebeurt, en wanneer bijvoorbeeld in de procedure de momenten zijn waarop ze wat ze ervan vinden ook officieel kunnen inbrengen. Ook wil ik vooraf afspraken maken met deze overheden hoe we de inwoners van het gebied zo goed mogelijk kunnen meenemen in zowel inhoud (wat zijn de plannen) als proces (hoe ziet vergunningenproces eruit), en wie welke rol dan op zich neemt, en vooral ook wat ook de rol van Nedmag hierbij is. Kortom, ik wil 'aan de voorkant' proberen te komen tot een commitment op dit omgevingsproces, en waarbij helder is wat de rol van Nedmag als initiatiefnemer is, wat de rol van EZK als vergunningverlener is en wat de rol van de andere overheden is (en waarbij partijen uiteraard de vrijheid houden om er inhoudelijk iets van te vinden).

Ik wil ook onze wettelijke adviseurs betrekken in dit omgevingsproces, en met name SodM. Een strak vormgegeven proces betekent dus ook dat SodM zich in zijn rol als adviseur 'aan de voorkant' moet verbinden aan een aantal afspraken, met name waar het gaat om het openbaar maken van de SodM-adviezen. Op dit moment worden wij vaak overvallen door Sodm omdat ze onverwacht en soms ook met een ongelukkige timing adviezen naar buiten brengen. Een succesvol omgevingsproces wordt alleen een succes als wij als EZK op het vergunningenproces zelf de regie kunnen hebben en houden. En voor de helderheid, dit zegt dus niets over de inhoud van de advisering van SodM, die uiteraard in onafhankelijkheid moet gebeuren.

Het vormgeven en het uitvoeren van een goed omgevingsproces is heel arbeidsintensief, en vergt ook een aantal specifieke competenties. Dit betekent dus ook dat dit niet allemaal binnen het huidige vergunningencluster van de directie Warmte i.o. kan worden gedaan, en dat hier waarschijnlijk ook hulp bij anderen (bij RVO of marktpartijen) gezocht moet worden. Kortom, dit gaat extra capaciteit en geld kosten.

Ik heb bovenstaand proces op ambtelijk niveau getoetst bij de provincie Groningen, en daar kan men zich alles voorstellen bij de wenselijkheid van zo'n omgevingsproces. Tegelijk wordt ook gewaarschuwd dat alles rond Nedmag – net als bij de gaswinning – in Groningen inmiddels ook met veel emoties en soms ook grote woorden gepaard gaat, en ook een thema wordt bij de provinciale statenverkiezingen. Dus dat het niet eenvoudig zal zijn om bestuurders – van provincie en gemeenten – hierin mee te krijgen, zeker niet in verkiezingstijd. En met de

opmerking dat als wij zo'n omgevingsproces organiseren, ze de uitnodiging eigenlijk niet kunnen weigeren, en dat wij als EZK dan ook alle reden om door te gaan.

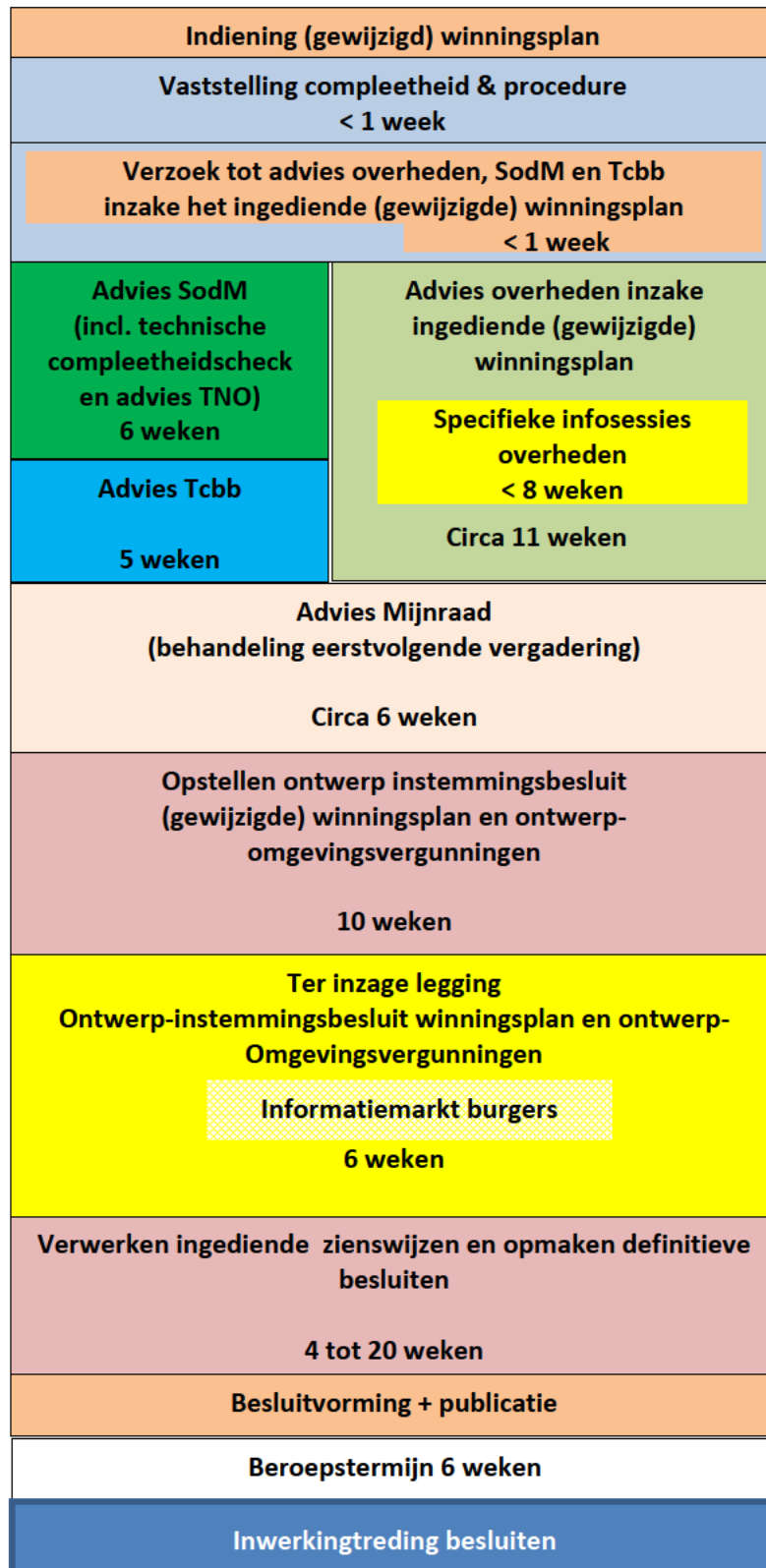
Op korte termijn praat ik hierover met de directeur van Nedmag, want het is essentieel dat Nedmag zich conformeert aan dit omgevingsproces (ze zijn dit niet wettelijk verplicht, en we kunnen het dus ook niet afdwingen), en ook omdat er bij Nedmag dan nog wel iets moet gebeuren.

Goed weekend alvast!

Meindert

Stroomschema gecoördineerde voorbereidingsprocedure gewijzigd winningsplan en Omgevingsvergunning Nedmag

Totale duur: 42 tot 58 weken tot definitieve besluitvorming en inwerkingtreding bij geen beroep. De adviestertermijnen zijn de minimale termijnen die daarvoor nodig zijn. Gelet op de (technische) complexiteit van het dossier dient rekening te worden gehouden met een verdubbeling van deze termijnen. In dat geval kan de termijn oplopen tot 85 weken.

Inzage in aanvragen Omgevingsvergunningen voor die overheden die geen adviesrecht hebben (gehad) op de Omgevingsvergunningen.

Toelichting

Omgevingsvergunningen

Door Nedmag zijn twee omgevingsvergunningen aangevraagd. Voor omgevingsvergunningen zijn de gemeente en provincie waarin het project in hoofdzaak zal worden uitgevoerd, het waterschap en SodM aangewezen als wettelijk adviseur. De eerste vergunning is aangevraagd voor het uitbreiden van de bestaande locatie d.m.v. een extra verharding en de aanleg van 2 putkelders (bouwen en Ruimtelijke ordening) en het aansluiten en gebruiken van twee winningsputten voor de winning van zout. (milieu) De tweede vergunning heeft betrekking op het feitelijke boren van de twee putten. Deze vergunning is later aangevraagd omdat ten tijde van het indienen van de eerste aanvraag het feitelijk boren van de putten nog niet vergunningplichtig was, maar kon worden uitgevoerd na indiening van een melding. Inmiddels is de regelgeving aangepast, waardoor nu ook voor het boren een omgevingsvergunning is vereist. De boringen kunnen ook niet worden uitgevoerd onder het overgangsrecht.

De vergunning voor het uitbreiden van de locatie en het aansluiten en gebruiken van de putten heeft reeds in ontwerp ter inzage gelegen. Voor de uitbreiding van de locatie heeft de gemeenteraad van Veendam een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) afgegeven. Naar aanleiding van de ter inzagelegging zijn ruim 120 zienswijzen ingediend. Een belangrijk deel van de zienswijzen richten zich op de aspecten bodemdaling en de toepassing van dieselolie. Deze aspecten hebben echter grotendeels betrekking op het winningsplan en niet specifiek op de omgevingsvergunning, echter in de omgevingsvergunning wordt wel een afweging gemaakt over het risico op bodemvervuiling. In dat kader dient Nedmag aan te tonen dat de gebruikte dieselolie niet naar de oppervlakte kan migreren en “gevangen” blijft in de zoutcaverne. Met de geconstateerde lekkage, is dit aspect lastig aan te tonen.

Coördinatie met nieuw winningsplan

Nu door het beheersen van de lekkage er sprake is van een versnelde bodemdaling, is de grens van het huidige winningsplan bereikt en dient Nedmag een gewijzigd winningsplan in te dienen. Gelet op de bepalingen in de Mijnbouwwet en de nauwe samenhang tussen de aanleg van de putten en het winnen van zout uit de nieuwe cavernes, is besloten de besluitvorming op de omgevingsvergunningen en de instemming met het nieuwe winningsplan te coördineren. Dit houdt in dat alle (ontwerp)besluiten gelijktijdig ter inzage worden gelegd. Omdat de omgevingsvergunningen het adviestraject al is doorlopen is in bovenstaande planning geen adviestraject voor de omgevingsvergunningen opgenomen maar komen de procedures samen bij de terinzagelegging. Daarbij zal het ontwerp van de eerste omgevingsvergunning opnieuw ter inzage worden gelegd.

Volgorde van adviseurs winningsplan

SodM

SodM toetst de risicobeoordeling en adviseert de minister daarover (artikel 127, eerste lid, onder b en c en d). Om de risicobeoordeling goed te kunnen toetsen vraagt SodM op zijn beurt weer advies aan TNO (artikel 127, eerste lid, onder d).

Zowel de Technische commissie bodembeweging als de decentrale overheden hebben aangegeven pas te kunnen adviseren als het advies van SodM aan het ministerie ook door hen ontvangen is.

Technische commissie bodembeweging (Tcbb)

Op grond van artikel 35, tweede lid Mbw, brengt de Tcbb advies uit over de bodembeweging ten gevolge van de winning, alsmede de daarmee verband houdende activiteiten en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging.

Provincie('s), gemeente(n) en waterschap(pen) waar de bodemdalingskom zich bevindt

In tegenstelling tot de omgevingsvergunningen hebben hier meerdere gemeenten adviesrecht. Op grond van artikel 34, vijfde lid, stelt de minister tevens de decentrale overheden in de gelegenheid om te adviseren op het winningsplan. Met het adviesverzoek aan de decentrale overheden kan regionale en lokale kennis worden ingebracht ten aanzien van de eventuele nadelige gevolgen van de zoutwinning. Hieronder vallen verwachte bodembeweging, nadelige effecten op natuur en milieu in het betreffende gebied en de veiligheid van omwonenden en de te verwachten effecten op aanwezige bebouwing of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan. De adviezen van SodM en indien tijdig voorhanden, van de Tcbb worden doorgestuurd aan de decentrale overheden.

Mijnraad

Conform artikel 105 lid 3 adviseert de Mijnraad ook ten aanzien van de winningsplannen. Gezien de brede maatschappelijke vertegenwoordiging in de Mijnraad, wordt de Mijnraad gevraagd om, alle overige adviezen overziend, een integraal advies te geven.

Actuele stand van zaken

Nedmag heeft onlangs een tweede concept winningsplan aangeleverd. Dit concept is momenteel voor eerste beoordeling toegezonden aan SodM. Op dit moment zijn de laatste rapporten en onderzoeken t.a.v. de lekkage nog niet ontvangen. Deze zouden naar verwachting begin oktober door Nedmag zijn toegezonden aan SodM. Momenteel is de bodemdaling 50 cm en er komt 6 mm per maand bij. De prognose voor de productie uit het huidige cavernestelsel varieert, maar zal naar reële verwachting 1,5 tot 2 jaar zijn. Zodra alle rapporten en onderzoeken zijn afgerond kan een definitief winningsplan worden ingediend en in behandeling worden genomen.

Van: [Smallenbroek, drs. J.M.C. \(Meindert\)](#)
Aan: [Bert Jan Bruning](#)
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: Nedmag bestuurlijk overleg
Datum: zondag 2 december 2018 23:12:25

Hallo Bert Jan,

Dank voor je mail. We hebben het nieuwe winningsplan inmiddels in goede orde ontvangen, en daarover onze minister geïnformeerd.

Zoals ik in ons overleg van 15 november 2018 al heb aangekondigd, zullen wij nu op korte termijn een bijeenkomst organiseren met de provincie Groningen, de gemeenten Veendam en Midden-Groningen en het waterschap Hunze & Aa's. We zullen jullie als indiener van het nieuwe winningsplan ook hierbij uitnodigen. Doel van deze bijeenkomst is om – voordat we het nieuwe winningsplan in behandeling nemen – van deze mede-overheden in ieder geval te horen hoe zij aankijken tegen de plannen die Nedmag heeft opgeschreven in het nieuwe winningsplan en hoe ze denken hoe we het beste de omgeving kunnen betrekken als het winningsplan in procedure wordt gebracht. Vanuit onze kant zullen we in ieder geval uitleggen hoe de (wettelijke) procedure er verder uit ziet bij het in behandeling nemen van een winningsplan, wat we verwachten van de mede-overheden en wanneer zijn formeel aan bod komen, en wat we denken te gaan doen aan omgevingsmanagement en wat we van de initiatiefnemer – in dit geval dus Nedmag - verwachten.

Uiteraard ben ik – en ook de collega's - beschikbaar voor nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Directeur Energie & Omgeving

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 28 nov. 2018 om 13:14 heeft Bert Jan Bruning <10.2.e> het volgende geschreven:

Beste Meindert,

Vandaag is het bestuurlijk overleg geweest met de provincie, gemeenten Veendam en Midden Groningen en het Waterschap. Ook het Sodm was aanwezig.

Dit overleg was naast update van het voorval van 20 April ook bedoelt als start van de aanvraag voor het nieuwe winningsplan.

Het winningsplan zullen we aan einde van de dag of morgen aan jullie toesturen. Vanaf volgende week zullen we beginnen met de externe communicatie. Hierover zal 10.2. nog contact opnemen met 10.2e.

Met vriendelijke groet/Kind regards,

Bert Jan Bruning

Managing Director

Nedmag B.V.

T +10.2.e

M +10.2.e

E 10.2.e

W www.nedmag.com

This message and any attachments are private and confidential. If you have received this message in error, please notify us and remove it from your system.

<Bestuurlijk overleg 28 november 2018.pdf>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Nedmag
Datum: woensdag 19 december 2018 11:03:18
Bijlagen: [presentatie EZK.ppt](#)
[Bestuurlijk overleg 14 dec 2018.pdf](#)
[DOMUS-18321071-v1-](#)
[Brief NV NOM inzake gevolgen lopende vergunningenprocedure voor productie essentiële grondstof tbv Kisuma Chemicals bv door Nedmag .pdf](#)

10.2.e

Bijgaand de brief van de NOM en de presentaties van ETM en Nedmag op bestuurlijk overleg afgelopen vrijdag.

Groeten 10.2

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Nedmag
Datum: woensdag 19 december 2018 11:50:47
Bijlagen: [DOMUS-18321071-v1-](#)
[Brief NV NOM inzake gevolgen lopende vergunningenprocedure voor productie essentiële grondstof tbv Kisuma Chemicals bv door Nedmag .pdf](#)

Beste 10.2

Via 10.2 kregen wij jouw brief doorgestuurd.

Redactioneel zou ik één kleine aanpassing maken: Ook maken wij ons als aandeelhouder zorgen over de procedure. Maar veel belangrijker is dat de NOM deze brief direct aan de volgende personen stuurt (z.s.m.):

- De SG, de heer Drs. M.R.P.M. Camps
- De DG ETM: Mr. A.F. Gaastra
- De DG B&I: Drs. F.W. Vijselaar
- Directeur TOP: Drs. D. Pappie
- Directeur Ondernemerschap: Drs. P.M. Waasdorp
- Commissaris NFIA: 10.2.e

Wellicht vind je dit een groot rijtje, maar het is wel belangrijk om mensen te mobiliseren.

Op 10 januari a.s. is er intern overleg bij de SG voorzien, en dan is het wel van belang dat die brieven er zijn (geef per geadresseerde aan aan wie een cc is verzonden, dus maximale openheid en transparantie).

M.v.g.

10.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Nedmag
Datum: dinsdag 8 januari 2019 15:46:38
Bijlagen: [Position paper tbv EZK januari 2019.pdf](#)

10.2.e , bij deze de position paper van Nedmag.
Groeten 10.2.

Van: Bert Jan Bruning 10.2.e >
Verzonden: maandag 7 januari 2019 13:34
Aan: 10.2.e) 10.2.e
Onderwerp: Nedmag

Dag 10.2. ,

Hierbij de gevraagde position paper. Is dit voldoende?

Met vriendelijke groet/Kind regards,

Bert Jan Bruning

Managing Director

Nedmag B.V.

T +10.2.e

M +10.2.e

E 10.2.e

W www.nedmag.com

This message and any attachments are private and confidential. If you have received this message in error, please notify us and remove it from your system.

Van: 10.2.e
Aan: [Pappie, drs. D. \(David\)](#)
Onderwerp: Nota MEZK Nedmag
Datum: woensdag 9 januari 2019 11:05:51
Bijlagen: [Nota MEZK vergunningproces Nedmag.pdf](#)

David, bijgaand de nota aan Wiebes. Zijn opmerking:

11.1

Opm:

- 11.1
- Nedmag heeft 150 medewerkers maar inclusief indirecte werkgelegenheid praat je over tenminste 500 arbeidsplaatsen (Nedmag beweert nu: 750 fte) in een kwetsbare regio
- NOM is 50% aandeelhouder, Nedmag draait door de jaren heen een gezonde winst

Groeten 10.2.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Stukken voor overleg SG over Nedmag
Datum: woensdag 9 januari 2019 16:31:15
Bijlagen: [Nedmag voorbereiding gesprek SG 10 januari v2.docx](#)
[Nota MEZK vergunningproces Nedmag.pdf](#)

Ha 10.2.e ,
Bijgaand de voorbereiding voor Focco en David Pappie op gesprek morgen bij de SG over Nedmag.
Ik stuur zo dadelijk ook de stukken vanuit ETM/directie Energie en Omgeving door.
Eea is vanmiddag ook doorgesproken tussen David Pappie en 11.1 .
Groeten 10.2.e
PS 10.2.e : betrokkenheid NOM en economisch belang van (cluster rond) Nedmag wel duidelijk benoemd; dividend voor NOM niet expliciet, wel impliciet. Indien je hier nog interessante cijfers over hebt dan houdt ik me aanbevolen!

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 16:19

Aan: secretariaatDGBI

Onderwerp: FW: Stukken voor overleg SG over Nedmag

Ha 10.2.e

Kunnen jullie bijgaande stukken plaatsen in iBabs voor Nedmag vergadering morgen?

Dank! 10.2.e

TER INFORMATIE

Aan de Minister

11.1

11.1

Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging

Auteur

10.2.e

10.2.e

emnez.nl

Datum

23 november 2018

Kenmerk

DGETM / 18297129

nota

Vergunningproces zoutwinning Nedmag en bestuurlijk
vooroverleg

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute**Directeur Energie en Omgeving MT-lid directie Energie en**

drs J.M.C. Smallenbroek

Omgeving

10.2.e

BBR-paraaf

Aanleiding

Nedmag wint magnesiumzout in Veendam. Als gevolg van een lekkage moet Nedmag haar huidige cavernestelsel versneld leeg produceren en treedt zij buiten de grenzen van het huidige winningsplan. Om haar productie op langere termijn te kunnen continueren wil Nedmag een nieuw cavernestelsel aanleggen. Hiervoor heeft zij een omgevingsvergunning en een gewijzigd winningsplan en dus instemmingsbesluit nodig. Deze besluiten zullen gecoördineerd en aan de hand van een gedegen omgevingsproces worden genomen.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten

- Nedmag heeft een vergunning om in de provincie Groningen zout te winnen.
- In 2017 heeft Nedmag een omgevingsvergunning aangevraagd voor twee nieuwe winningsputten onder zowel de gemeente Veendam als onder de gemeente Midden-Groningen. Tegen de ontwerp-omgevingsvergunning zijn ruim 120 zienswijzen ingediend, met name omdat de zoutwinning leidt tot aanzienlijke bodemdaling.
- In april 2018 heeft zich in een zoutcaverne bij Tripscompagnie (gemeente Veendam) een plotselinge drukval voorgedaan, waarschijnlijk door een lekkage. In nauw overleg met SodM wordt door Nedmag de zoutwinning in deze caverne versneld afgebouwd en gestopt.
- De lekkage heeft geleid tot een versnelde bodemdaling, waardoor volgens SodM de twee nieuwe cavernes niet meer passen binnen het geldende

Ontvangen BBR

winningsplan. De maximale toegestane bodemdaling van 50 cm is momenteel (bijna) bereikt. We hebben Nedmag dan ook verzocht een nieuw winningsplan in te dienen, en deze is afgelopen week binnengekomen. Nedmag zal naar verwachting op woensdag 5 december 2018 het nieuwe winningsplan naar buiten brengen.

Kenmerk
DGETM / 18297129

- Het verlenen van de nieuwe omgevingsvergunning is in verband met het incident van april 2018 aangehouden. Het verlenen van de nieuwe omgevingsvergunning gaan we vanaf nu in hetzelfde proces laten meelopen met de instemming met het nieuwe winningsplan. Nedmag is het niet eens met deze gecoördineerde besluitvorming en overweegt om naar de rechter te stappen.
- Nu de nieuwe cavernes - voorlopig - niet kunnen worden aangelegd en de zoutwinning in de huidige caverne versneld moet stoppen is er grote onzekerheid over het voortbestaan van Nedmag. Dit kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de regio.
- Gelet op de weerstand tegen de zoutwinning en mijnbouw in de regio en de regionale economische belangen willen we een gedegen omgevingsproces gaan voeren. Bestuurlijk is men verdeeld over de plannen van Nedmag: de gemeente Veendam is voor, de gemeente Midden-Groningen is tegen, de provincie Groningen is verdeeld en het waterschap is nog onduidelijk.
- Voordat we het door Nedmag ingediende winningsplan in behandeling nemen, organiseren we een overleg met de betrokken bestuurders van provincie, gemeenten en waterschap en met Nedmag, om de procedure door te nemen en de wijze waarop de omgeving zo goed mogelijk kan worden meegenomen in dit proces.

Memo: Voorbereiding intern overleg met SG over Nedmag (10 januari a.s.)**Aan: Focco Vijzelaar, David Pappie****Van: 10.2.e****Datum: 9/1/2019**Over Nedmag

- Nedmag is een bedrijf in Veendam dat Magnesiumzout wint uit de bodem van provincie Groningen. Dit zout wordt o.a. gebruikt voor vuurvaste ovenstenen, het bleken van papier en in toenemende mate voor milieu-gerelateerde oplossingen zoals het uitwassen van zwavel van scheepsmotoren.
- Kenmerkend en uniek voor Europa is de hoge zuiverheid van het zout, dat daarmee op duurzame en rendabele wijze gewonnen kan worden; ca 280.000 ton/jaar.
- Nedmag telt 150 medewerkers, is winstgevend met een jaaromzet van ruim € [REDACTED] mln., en heeft twee aandeelhouders (ieder 50%): de NOM en het Belgische Lhoist Group.
- Nedmag is als spil in een chemiepark belangrijk voor de regionale economie, die tot de zwakste van Nederland behoort. Er is totaal € [REDACTED] mln aan bedrijfsactiviteiten verbonden aan het magnesiumzout. Bij het gerelateerde bedrijf Kisuma werken ruim 100 mensen en overige verbonden werkgelegenheid bedraagt minimaal enkele honderden banen bij andere afnemers, onderhoudsbedrijven, transport- en havenbedrijven en gespecialiseerde toeleveranciers. De provincie Groningen schat het aantal fte's rond het cluster op 750.

De casus

- De continuïteit van Nedmag is in het geding.
- Directe oorzaak is een lek (april 2018) in de belangrijkste winningsput. Dat moet nu versneld worden afgebouwd, op een andere wijze dan was voorzien in het huidige winningsplan. Ook is uit voorzorg de winning uit twee andere bronnen tijdelijk stopgezet.
- Volgens Nedmag is de hoeveelheid zout die nog gewonnen kan worden voor ongeveer één jaar toereikend / cq (theoretisch) maximaal nog anderhalf jaar voorraad. De capaciteit neemt continu af vanwege de drukdaling in het veld. Nedmag zal stap voor stap steeds meer klanten niet beleveren.
- Voor de continuïteit van Nedmag is het noodzaak zo snel mogelijk nieuwe putten (cavernes) te ontwikkelen. Vanwege versnelde bodemdaling a.g.v. het lek is daarvoor eerst een nieuw en goedgekeurd winningsplan nodig.
- Daarnaast zijn de lopende (omgevings)vergunningaanvragen (ingediend 30/5/2017), om winning uit de beoogde nieuwe cavernes alvast voor te kunnen bereiden, aangehouden.
- De aanvraag voor het winningsplan is onlangs (28/11/2018) ingediend bij EZK. EZK kiest er voor om de drie lopende vergunningstrajecten gecoördineerd te behandelen. EZK schat dat de doorlooptijd anderhalf tot 2 jaar zal duren.
- Op zich is deze coördinatieregeling een nette en transparante procedure en begrijpelijk gezien de samenhang tussen de verschillende aanvragen.
- Echter, Nedmag moet circa 3 jaar overbruggen als ze de ontwikkeling van de nieuwe putten pas ná het totale traject proces kan aanvangen. Die tijd hebben ze niet.

Stakeholders

- Bestuurlijk is men verdeeld over de plannen: gemeente Veendam is voor, gemeente Midden-Groningen is tegen, de provincie is verdeeld en het waterschap is nog onduidelijk.
- Tav provincie: Waarschijnlijk zeer kritisch maar niet persé tegen. Gedeputeerde Eelco Eikenaar (SP) is verantwoordelijk voor ondergrondse activiteiten. Zijn partij is tegen. Gedeputeerde Patrick Brouns (CDA) is verantwoordelijk voor economie 11.1 [REDACTED] Beslissing over opstelling wordt doorgeschoven naar nieuw college.
- Tav Waterschap: Zeer kritisch. Bodemdaling naar (max) 95 cm in nieuwe winningsplan vraagt veel extra maatregelen (gemalen, peilingen etc). Technisch te managen maar onduidelijk of Nedmag dit wil vergoeden. Want naast incidentele kosten óók beheerskosten. Langjarige effecten wil Nedmag vooralsnog niet vergoeden. Verdere daling botst mogelijk ook met de ontwikkeling van andere (natuur)projecten.

Opstelling ETM/directie Energie & Omgeving

- 11.1

■

■

■

Betrokkenheid B&I

- Nedmag zoekt over de kwestie contact met B&I, als het aanspreekpunt voor bedrijven.
- Het bedrijfseconomisch perspectief is onderbelicht, terwijl MEZK daar wel naar vraagt.

- 11.1

- 11.1

- 11.1

Oplossingsrichtingen

- Tussentijdse stappen in het gecoördineerde proces (dus: eerst omgevingsvergunningen)

- 11.1

■

■

- 11.1

■

- De tijdelijk stilgelegde bronnen weer activeren

- SodM is van mening dat de stilgelegde bronnen op dit moment niet meer in gebruik mogen worden genomen omdat Nedmag op termijn de vergunde bodemdaling van 65 cm in het vigerende winningsplan zal overschrijden.

- 11.1

- Bodemdaling van 65 cm in huidige winningsplan wordt pas in 2025 bereikt. Verdere winning en de bijbehorende bodemdaling wordt in het nieuwe winningsplan geregeld.

- 11.1

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Stukken voor overleg over Nedmag (10 januari 2019)
Datum: woensdag 9 januari 2019 16:31:41
Bijlagen: [Position paper tbv EZK januari 2019 pdf](#)
[Verslag Bestuurlijk Overleg Nedmag 14-12-2018 pdf](#)
[DOMUS-18321047-v1-](#)
[Brief NV NOM inzake gevolgen lopende vergunningenprocedure voor productie essentiële grondstof tbv Kisuma Chemicals bv door Nedmag .pdf](#)
[Presentatie bestuurlijk overleg Nedmag \(EZK\).pdf](#)
[DOMUS-18325576-v3-Besluit tot gecoördineerde besluitvorming omgevingsvergunningen en instemming winningsplan Veendam.pdf](#)
[DOMUS-18297129-v5-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON Coördinatie vergunningproces zoutwinning Nedmag en bestuurlijk vooroverleg .pdf](#)
[DOMUS-18297129-v5-STUK RETOUR BEWINDSPERSOON Coördinatie vergunningproces zoutwinning Nedmag en bestuurlijk vooroverleg .pdf](#)

Hier de overige stukken.

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 16:22

Aan: secretariaatDGBI

Onderwerp: FW: Stukken voor overleg over Nedmag (10 januari 2019)

En deze er ook graag onder (laatste document is dubbel).

Groeten, 10.2.e

Van: Smallenbroek, drs. J.M.C. (Meindert)

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 16:11

Aan: Camps, drs. M.R.P.M. (Maarten) <10.2.e>; Gaastra, mr. A.F. (Sandor) <10.2.e>; 10.2.e , F.W. (Focco) 10.2.e @minez.nl>

cc: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: Stukken voor overleg over Nedmag (10 januari 2019)

Hallo Maarten, Sandor en Focco,

Hierbij ter voorbereiding van ons overleg morgenmiddag over Nedmag (donderdag 10 januari om 12.15 uur) een aantal achtergrondstukken.

Groet,
Meindert

Position paper Continuïteit zoutwinning Nedmag

Nedmag B.V.
Billitonweg 1
9641 KZ Veendam
www.nedmag.nl

7 januari 2019

Samenvatting

Nedmag en historie zoutwinning

Nedmag B.V is gevestigd in Veendam en wint sinds 1981 magnesiumzout dat gebruikt wordt voor verschillende maatschappelijk relevante en noodzakelijke toepassingen. Nedmag creëert totaal ongeveer 750 banen in Noord-Nederland, waarvan 150 medewerkers in dienst zijn bij Nedmag. Het bedrijf is zeer winstgevend. De aandeelhouders zijn de NOM (50 %) en de Lhoist groep uit België (50%). Nedmag is het enige bedrijf in Nederland dat magnesiumzout wint.

Sinds 1995 hanteert Nedmag de zogeheten 'squeeze' methode van zoutwinning. De zoutlaag wordt als het ware uitgeknepen, waarbij diepe bodemdaling ontstaat. Deze vorm van bodemdaling leidt niet tot schade aan gebouwen en infrastructuur. Het waterschap neemt, op kosten van Nedmag, maatregelen om de waterpeilen aan te passen. De reeds uitgevoerde waterhuishoudkundige maatregelen houden rekening met een toekomstige bodemdaling van 65 cm. Eind 2018 bedroeg de bodemdaling in het centrum van het zoutwinningsgebied circa 50 cm.

Nieuwe bronnen

Nedmag wint zout vanaf twee locaties, Borgercompagnie en Tripscompagnie. Voor de continuïteit van de zoutwinning op korte termijn is het nodig nieuwe zoutbronnen te realiseren. De aanleg van twee nieuwe bronnen (VE-5 en VE-6) vanaf de bestaande locaties is opgenomen in het vigerende winningsplan 2013. In 2017/2018 heeft Nedmag bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat aanvragen ingediend voor de omgevingsvergunningen (planologisch en diepboring) die nodig zijn voor de aanleg van de nieuwe bronnen. De afhandeling van de vergunningenprocedure en daarmee de realisatie van de benodigde nieuwe bronnen is sterk vertraagd om een aantal redenen:

- Er is discussie ontstaan over het gebruik van diesel als mijnbouwhulpstof voor het veilig ontwikkelen van cavernes. Het gebruik van diesel is onderdeel van het winningsplan 2013, en is daarmee vergund.
- De verwerking van de 120 zienswijzen die waren ingediend op het ontwerpbesluit van de planologische omgevingsvergunning vergde meer dan tijd dan aanvankelijk voorzien.
- Eind april 2018 was het definitieve besluit voor de omgevingsvergunning planologisch gereed voor publicatie. Voor de omgevingsvergunning diepboring had de vergunningverlener advies gevraagd bij de betrokken decentrale overheden. Beide procedures zijn opgeschort als gevolg van het incident van 20 april 2018 waarbij in het zoutveld Tripscompagnie pekels en mogelijk diesel is weggestroomd.

Incident 20 april 2018 en voortzetting zoutwinning

Ondanks 40 jaar ervaring met het winnen van magnesiumzout is in april 2018 een opening in het zoutdak van het zoutveld Tripscompagnie ontstaan. Hierbij is pekelsel en mogelijk diesel weggestroomd. Nedmag heeft direct besloten om de winning uit dit zoutveld veilig af te bouwen. Uit voorzorg is ook besloten om de winning uit de twee bronnen die geen deel uitmaken van het zoutveld Tripscompagnie, tijdelijk stop te zetten.

De onderzoeken die zijn uitgevoerd naar oorzaak en gevolgen van het incident hebben geleid tot nieuwe inzichten in zowel de manier van winnen van zout als het verlaten van cavernes na de winning. Ook is duidelijk geworden dat de versnelde bodemdaling die het gevolg was van het incident, niet tot schade aan gebouwen en infrastructuur geleid heeft. Deze nieuwe inzichten zijn verwerkt in de actualisatie van het winningsplan die Nedmag 28 november 2018 heeft ingediend. Het winningsplan 2018 voorziet in een uiteindelijke bodemdaling van 88 cm omstreeks 2045.¹ Voor het bepalen van risico's en het nemen van maatregelen is een veiligheidsmarge gehanteerd en is uitgegaan van een daling 95 cm.

Nu de winning uit het zoutveld Tripscompagnie wordt afgebouwd, is het voor de continuïteit van Nedmag noodzakelijk om zo snel mogelijk te kunnen starten met de aanleg van nieuwe bronnen. Nedmag heeft SodM verzocht de twee uit voorzorg stilgelegde separate bronnen weer in gebruik te mogen nemen. Dit is nodig om de korte termijn de productie enigszins op niveau te houden.

Gecoördineerde besluitvorming

Het is voor de continuïteit van Nedmag van cruciaal belang om zo snel mogelijk te kunnen beginnen met de aanleg van de twee nieuwe bronnen VE-5 en VE-6. Hiervoor is het noodzakelijk dat de opgeschorte procedure voor de twee benodigde omgevingsvergunningen wordt hervat. Zodra de planologische omgevingsvergunning definitief van kracht is geworden, kan Nedmag van start gaan met de voorbereidende werkzaamheden voor de boringen. De vergunningverlener heeft echter besloten de aangevraagde omgevingsvergunningen gecoördineerd te behandelen met de procedure voor de instemming met het winningsplan 2018. De wettelijke termijn voor deze procedure bedraagt zes tot negen maanden. Echter, de vergunningverlener heeft aangegeven te verwachten dat de procedure voor het winningsplan meer dan anderhalf jaar zal vergen. Dit betekent dat Nedmag pas over anderhalf jaar kan beginnen met de boring van twee nieuwe bronnen. Vervolgens duurt het nog eens anderhalf tot twee jaar totdat de nieuwe bronnen zodanig ontwikkeld zijn dat zij voldoende kunnen bijdragen aan de pekelsproductie. Deze tijd heeft Nedmag echter niet: de hoeveelheid zout die nog kan worden gewonnen uit het af te bouwen zoutveld Tripscompagnie is nog voor ongeveer één jaar toereikend.

¹ In het winningsplan 2001 was een bodemdaling van 115 cm voorzien.

1. Inleiding

Deze notitie beschrijft de lopende procedures voor de zoutwinning van Nedmag en de knelpunten hierbij in de afgelopen twee jaar. Allereerst wordt in het kort een overzicht gegeven van de zoutwinning vanaf 1981 en de bijbehorende winningsplannen. Daarna wordt ingezoomd op het vigerende winningsplan 2013, inclusief de realisatie van twee nieuwe bronnen onder dit winningsplan. Vervolgens wordt ingegaan op het incident van 20 april 2018, de gevolgen hiervan voor de continuïteit van Nedmag en de ontstane impasse qua vergunningverlening. De bijlagen bevatten achtergrondinformatie over Nedmag en een samenvatting van het winningsplan 2018.

2. Zoutwinning en winningsplannen

Nadat Shell in de periode 1972 – 1981 heeft aangetoond dat in de regio Veendam voldoende magnesiumzout beschikbaar was, heeft Billiton in 1981 een productielocatie gebouwd.

Tot 1995 won Nedmag magnesiumzout onder lithostatische condities. Kenmerkend voor deze methode is dat er tijdens de winning beperkte bodemdaling optreedt. Maar omdat er veel pekels in de ondergrond achterblijft na de winning, resulteert dit in een grote bodemdaling op lange termijn.

In 1993 is Nedmag een proef gestart met het winnen van zout onder sub-lithostatische condities. Er wordt onder verlaagde druk gewonnen, waarbij de zoutlaag als het ware uitgeknepen wordt. In 1995 heeft het ministerie formeel ingestemd met de wijziging van de winningsmethode. Sindsdien past Nedmag deze ‘squeeze’ methode toe, waarbij gelijkmatige diepe bodemdaling ontstaat tijdens de winning. Er wordt veel minder ondergronds volume achtergelaten na de winning. Diepe bodemdaling leidt niet tot schade aan gebouwen en infrastructuur. Het waterschap neemt, op kosten van Nedmag, maatregelen om de waterpeilen aan te passen.

Vanaf het begin van de ‘squeeze’ methode zijn drie in elkaar overlopende winningsplannen van kracht geweest waarin beschreven wordt hoeveel zout gewonnen wordt, op welke manier, wat de risico's zijn en hoe die beheerst worden:

- Het winningsplan 1995 beschrijft drie winningsperiodes met een maximale bodemdaling van respectievelijk 35, 65 en 115 cm. Het winningsplan voor periode 1 was bedoeld om ervaring met de squeeze methode op te doen.
- Het winningsplan 2001 omvat de winning van periode 2, met een maximale bodemdaling van 65 cm.

Op het ontwerpbesluit omgevingsvergunning Wabo van 1 december 2018 zijn 120 zienswijzen ingediend. De vergunningverlener had als streven om de definitieve vergunning eind februari 2018 te publiceren. De publicatie werd echter keer op keer vertraagd. Nedmag heeft meerdere keren aangedrongen op snelle verwerking van de zienswijzen gezien het belang van de twee nieuwe bronnen voor de continuïteit van de zoutwinning.

Het gevolg van de lange doorlooptijd van deze omgevingsvergunning was dat Nedmag ook een omgevingsvergunning moest aanvragen voor de uitvoering van de diepboringen. Met een kortere doorlooptijd van de omgevingsvergunning planologisch was het mogelijk geweest om de diepboringen uit te voeren op basis van een melding Besluit algemene regels milieu mijnbouw (Barmm). In het kader van transparantie en om niet op de grenzen van een overgangsregeling te opereren, heeft Nedmag op verzoek van het ministerie van EZK op 27 maart 2018 een aanvraag voor een omgevingsvergunning diepboringen ingediend. Voor deze omgevingsvergunning geldt ook de uitgebreide procedure. Het moment van kunnen starten met boren schoof hiervoor verder naar achteren.

4. Situatie na het incident van 20 april 2018

Op 20 april 2018 heeft zich helaas een incident voorgedaan tijdens de zoutwinning door Nedmag, ondanks veertig jaar ervaring met het veilig winnen van magnesiumzout. In het zoutveld Tripscompagnie is een opening in het zoutdak ontstaan waarbij pekkel en mogelijk diesel is weggestroomd. Nedmag heeft direct besloten om de winning uit dit zoutveld veilig af te bouwen. Uit voorzorg is ook besloten om de winning uit de twee bronnen die geen deel uitmaken van het zoutveld Tripscompagnie, tijdelijk stop te zetten. Om de ondergrondse druk in het zoutveld te beheersen wordt er geen water meer in het zoutveld geïnjecteerd en wordt het reeds opgeloste zout gewonnen. Er is meteen gestart met onderzoeken naar oorzaak en gevolgen van het incident, en met het zorgvuldig monitoren van de (mogelijk)gevolgen van het incident. Binnen een tot twee weken was de opening in het zoutdak weer gesloten. De vrijgekomen pekkel (en mogelijk diesel) heeft geen drinkwater voerende lagen bereikt. Er is geen gevaar voor mens en milieu geweest. SodM heeft aangegeven zeer tevreden te zijn over de wijze waarop Nedmag het incident heeft afgehandeld. Nedmag heeft grote economische schade geleden door het incident.

Het gevolg van het incident is dat Nedmag – overigens volkomen terecht – moet aantonen dat de zoutwinning veilig kan worden voortgezet. De vergunningverlener heeft de procedure voor de twee omgevingsvergunningen voor de nieuwe bronnen opgeschort in afwachting van de uitkomsten van de onderzoeken naar het incident. Nedmag heeft meerdere malen aangegeven begrip te hebben voor dit standpunt, en het ministerie te zullen verzoeken de procedures te hervatten zodra is aangetoond dat de zoutwinning op een veilige wijze kan worden voortgezet.

- Het (vigerende) winningsplan 2013 is een actualisatie van het winningsplan 2001. In het winningsplan 2013 zijn één tot drie nieuwe zoutbronnen vanaf de bestaande locaties opgenomen.

In november 2018 heeft Nedmag het winningsplan 2018 – een door het incident van 20 april 2018 nodig geworden actualisatie – ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

3. Situatie voor het incident van 20 april 2018

In het winningsplan 2013 is beschreven dat het voor de continuïteit van Nedmag nodig is één tot drie nieuwe bronnen te realiseren vanaf de bestaande locaties. Hierbij zijn de voorlopige posities van de bronnen vermeld en is aangegeven dat de definitieve posities pas bepaald kunnen worden na actualisatie van het 3D geologisch model voor het ondergrondse zoutvoorkomen. Uit deze actualisatie van het geologisch model bleek vervolgens dat de definitieve posities afweken van de voorlopige posities zoals die vermeld waren in het winningsplan. Bij de start van het vergunningentraject voor de nieuwe bronnen VE-5 en VE-6 heeft SodM twee keer bevestigd dat deze nieuwe bronnen binnen het vigerende winningsplan 2013 ontwikkeld konden worden. De gemeente Midden-Groningen is van mening dat de twee nieuwe bronnen niet binnen het winningsplan 2013 ontwikkeld mogen worden, en heeft SodM verzocht handhavend op te treden. Na een hoorzitting heeft SodM dit handhavingsverzoek afgewezen.

Nedmag heeft op 30 mei 2017 een aanvraag ingediend bij het ministerie van EZK voor een omgevingsvergunning voor de planologisch gerelateerde voorbereidingen voor de aanleg van de nieuwe bronnen VE-5 en VE-6 op de winningslocatie Borgercompagnie. Deze aanvraag heeft betrekking op een te plaatsen gebouw met bijbehorende installaties, en het gebruik van een kleine strook grond die volgens het bestemmingsplan buitengebied Veendam niet de vereiste bestemming had. De gemeente Veendam heeft hiervoor een verklaring van geen bedenkingen afgegeven. Het ministerie heeft het ontwerpbesluit vervolgens op 1 december 2017 ter inzage gelegd. Tussen het moment van indienen van de aanvraag en het publiceren van het ontwerpbesluit lagen zes maanden. Deze lange doorlooptijd was niet alleen het gevolg van de tijd die nodig was voor het afgeven van de verklaring van geen bedenkingen, maar ook omdat SodM/EZK van mening waren dat in de omgevingsvergunning een voorschrift opgenomen diende te worden voor het gebruik van dieselolie als mijnbouwhulpstof voor het ontwikkelen van de cavernes. Het vigerende winningsplan 2013 beschrijft weliswaar het gebruik van dieselolie, maar vanwege de mogelijke risico's en de publieke aandacht voor diesel na lekkages bij AkzoNobel, achtten SodM/EZK dit ontoereikend.

Op het ontwerpbesluit omgevingsvergunning Wabo van 1 december 2018 zijn 120 zienswijzen ingediend. De vergunningverlener had als streven om de definitieve vergunning eind februari 2018 te publiceren. De publicatie werd echter keer op keer vertraagd. Nedmag heeft meerdere keren aangedrongen op snelle verwerking van de zienswijzen gezien het belang van de twee nieuwe bronnen voor de continuïteit van de zoutwinning.

Het gevolg van de lange doorlooptijd van deze omgevingsvergunning was dat Nedmag ook een omgevingsvergunning moest aanvragen voor de uitvoering van de diepboringen. Met een kortere doorlooptijd van de omgevingsvergunning planologisch was het mogelijk geweest om de diepboringen uit te voeren op basis van een melding Besluit algemene regels milieu mijnbouw (Barmm). In het kader van transparantie en om niet op de grenzen van een overgangsregeling te opereren, heeft Nedmag op verzoek van het ministerie van EZK op 27 maart 2018 een aanvraag voor een omgevingsvergunning diepboringen ingediend. Voor deze omgevingsvergunning geldt ook de uitgebreide procedure. Het moment van kunnen starten met boren schoof hiervoor verder naar achteren.

4. Situatie na het incident van 20 april 2018

Op 20 april 2018 heeft zich helaas een incident voorgedaan tijdens de zoutwinning door Nedmag, ondanks veertig jaar ervaring met het veilig winnen van magnesiumzout. In het zoutveld Tripscompagnie is een opening in het zoutdak ontstaan waarbij pekkel en mogelijk diesel is weggestroomd. Nedmag heeft direct besloten om de winning uit dit zoutveld veilig af te bouwen. Uit voorzorg is ook besloten om de winning uit de twee bronnen die geen deel uitmaken van het zoutveld Tripscompagnie, tijdelijk stop te zetten. Om de ondergrondse druk in het zoutveld te beheersen wordt er geen water meer in het zoutveld geïnjecteerd en wordt het reeds opgeloste zout gewonnen. Er is meteen gestart met onderzoeken naar oorzaak en gevolgen van het incident, en met het zorgvuldig monitoren van de (mogelijk)gevolgen van het incident. Binnen een tot twee weken was de opening in het zoutdak weer gesloten. De vrijgekomen pekkel (en mogelijk diesel) heeft geen drinkwater voerende lagen bereikt. Er is geen gevaar voor mens en milieu geweest. SodM heeft aangegeven zeer tevreden te zijn over de wijze waarop Nedmag het incident heeft afgehandeld. Nedmag heeft grote economische schade geleden door het incident.

Het gevolg van het incident is dat Nedmag – overigens volkomen terecht – moet aantonen dat de zoutwinning veilig kan worden voortgezet. De vergunningverlener heeft de procedure voor de twee omgevingsvergunningen voor de nieuwe bronnen opgeschort in afwachting van de uitkomsten van de onderzoeken naar het incident. Nedmag heeft meerdere malen aangegeven begrip te hebben voor dit standpunt, en het ministerie te zullen verzoeken de procedures te hervatten zodra is aangetoond dat de zoutwinning op een veilige wijze kan worden voortgezet.

Als gevolg van het incident is versnelde bodemdaling opgetreden, waardoor een actualisatie van het winningsplan nodig is geworden. Het instemmingsbesluit bij het Nedmag winningsplan 2013 bevat het voorschrift dat Nedmag vroegtijdig vóór het bereiken van een bodemdaling van 50 cm een geactualiseerd winningsplan indient. Als gevolg van het incident werd duidelijk dat deze 50 cm eind 2018 bereikt zou worden. 28 november 2018 heeft Nedmag het winningsplan 2018 formeel ingediend bij het ministerie van EZK.

In het winningsplan 2018 wordt – op basis van een groot aantal onderzoeken – beschreven hoe de zoutwinning op een veilige wijze kan worden voortgezet. Het winningsplan 2018 voorziet in een uiteindelijke bodemdaling van 88 cm omstreeks 2045. Voor het bepalen van risico's en het nemen van maatregelen is een veiligheidsmarge gehanteerd en is uitgegaan van een daling 95 cm. Bijlage 2 bevat de samenvatting van het winningsplan 2018.

Vóór het incident van 20 april 2018 was het voor de continuïteit van Nedmag al belangrijk om zo snel mogelijk van start te kunnen gaan met het realiseren van twee nieuwe zoutbronnen. Na het incident en de erop volgende versnelde afbouw van het zoutveld Tripscompagnie is dit urgent geworden: de hoeveelheid zout die nog kan worden gewonnen uit het af te bouwen zoutveld Tripscompagnie, is nog voor ongeveer één jaar toereikend.

5. Gecoördineerde besluitvorming

Nadat Nedmag het winningsplan 2018 op 28 november 2018 heeft ingediend, heeft het ministerie van EZK besloten de aanvragen voor de twee omgevingsvergunningen voor de realisatie van de twee zoutbronnen VE-5 en VE-6 gecoördineerd te behandelen met de instemming op het winningsplan. Het gevolg hiervan is dat de twee nieuwe bronnen pas geboord kunnen worden als het instemmingsbesluit op het winningsplan definitief van kracht is. De wettelijke termijn voor de procedure voor een winningsplan is ongeveer zes tot negen maanden. Echter, de vergunningverlener heeft aangegeven te verwachten dat de procedure voor het winningsplan van Nedmag meer dan anderhalf jaar zal vergen. Dit betekent dat Nedmag pas na die minimaal anderhalf jaar kan beginnen met de boring van twee nieuwe bronnen. Vervolgens duurt het nog eens anderhalf tot twee jaar totdat de nieuwe bronnen zodanig ontwikkeld zijn dat zij voldoende kunnen bijdragen aan de pekelpductie. Kortom, Nedmag heeft dan al lang niet meer voldoende grondstof om de productie voort te kunnen zetten.

Nedmag heeft eerder bij SodM en EZK aangegeven het vanzelfsprekend te vinden dat Nedmag moet aantonen dat de zoutwinning veilig kan worden voortgezet voordat de procedures voor de omgevingsvergunningen hervat kunnen worden. De eindresultaten van de onderzoeken naar oorzaak en gevolgen van het incident en naar het voorkomen van herhaling zijn ingediend bij SodM. De tussenresultaten zijn meerdere malen met SodM besproken. Nu Nedmag hiermee heeft

aangetoond dat de zoutwinning veilig voortgezet kan worden, kunnen de procedures voor de omgevingsvergunningen voor de nieuwe bronnen naar mening van Nedmag zonder meer hervat worden zonder deze te coördineren met het winningsplan.

Nedmag neemt hiermee geen voorschot op de vaststelling van het nieuwe winningsplan. Nedmag realiseert zich dat de kans bestaat dat de twee nieuwe bronnen niet geëxploiteerd kunnen worden als het winningsplan 2018 niet of gewijzigd wordt vastgesteld. Dat bedrijfseconomisch risico moet Nedmag noodgedwongen nemen, omdat uitstel van de aanleg van de nieuwe bronnen de continuïteit van het bedrijf ernstig bedreigt.

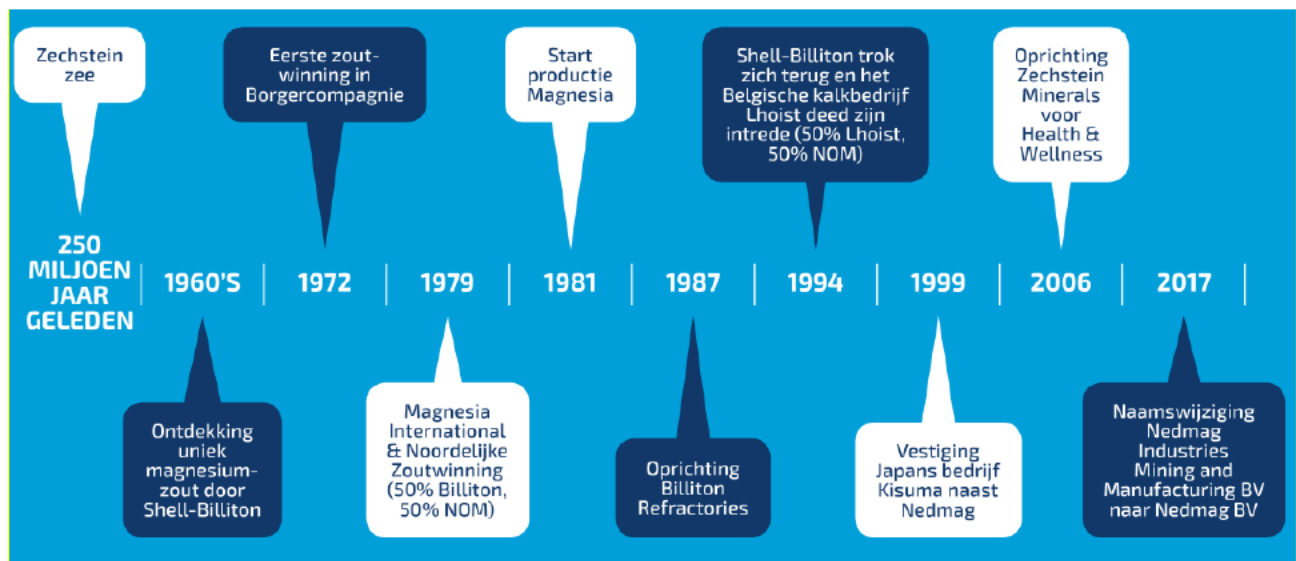
Daarnaast heeft Nedmag als handreiking in de discussie over het al dan niet binnen het winningsplan vallen van de initiële ontwikkeling van de bronnen VE-5 en VE-6 (handhavingsverzoek Midden-Groningen) voorgesteld de initiële ontwikkeling van de bronnen qua omvang te beperken. Op die manier vindt er totdat het winningsplan 2018 definitief van kracht is geen significante bijdrage aan de bodemdaling plaats en is het gebruik van dieselolie beperkt.

Onder ideale omstandigheden zou Nedmag zonder meer willen en kunnen meewerken aan een gecoördineerde behandeling van winningsplan en omgevingsvergunningen. We begrijpen dat een gecoördineerde behandeling transparantie en overzicht biedt voor belanghebbenden. Gevolg hiervan zou echter zijn dat de besluiten op zijn vroegst eind 2019 worden genomen en – na procedures – pas in de eerste helft van 2020 in werking treden. Pas op dat moment kan Nedmag beginnen met de voorbereidingen voor en het contracteren van de (tijdelijke) installatie voor de boringen van de bronnen VE-5 en VE-6. Dat is te laat.

Bijlage 1: achtergrondinformatie over Nedmag

Nedmag

Nedmag B.V is gevestigd in Veendam en wint sinds 1981 magnesiumzout dat gebruikt wordt voor verschillende maatschappelijk relevante en noodzakelijke toepassingen. Nedmag creëert totaal ongeveer 750 banen in Noord-Nederland, waarvan 150 medewerkers in dienst zijn bij Nedmag. Het bedrijf is zeer winstgevend. De aandeelhouders zijn de NOM (50 %) en de Lhoist groep uit België (50%). Nedmag is het enige bedrijf in Nederland dat magnesiumzout wint.

Feiten en cijfers

Onze markten

Milieu

Pulp

Landbouw

Voeding & Gezondheid

Olie & Gas

Industrie

Veiligheid

Vuurvast

PRODUCTEN EN TOEPASSINGEN

Onze producten

**Magnesiumoxide /
MgO / DBM**

Toepassing:

Vuurvaste stenen voor de
staal- en cementindustrie

**Magnesiumhydroxide /
Mg(OH)₂**

Toepassingen:

Pulp bleken, Waterzuivering,
Rookgasreiniging

**Calciumchloride /
CaCl₂**

Toepassingen:

Voedingsadditieven,
Gewas- en veevoeders

**Magnesiumchloride /
MgCl₂**

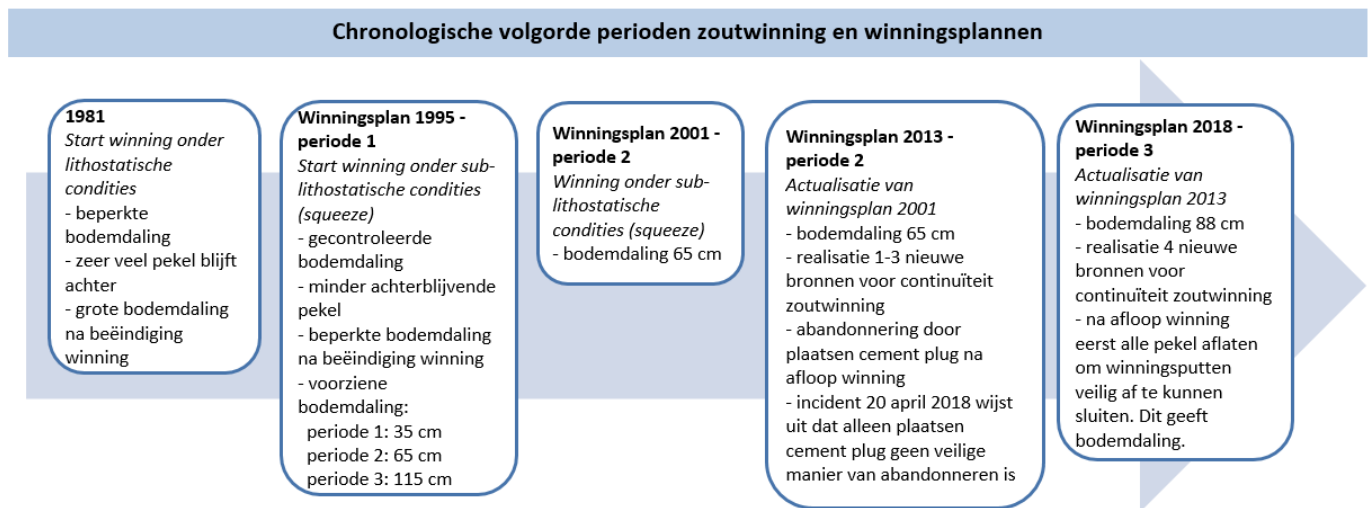
Toepassingen:

Wellness, Gewas- en
veevoeders, Mestverrijking

Draagvlak mijnbouw en noodzaak transparantie

Gezien het afgenomen maatschappelijke draagvlak voor mijnbouw in Nederland en de behoefte aan informatie en transparantie bij zowel burgers als decentrale overheden heeft Nedmag besloten om de onderzoeken naar oorzaak en gevolgen van het incident van 20 april 2018 en het winningsplan met bijbehorende studies via haar website te delen met de omgeving. Op die manier wordt ook voldaan aan de wens van decentrale overheden en toezichthouder om alle stukken die deel uitmaken van de winningsplanprocedure in een zo vroeg mogelijk stadium ter beschikking te stellen en niet te wachten totdat het ministerie het ontwerp instemmingsbesluit ter inzage legt. Tevens informeert Nedmag omwonenden de komende maanden op verschillende momenten over de aspecten van zoutwinning zoals die in het winningsplan zijn beschreven. Zo is er onder meer de mogelijkheid voor omwonenden om vragen te stellen aan de deskundigen die de bij het winningsplan behorende studies opgesteld hebben.

Overzicht perioden zoutwinning en winningsplannen

Bijlage 2: Samenvatting winningsplan 2018

Het voorliggende winningsplan 2018 beschrijft de winningsactiviteiten van Nedmag in de gemeente Veendam vanuit de bestaande winningslocaties van magnesiumzout nabij de dorpen Borgercompagnie en Tripscompagnie. De invloedssfeer van de zoutwinning omvat het gebied binnen een straal van circa 5 km rond de Nedmag zoutwinningslocatie WHC-2 (Nedmagweg 199, Veendam).

Het Nedmag winningsplan 2018 is een actualisatie van het winningsplan 2013. Deze actualisatie is noodzakelijk geworden door een in april 2018 ontstane situatie in het zoutveld Tripscompagnie waarbij kortstondig pekkel is weggestroomd. Het instemmingsbesluit bij het Nedmag winningsplan 2013 bevat het voorschrift dat Nedmag vroegtijdig vóór het bereiken van een bodemdaling van 50 cm (vanaf 1977) een geactualiseerd winningsplan indient. Nu een bodemdaling van 50 cm eind 2018 bereikt zal worden, is de voorliggende actualisatie van het winningsplan nodig geworden.

De in april 2018 ontstane opening in het zoutdak was een onvoorziene situatie. Naar aanleiding van de opening in het zoutdak zijn diverse maatregelen genomen en onderzoeken uitgevoerd om aan te tonen dat de winning van magnesiumzout op een veilige en verantwoorde manier voortgezet kan worden. De resultaten van deze onderzoeken en de hieruit voortkomende nieuwe inzichten zijn opgenomen in het voorliggende winningsplan 2018.

Nieuwe inzichten ten opzichte van het winningsplan 2013 zijn:

- Voor een veilige winning van magnesiumzout zijn andere operationele grenzen nodig, met name voor de ondergrondse drukken die bij de winning gehanteerd worden. Om de cavernedruk te beheersen dienen onder meer de volgende maatregelen genomen te worden:
 - Geen overmatig regenwater injecteren in de cavernes tijdens periodes met hevige regenval.
 - Doorgaan met de winning tijdens periodes met een lage vraag naar pekkel, en de gewonnen pekkel opslaan voor later gebruik.
- Nieuwe cavernes dienen zodanig ten opzichte van andere cavernes te worden gepositioneerd en te worden bedreven dat er geen groot cluster ontstaat van verbonden cavernes die samen een groot ondergronds volume bergen.
- Voorafgaand aan het verlaten van cavernes dient de aanwezige hoeveelheid vrije pekkel zo veel mogelijk gereduceerd te worden alvorens de cavernes af te sluiten met cement pluggen.
- Het ontwerp van nieuwe winningsputten wordt zodanig aangepast dat de buitenste verbuizingen (casings) dieper geplaatst zullen worden en de hoger gelegen lagen magnesiumzout niet ontwikkeld zullen worden.

Het in de praktijk brengen van de nieuw verworven inzichten betekent:

- Een aanzienlijke verkleining van de kans op het ontstaan van een opening in het zoutdak tijdens de winning.
- Ook na het abandonneren van de winningsputten zijn de risico's beperkt omdat de hoeveelheid aanwezige vrije pekkel op dat moment klein is.
- Met de aangepaste manier van abandonneren worden de consequenties en kosten van de zoutwinning niet verschoven naar de toekomst, maar door Nedmag gedragen tijdens de winning.

Nedmag voldoet hiermee aan de wettelijke vereisten dat mens en milieu geen schade mogen ondervinden als gevolg van de zoutwinning en dat de veiligheid van omwonenden gewaarborgd dient te zijn.

In de verschillende hoofdstukken van dit winningsplan 2018 worden de nieuw verkregen inzichten nader toegelicht. Daarnaast worden de gevolgen en de risico's van de zoutwinning beoordeeld. Daarbij is onder meer rekening gehouden met de adviezen van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in haar rapport 'Staat van de sector Zout'².

Adviezen in Staat van de sector Zout	Maatregel Nedmag zoals nader beschreven in het winningsplan 2018
Beperk de grootte van de cavernes.	De nieuwe cavernes van Nedmag zullen een kleinere omvang hebben zodat er minder vrije pekkel aanwezig is tijdens en aan het einde van de winning.
Breng de toekomstige effecten van zoutwinning in beeld.	Door de vrije pekkel aan het einde van de zoutwinning af te laten (bleed off) en nuttig in te zetten worden de risico's beheerst en zijn de effecten van de zoutwinning voor de toekomstige generaties veel kleiner dan in de huidige situatie.
Verlaat cavernes en putten tijdig.	Nedmag zal bronnen die verlaten kunnen worden binnen een afzienbare periode afsluiten met cement pluggen, zodat de kosten van het afsluiten niet doorgeschoven worden naar de toekomst. Nedmag zal jaarlijks met het SodM bespreken welke bronnen geabandonneerd kunnen worden.
Gebruik stikstof als alternatief voor diesel waar dat kan. Ga op zoek naar andere alternatieven voor diesel.	Studies naar de risico's van het gebruik van diesel als dakolie en naar voor Nedmag bruikbare alternatieven maken deel uit van dit winningsplan.

² Staatstoezicht op de Mijnen, Staat van de sector zout (mei 2018)

Conform de wijzigingen van de Mijnbouwwet uit 2016, is in het kader van dit winningsplan een risicobeoordeling uitgevoerd. Uit de risicobeoordeling en de hieraan ten grondslag liggende onderzoeken en studies blijkt onder meer het volgende:

- Winning van magnesiumzout resulteert in een gelijkmatige bodemdaling die geen nadelige gevolgen heeft voor gebouwen en infrastructuur. Bij de beoordeling van het risico van bodemdaling voor het winningsplan 2018 zijn de scherpe criteria gehanteerd die TU-Delft recent heeft opgesteld³. Bij het beoordelen van de gevolgen van bodemdaling is een conservatieve benadering van de optredende bodemdaling gehanteerd. Op basis van deze benadering heeft Deltares geconcludeerd dat er geen schade aan huizen en infrastructuur verwacht mag worden als de oppervlaktewaterpeilen tijdig worden aangepast. Een ambtelijke werkgroep bestaande uit betrokken gemeenten, waterschap, SodM en Nedmag draagt onder voorzitterschap van de provincie Groningen zorg voor tijdige uitvoering van de benodigde waterhuishoudkundige maatregelen. Voorgestelde plannen worden op bestuurlijk niveau geaccordeerd. Nedmag betaalt de kosten van deze maatregelen.
- Magnesiumzoutwinning leidt niet tot sinkholes (zinkgaten).
- Magnesiumzoutwinning leidt niet tot aardbevingen.
- Door het beheersen van de cavernedruk is de kans op verontreiniging van bodem en grondwater met pekels of dakolie verwaarloosbaar klein. Als na het afdalen van de vrije pekels de cavernes worden afgesloten met cementpluggen is de kans aanwezig dat een beperkte hoeveelheid pekels migreert door het zoutdak, maar de risico's hiervan zijn zeer klein.

³ Staaldunin, P.C. van; Terwel, K.C. en Rots, J.G., TU Delft (11 juli 2018). Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

10.2.e

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

N.V. NOM

Investerings- en
Ontwikkelingsmaatschappij
voor Noord-Nederland

Correspondentieadres

Postbus 424

9700 AK Groningen

Bezoekadres

Paterswoldseweg 810

9728 BM Groningen

Groningen, 12 december 2018

Betreft: Nedmag

Bijlage: 1

Geachte heer 10.2.e

Zoals bekend verondersteld mag worden is N.V. NOM 50% aandeelhouder van Nedmag te Veendam. De andere 50% zijn in handen het Belgische familiebedrijf Lhoist S.A.

In onze hoedanigheid als aandeelhouder zijn wij benaderd door Kisuma Chemicals b.v. via een brief d.d. 7 december 2018 die als bijlage is bijgesloten. In deze brief spreken zij grote zorg uit over de lopende vergunningenprocedure en de effecten die die kan hebben voor de productie door Nedmag en daarmee de levering van een essentiële grondstof aan Kisuma. Bij niet levering heeft dat een direct en negatief effect op de continuïteit van Kisuma.

Ook wij maken ons als aandeelhouder grote zorgen over de voortgang van en de wijze waarop het vergunningenproces wordt doorlopen. En (te) lange doorlooptijd van het totale proces door alle onderdelen in één gecoördineerd proces onder te brengen brengt uiteindelijk de continuïteit van Nedmag in gevaar en daarmee de werkgelegenheid van enkele honderden werknemers (direct en indirect).

We verzoeken u nota te nemen van de zorg van Kisuma die met 100 werkzame fte eveneens een belangrijke werkgever voor deze regio is.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Siem Jansen

Directeur NV NOM

Tel. 050 - 521 44 44

E-mail: info@nom.nl

Internet: www.nom.nl

KvK Groningen nr. 02032331

Rabobank

IBAN: NL71RABO0348358369

BIC: RABONL2U

BTW nr. NL8045.21.086.B.01

Veendam, 7 December 2018

Dear Shareholder of Nedmag Industries Mining & Manufacturing B.V.

Even before the start of Kisuma Chemicals BV in 1999 there were very close contacts between the board of directors from Nedmag and those of Kyowa Chemical Industry Co., Ltd in Japan (the 100% owner of Kisuma). The reason for coming to Veendam was the very pure and high quality magnesium that Nedmag could supply in sufficient amount. As well as the possibility to closely work together in the integrated wastewater streams, through the Veenkoloniaal Afvalwater (VKA) system. These contacts have continued until today in different forms and with different people, but have always been very close and positive.

On behalf of our shareholder Kyowa Chemical Industry Co., Ltd in Japan I would like to express our concerns about the permit process for the new Wells. Nedmag has informed us about the latest situation and the risks of a significant delay in one process if the different requested permits are shared into one coordinated permit process. According to Mr. Bert-Jan Bruning such delay might jeopardize the continuity of the brine deliveries, which might affect the future of both our companies strongly.

As Kisuma Chemicals, we have the feeling this process is a repetition of the VKA discussion. Whereas the Dutch Government agreed with Kisuma the access to this waste water pipe, but since some years it has become uncertain how to continue.

Our Japanese owners have asked us to express our concerns to the Dutch & Japanese Trade Federation (DUJAT). We believe that a relation based on trust and openness is the base to be successful. Not only between companies, but also between companies and authorities.

Therefore, please ask the government to speed up the permit process where possible within the clear boundaries of the law.

Yours sincerely,

10.2.e

Managing Director - Kisuma Chemicals BV.

KISUMA CHEMICALS BV
P.O.Box 400
9640 AK VEENDAM, The Netherlands

Billitonweg 7
9641 KZ VEENDAM, The Netherlands

Tel. +31 0 512 10.2.e
Fax +31 0 512 10.2.e
E-mail 10.2.e

MUFG Bank (Europe) N.V.
IBAN: NL93BOTK0635614871
BIC: BOTKNL2X

VAT NL 8065.00.116.B01
Trade Register 02061424
Web www.kisuma.com

ABN-AMRO 50.09.45.640
IBAN: NL74ABNA0500945640
BIC: ABNANL2A

INVESTEREN IN ONTWIKKELING

DATUM BINNENKOMST

Postbus 424
9700 AK Groningen

18 DEC. 2018

13 12 18

FALKPOST

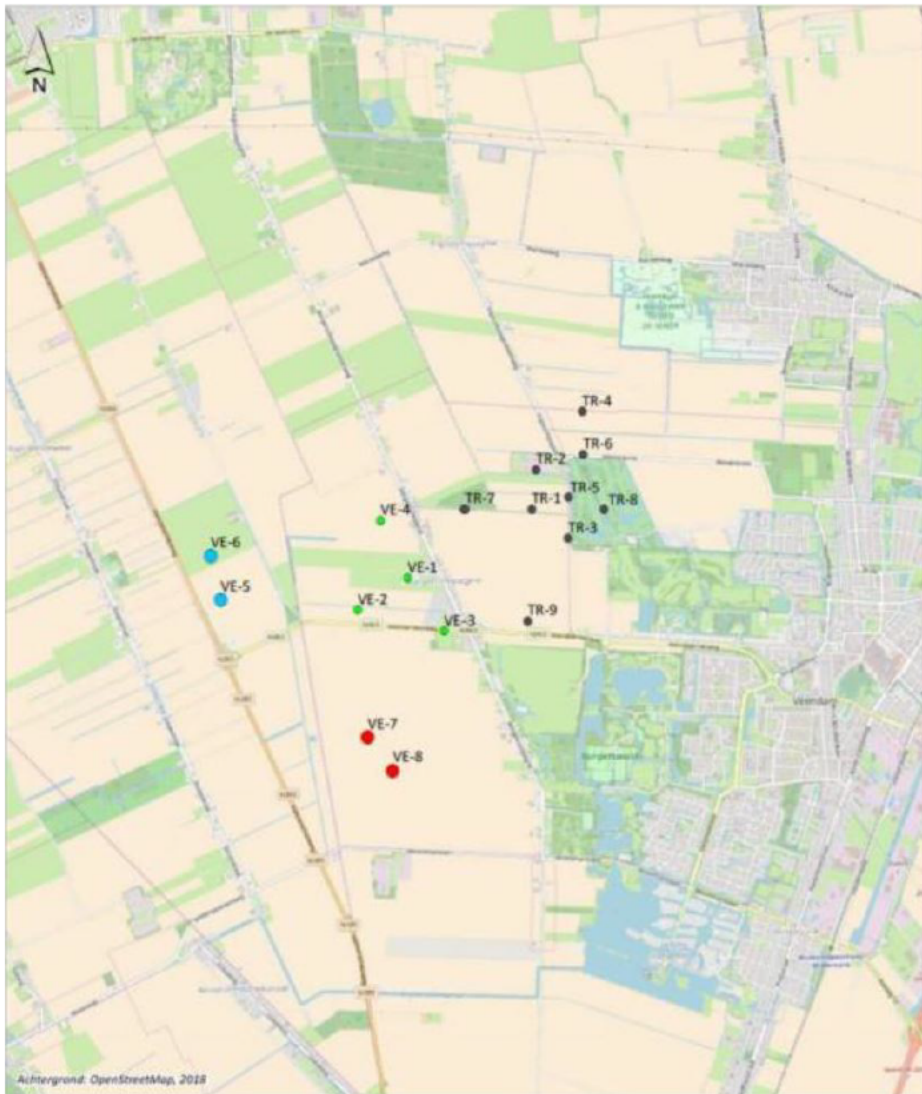

Top

Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

B K20 R2 10 Z8 INTRA

Vergunningsproces Nedmag

- Winningsplan
- Omgevingsvergunning zoutwinning
- Omgevingsvergunning boren

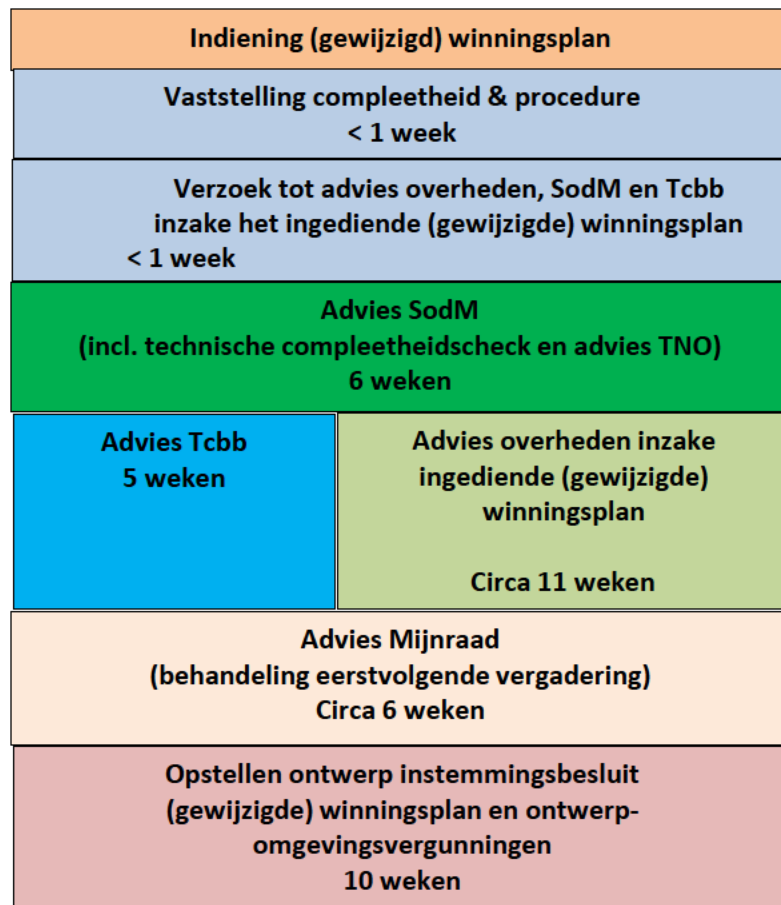
Vergunningverlening voor mijnbouwactiviteiten

- Drie typen vergunningen nodig voordat je mag winnen
- Iedere vergunning eigen toetsingskader / scope.
- Verschillende procedures
 - Opsporings-, winnings- en opslagvergunning die aangeeft **wie** in welk gebied het alleenrecht van respectievelijk opsporing, winning of opslag krijgt voor een bepaalde periode.
 - *Winningsvergunning Magnesium- en Kalium houdende zouten uit het Zechstein III zoutvoorkomen Veendam, laatst gewijzigd 10 december 2008*
 - Omgevingsvergunning voor de locatie, installatie en boringen waarin staat **waar** geboord mag worden en waarbij getoetst wordt aan bouwkundige eisen, milieuevereisten en ruimtelijke inpassing. De scope is bovengronds en loopt via de Wabo.
 - *Vergunningsaanvraag in behandeling, gecoördineerd met winningsplan*
 - Winningsplan beschrijft **hoe** gewonnen gaat worden en te verwachte bodembeweging. De scope is ondergronds.
 - *Verzoek tot instemming in behandeling, gecoördineerd met omgevingsvergunning*

Waarom coördineren van procedures voor winningsplan en omgevingsvergunning?

- Samenhang tussen alle besluiten
- Optimale afstemming tussen verschillende besluiten
- Eenduidige procedure voor belanghebbenden
- Een beroepsgang tegen alle besluiten

Stroomschema gecoördineerde voorbereidingsprocedure gewijzigd winningsplan en Omgevingsvergunning Nedmag

Totale duur: 42 tot 58 weken tot definitieve besluitvorming en inwerkingtreding bij geen beroep. De adviesterminen zijn de minimale termijnen die daarvoor nodig zijn. Gelet op de (technische) complexiteit van het dossier dient rekening te worden gehouden met een verdubbeling van deze termijnen. In dat geval kan de termijn oplopen tot 85 weken.

Inzage in aanvragen Omgevingsvergunningen voor die overheden die geen adviesrecht hebben (gehad) op de Omgevingsvergunningen.

Stroomschema gecoördineerde voorbereidingsprocedure gewijzigd winningsplan en Omgevingsvergunning Nedmag

besluit	obv	regelt	betrokkenheid
Winningsplan	Mbw	Hoe, instemming op wijze van winnen	Adviesrecht provincies en gemeenten en waterschap waar effecten optreden
Omgevingsvergunningen voor de locatie, installatie en boringen	Wabo/Ow	Waar winningslocatie + voorwaarden	Adviesrecht provincie, Adviesrecht gemeente waar locatie is gelegen. Adviesrecht waterschap (lozing)

Te beoordelen aspecten

Winningsplan

- Effecten als gevolg van de winning van het zout
 - Planmatig beheer
 - Bodemdaling
 - Bodemtrilling
 - Effecten op gebouwen, infrastructuur
 - Effecten op natuur en milieu (globaal)

Omgevingsvergunning

- Milieu
 - Geluid, licht, lucht, Externe Veiligheid
- Bouwen
 - Constructie, welstand, bestemmingsplan
- Afwijken van het bestemmingsplan - VVGB
 - Ruimtelijke aspecten
 - Zichtlijnen, verkeer, RO-beleid, EV idzv doelmatige toedeling van ruimte

- Ambtenaren van de decentrale overheden worden geïnformeerd over het uit te brengen advies
- De decentrale overheden ontvangen naast het winningsplan het advies van SodM (incl. het TNO-advies) en de Tcbb (zodra deze is ontvangen door het ministerie)
- In de adviesvraag aan overheden worden data gesteld waarop een advies wordt verwacht en de onderwerpen waarover advies wordt gevraagd
- Tijdens de adviesperiode voor decentrale overheden organiseert het ministerie een specifieke informatiesessie voor decentrale overheden.

- Goede en tijdige informatie voor bestuurders en bewoners
- Ministerie organiseert in januari 2019 een informatiebijeenkomst voor bewoners over het vergunningsproces, waar medewerkers van Nedmag, SodM en TNO bij aanwezig zijn.
- Welke informatie hebben de overheden nodig vanuit het ministerie?

Van: Bert Jan Bruning
Aan: 10.2.e
Onderwerp: verduidelijking positie Nedmag in Oost-Groningen
Datum: donderdag 10 januari 2019 08:14:52
Bijlagen: [CONCEPT BBO zoutwinning 9 nov.pdf](#)
[Ketennetwork 10 jan 2019.pdf](#)

Beste 10.2.e

Hierbij de gevraagde input over de positie van Ndmag in oost-Groningen, maar ook de afspraken die zijn gemaakt binnen de (energietransitie) industrietafel Noord Nederland, hetgeen ook vast ligt in het akkoord. Tevens gaat er een aanvraag komen om Nedmag als landelijke Pilot mbt. waterstof industrietransitie aan te wijzen.

Ik ben vandaag beschikbaar voor evt. uitleg.

Met vriendelijke groet/Kind regards,

Bert Jan Bruning

Managing Director

Nedmag B.V.

T 10.2.e

M 10.2.e

E 10.2.e

W www.nedmag.com

This message and any attachments are private and confidential. If you have received this message in error, please notify us and remove it from your system.

Economische betekenis bedrijvigheid zoutwinning

CONCEPT - notitie
9 november

INHOUD

1	INLEIDING	3
2	NETWERK PRODUCTIEKETEN ZOUTWINNING	
2.1	Netwerk	8
2.2	Economische kerncijfers	12
2.3	Bevindingen netwerk productieketen	15
3	BREDERE WELVAARTSEFFECTEN	
3.1	Bestedingseffecten	17
3.2	Effecten draagvlak en voorzieningen regio	17
3.3	Effecten rentabiliteit utilitaire voorzieningen	18
3.4	Effecten op vestigingsklimaat	18
3.5	Bevindingen bredere welvaartseffecten	19
4	EVALUATIE EN SCENARIO'S	21
	Bijlage: Verantwoording schatting economische impact	25

1 INLEIDING

In Nederland wordt op een aantal plaatsen aan zoutwinning gedaan. In Twente (bij Hengelo) en in Groningen (bij Winschoten en Zuidwending) wordt natriumchloride - ‘keukenzout’ - gewonnen door AkzoNobel. Ook in Fryslân (bij Sexbierum en in de toekomst onder de Waddenzee) wordt keukenzout gewonnen door Frisia. Bij Veendam wordt magnesiumzout gewonnen door Nedmag.¹

Het magnesiumzout dat door Nedmag wordt gewonnen, wordt gebruikt voor verschillende industriële en consumptieve toepassingen. Magnesiumzout wordt gebruikt bij de productie van vuurvaste stenen voor cement- en staalovens. Zuiver magnesiumzout wordt toegepast in health- en wellnessproducten, voeding en mestverwerking. Op basis van magnesiumzout worden ook andere producten gemaakt, die worden toegepast in de voedingsmiddelenindustrie (kaas), papierindustrie, en olie- en gasindustrie. Toepassingen zijn er ook bij de productie van kunstmest en diervoeders, rubber, plastic en keramische producten, en bij afvalwaterzuivering, rookgasreiniging en gladheidbestrijding.

Om zout te mogen winnen, is een vergunning nodig van de minister van Economische Zaken en Klimaat. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) adviseert de minister daarover. SodM adviseert met name ten aanzien van de veiligheid voor mens en milieu bij zoutwinning. Daarbij speelt ook bodemdaling een rol; bij zoutwinning treedt geleidelijk bodemdaling op. Nedmag heeft plannen voor een nieuwe winninglocatie, en zal daarvoor een vergunning moeten aanvragen.²

Welvaartseconomische benadering

Bij de afweging rond de nieuwe winninglocatie spelen naast veiligheidsaspecten economische, sociale en milieu-effecten een rol. In het algemeen dienen (idealerweise) de voor- en nadelen van economische activiteiten zo breed mogelijk tegen elkaar te worden afgezet, om tot een afgewogen oordeel te komen over nut of onnut van de activiteiten. Vanuit een brede welvaartseconomische optiek gaat om het in beeld brengen van alle economische, sociale en externe (milieu-)effecten, en veiligheidsaspecten.³

Dit onderzoek draagt een bouwsteen aan voor die afweging. Het onderzoek beperkt zich tot het onderdeel sociaal-economische effecten. Overige effecten komen elders op een andere manier in beeld.⁴ Bij een welvaartseconomische analyse gaat het om de directe en indirecte economische betekenis van een activiteit in termen van omzet en investeringen en daarvan afgeleide werkgelegenheid, én om de bredere effecten op het vestigingsklimaat en de sociaal-economische situatie in de regio in relatie tot leefbaarheid. We gaan er daarbij van uit dat ‘economie’ één van de factoren is die van invloed zijn op het welzijn van mensen.

¹ Bij Nedmag gaat het om twee winningslocaties: Tripscompagnie en Borgercompagnie. De winning op de locatie Tripscompagnie wordt op termijn afgebouwd. Op die locatie zijn recent problemen geweest met weglekken van pek. De locatie Borgercompagnie wordt gerenoveerd.

² Bij Kiel-Windeweer.

³ Een benadering die wordt gevolgd in bijvoorbeeld kosten-batenanalyses of multicriteria-analyses.

⁴ Bijvoorbeeld bij de advisering door SodM.

Doel en onderzoeksvragen

De provincie Groningen heeft BBO gevraagd om een sociaal-economische analyse te maken van een situatie met wel of niet doorgaan van zoutwinning. Doel van het onderzoek is de sociaal-economische aspecten in beeld te brengen, zodat die aspecten - naast andere aspecten - input kunnen zijn voor een (bestuurlijke) afweging rond zoutwinning. Het onderzoek moet ten aanzien van de sociaal-economische dimensie de argumenten helder en geobjectiveerd naar voren brengen, en daar waar mogelijk die ook kwantitatief onderbouwen. Daar waar effecten met onzekerheid zijn omgeven, of kwantitatieve data ontbreken, worden de effecten in een aantal scenario's kwalitatief weergegeven.

Het onderzoek is op te vatten als een risico-analyse waarbij in een aantal scenario's de gevolgen van wel of niet doorgaan van zoutwinning in kaart worden gebracht. Het gaat in het bijzonder om de effecten voor de regio, waarbij wordt gekeken naar de gevolgen voor de regio Oost-Groningen, en voor Noord-Nederland. De effecten worden gerelateerd aan de sociaal-economische context van Oost-Groningen respectievelijk Noord-Nederland.

Onderzoeksvragen

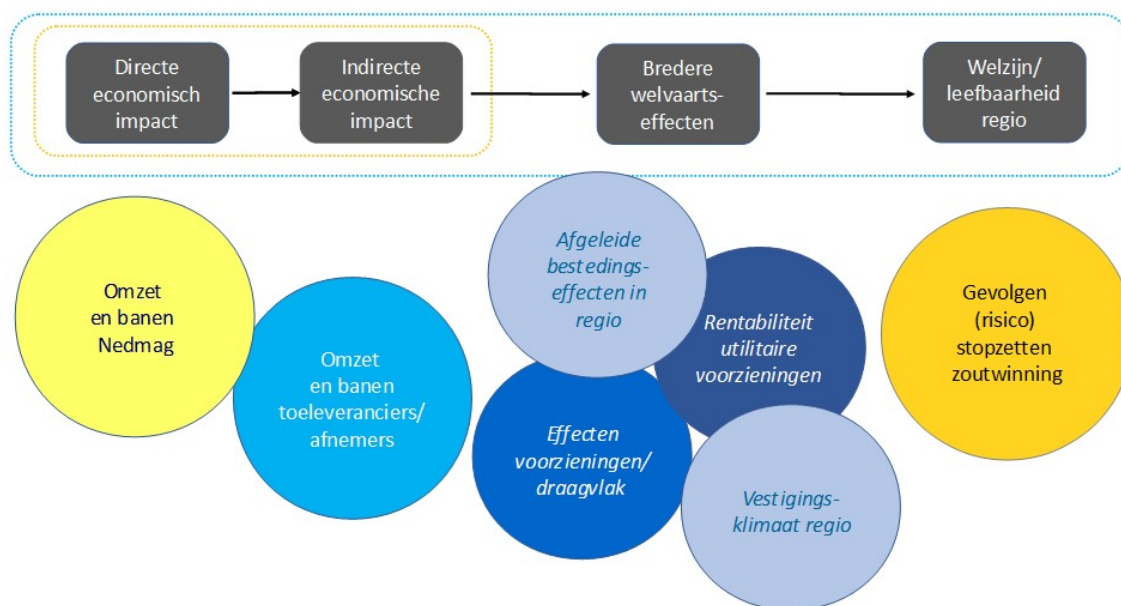
1. Hoe ziet de keten rond de zoutwinning van Nedmag er uit, en welke partijen zijn daar op welke manier bij betrokken?
2. Wat is de sociaal-economische betekenis van de bedrijvigheid rond zoutwinning in de regio in termen van omzet, investeringen en werkgelegenheid?
3. Welke overige effecten op sociaal en economisch gebied kunnen worden geïdentificeerd, zoals effecten op vestigingsklimaat en leefbaarheid?
4. Wat zijn de risico's voor de regio in termen van sociale en economische gevolgen van wel of niet doorgaan van zoutwinning?

Samenhang in productieketen

Een deel van de analyse betreft de omzet en banen die betrokken zijn bij de productieketen; het gaat daarbij om de directe en indirecte economische impact. Daarnaast gaat het om bredere welvaartseffecten, waarbij in elk geval worden onderscheiden: afgeleide bestedingseffecten (doorwerking in economie), effecten op economisch draagvlak van de regio en de mogelijke gevolgen voor voorzieningen, de mogelijke gevolgen voor de rentabiliteit van utilitaire voorzieningen (medegebruik), en in het algemeen effecten op het vestigingsklimaat. Dat levert het 'denkmodel' op zoals in figuur 1.1 aangegeven.

In dit onderzoek wordt niet (alleen) gekeken naar de bedrijfseconomische prestaties van Nedmag, maar breder naar de hele productieketen van zoutwinning. Het gaat om de samenhang van verschillende actoren en activiteiten die in meerdere of mindere mate afhankelijk zijn van de zoutwinning. Die benadering is gebaseerd op wat een clusterbenadering kan worden genoemd.

Figuur 1.1: 'Denkmodel' sociaal-economische effecten

Bron: BBO

Clusterbenadering

De analyse is gebaseerd op theorieën over regionaal-economische analyse. In de klassieke theorie over regionaal-economische ontwikkeling wordt vooral gewezen op de aanwezigheid van de productiefactoren arbeid en kapitaal en infrastructuur. In latere theorieën wordt gesteld dat ook het samenspel van (gunstige) vraag- en aanbodfactoren, de rol van overheid (regulering), en samenwerking en specialisatie van bedrijven kunnen leiden tot regio's met een relatief sterke economische ontwikkeling. Met name rond industriële clusters is veel onderzoek gedaan naar de factoren die bij een succesvolle ontwikkeling een rol spelen. Zo is wel gewezen op regio's met (vooral mkb) bedrijven die sterk gespecialiseerd zijn in een bepaald product en die onderling veel (handels)relaties hebben, en waar ook een gespecialiseerde regionale arbeidsmarkt is. Met name door het onderzoek van de econoom Porter is het concept van 'clusters' geïntroduceerd als bron van productiviteitsontwikkeling. Op basis van deze theorieën is (regionaal-)economisch beleid vaak gericht op het versterken van clusters - ook wel 'valley' (naar Silicon Valley), campus of bijvoorbeeld 'brainport' genoemd.⁵

Met (industriële) clusters wordt meestal bedoeld op relatief grote regio's met een cluster met meerdere grote bedrijven en kennisinstellingen. In de context van de winning van magnesiumzout is, gezien de schaal, in die zin geen sprake van een cluster. De clusterbenadering levert echter wel enkele elementen op die behulpzaam kunnen zijn om de productieketen - het netwerk - rond de zoutwinning in beeld te brengen en te kunnen beoordelen (zie tabel 1.1). Positieve 'scores' betekenen dat er sprake is van relatief sterke samenhang en tot op zekere hoogte 'clusterachtige elementen'.

⁵ Brainport is het high tech cluster in de regio Eindhoven.

Tabel 1.1: "Cluster"-elementen zoutwinning

Factoren*	Beschrijving
<i>Related and supporting industries/ strong internal relations</i>	<ul style="list-style-type: none"> - tussen bedrijven wordt veelvuldig gehandeld, vaak met behulp van lange termijn samenwerking - sterke specialisatie rond een product
<i>Factor conditions (input)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - aanwezigheid grondstoffen - gespecialiseerde regionale arbeidsmarkt
<i>Demand conditions</i>	<ul style="list-style-type: none"> - vraag (afzet) is (inter)nationaal
<i>Context: rules, incentives and competition that encourage investment and productivity</i>	<ul style="list-style-type: none"> - bedrijven en overheid delen dezelfde normen en waarden wat de samenwerking bevordert - werknemers en werkgevers zijn gezamenlijk onderdeel van een lokale samenleving

* Factoren zijn gebaseerd op Porter.

Bron: BBO

Aanpak en verantwoording

In dit onderzoek is in een eerste stap de productieketen rond zoutwinning in kaart gebracht op basis van een netwerk- of actorenanalyse. Met een netwerk- of actorenanalyse worden alle partijen in beeld gebracht die betrokken zijn in de productieketen; het gaat om de identificatie van (de belangrijkste) toeleveranciers, afnemers en andere partijen.

Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen de regio Oost-Groningen, Noord-Nederland en de rest van Nederland. Oost-Groningen betreft hier in beginsel de gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Westerwolde.⁶ Soms wordt met Oost-Groningen een iets andere afbakening bedoeld, en ook wordt "de regio Veendam en omstreken" gebruikt; in de tekst is dat steeds aangegeven. Noord-Nederland betreft de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe.

In een tweede stap is, waar dat op basis van beschikbare data mogelijk is, de productieketen ook kwantitatief in beeld gebracht. Het gaat om economische gegevens over de omvang van de omzet, inkoop en investeringen, en daarvan afgeleid de werkgelegenheid. Daar waar gegevens over de werkgelegenheid niet direct beschikbaar zijn, is gewerkt met schattingen op basis van kengetallen.

In een derde stap is gekeken naar de overige effecten van de zoutwinning voor de regio. Het gaat hierbij om de sociaal-economische effecten in termen van:

- afgeleide bestedingseffecten in de vorm van doorwerking in de regionale economie via multipliers (kengetallen);
- effecten op economisch draagvlak (inkomen en bevolking) van de regio en de mogelijke gevolgen voor voorzieningen;
- de mogelijke gevolgen voor de rentabiliteit van utilitaire voorzieningen (medegebruik);

⁶ Het betreft de COROP-regio Oost-Groningen. Een COROP-regio is een regionaal gebied volgens de COROP-indeling, die vooral dient om op regionaal niveau statistieken te kunnen vergelijken en analyseren.

- effecten op het vestigingsklimaat, bijvoorbeeld in termen van arbeidsmarkt (opleidingsniveau beroepsbevolking), innovatie/R&D, en kwaliteit van bedrijfslocaties.

Bron van de gegevens zijn naast algemeen beschikbare data en statistieken (van onder meer CBS en provincie Groningen), gegevens afkomstig van (jaarverslagen van) Nedmag.⁷

⁷ Zie voor een overzicht de bijlage.

2 NETWERK PRODUCTIEKETEN ZOUTWINNING

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de productieketen in termen van directe en indirecte economische effecten. Er wordt eerst gekeken naar de partijen die betrokken zijn in de productieketen; het gaat om de identificatie van (de belangrijkste) toeleveranciers, afnemers en eventuele andere partijen (paragraaf 2.1). Daarna wordt de keten beschreven in zoveel mogelijk kwantitatieve kerncijfers, zoals omzet en werkgelegenheid (paragraaf 2.2). In paragraaf 2.3 volgen enkele conclusies op basis van de analyse.

2.1 Netwerk

De kern van het productienetwerk rond zoutwinning wordt gevormd door Nedmag. Daaromheen kan een netwerk van toeleveranciers en afnemers worden geïdentificeerd die in meerdere of minder mate verbonden zijn aan de zoutwinning.

Bedrijfsactiviteiten Nedmag

Nedmag houdt zich bezig met de winning, het bewerken, de verkoop en het transport van magnesiumzout en daaruit verkregen producten zoals magnesiumoxide. Magnesiumoxide is het hoofdproduct van Nedmag en wordt gemaakt van dolime (magnesiumkalk) en magnesiumzout. Het grootste deel van magnesiumoxide wordt verwerkt tot zogenoemde hoogzuivere dead burned magnesia (DBM) en gebruikt voor het produceren van vuurvaste stenen voor cement- en staalovens. Duitsland is de grootste afzetmarkt met een aandeel van ca. 35%; Oostenrijk, Spanje en Slowakije nemen samen een aandeel van ongeveer 30%. De Nederlandse afzetmarkt is klein. Zuiver magnesiumzout wordt ook toegepast in gezondheidsproducten, voeding en mestverwerking.

Andere producten zijn calciumchloride en magnesiumhydroxide, waarvoor bij de productie magnesiumzout nodig is. Calciumchloride wordt toegepast in de voedingsmiddelenindustrie (kaas) en olie- en gasindustrie, voor de productie van kunstmest en diervoeders, en bij gladheidbestrijding. Magnesiumhydroxide wordt gebruikt bij het bleken van pulp (papierindustrie), afvalwaterzuivering en rookgasreiniging. Daarnaast wordt het gebruikt bij bijvoorbeeld de productie van rubber, plastic en keramische producten.

De bedrijfsactiviteiten van Nedmag bestaan naast het winnen van het zout, en het daarvoor benodigde beheer van installaties, uit het bewerken tot producten met verschillende toepassingen. Naast de bewerking is een belangrijk onderdeel van het productieproces het transport en opslag (vast en vloeibaar) van de (tussen)producten. Het gaat deels om bulktransport via de binnenvaart en zeevaart.

De zoutwinning vindt plaats op twee locaties: Tripscompagnie en Borgercompagnie. De productie en verwerking vindt plaats in Veendam. Nedmag is vanwege het belang van goede logistiek gevestigd in de nabijheid van weg-, rail- en waterverbindingen. Nedmag beschikt daarnaast over opslaglocaties in havens, zoals bijvoorbeeld in Emden (Duitsland).

Het productieproces is energie- en kapitaalintensief. Dat betekent dat Nedmag investeringen moet doen voor onderhoud en verbetering en uitbreiding van de capaciteit van installaties, machines en winninglocaties. Daarnaast wordt geïnvesteerd in energie-efficiency. Nedmag neemt in dat verband deel aan de 'industrietafel Noord'. Hier zijn regionale clusters gevormd waarbij Veendam één van de Regionale Energie Transitie clusters is. Nedmag kan hierin een centrale rol spelen vanwege de beschikbare infrastructuur en voorzieningen. Tevens kan Nedmag alternatieve energiebronnen inzetten om aardgas te vervangen.

Nedmag houdt zich ook bezig met business development gericht op nieuwe producttoepassingen en verbreding van afzetmarkten, met name gericht op duurzame en voedingstoepassingen. Nedmag voert daarvoor zelf onderzoek uit en laat onderzoek uitvoeren bij kennisinstellingen, zoals RUG, Hanze Hogeschool, WUR, TU Delft, TNO en andere buitenlandse universiteiten, zoals RWTH Aachen University. Om het ontwikkeltraject bij innovatie te versnellen, werkt Nedmag samen met partners, deels ook uit Noord-Nederland. Het gaat bijvoorbeeld om samenwerking met het bedrijf FarMin (Gorredijk) gericht op hogere efficiency van meststoffen en een beter stalklimaat in de landbouw. Andere voorbeelden zijn Well Engineering Partners (kennisontwikkeling op het gebied van zoutwinningstechnologie; Hoogeveen), Lab-Medisan (supplementen; Heerenveen), en MgAubel (betonrenovatie; Rotterdam). Nedmag werkt op innovatief gebied ook internationaal samen (bijvoorbeeld met Imerys, België, voor de ontwikkeling van de pulpmarkt). Verder wordt in de vorm van onder meer kennisuitwisseling samengewerkt met buitenlandse bedrijven, zodat ontwikkelingen sneller gaan. Het gaat om bedrijven die zelf een deel van specifieke markten ontwikkelen en aan R&D doen.⁸

Toeleveranciers

De belangrijkste toeleverantie voor Nedmag is de grondstof dolime (kalk) die gebruikt wordt bij de productie van magnesiumoxide. Die grondstof wordt geleverd door Lhoist. Naast grondstoffen zijn voor de bedrijfsactiviteiten andere leveranties nodig. De belangrijkste daarvan (in geld) zijn water en energie (gas en elektriciteit), logistiek, emballage (verpakking), onderhoud/investeringen (installaties en zoutbronnen), en dienstverlening. Het bedrijfsbeleid is er op gericht om dit soort activiteiten in belangrijke mate in te kopen, en - vanwege de nabijheid van toeleveranciers - dat voor een groot deel in de regio te doen.

Water en energie

Voor waterbehandeling wordt inkoop gedaan bij NorthWater (Groningen).⁹ Omdat de productieprocessen energie-intensief zijn, is de inkoop van energie ook een belangrijk onderdeel van de toeleveranties. Inkoop van hoogcalorisch gas vindt plaats bij Gasterra uit Groningen.

Logistiek

Grondstoffen worden voornamelijk per pijpleiding (van de winningslocaties naar Veendam) en rail (dolime vanuit België) aangevoerd. Het railtransport wordt uitgevoerd door DB Cargo (onderdeel van Deutsche Bahn).¹⁰ De producten worden vervoerd als

⁸ Onder andere Imerys, Timab, Banmark, Strockmeier en Mineralmahlwerke Hamm.

⁹ NorthWater levert ook aan Kisuma. Kisuma krijgt een hogere kwaliteit water geleverd door NorthWater.

¹⁰ Via het knooppunt in Onnen.

bulk, met containers en als verpakte producten. De producten worden over de weg en water (zeevervaart en binnenvaart) en (voor een klein deel) per rail vervoerd. Nedmag huurt daarvoor transporteurs in.¹¹ Wegtransport wordt voornamelijk door transportbedrijven uit het noorden uitgevoerd, waaronder Ritsema (Groningen), Reining (Groningen), Lootsma (Fryslân) en Tiltrans (Fryslân).¹²

Emballage

Bij de emballage worden bijvoorbeeld verpakkingsmaterialen ingekocht.

Onderhoud/investeringen

De installaties (machines, gebouwen) vragen om onderhoud. Binnen Nedmag houdt een deel van eigen het personeel zich bezig met onderhoud, maar onderhoud wordt voor een groot deel uitbesteed. Het onderhoud wordt in belangrijke mate ingekocht bij regionale bedrijven waar vaak meerjarige relaties mee zijn, zoals bijvoorbeeld met het technisch bedrijf Ijssel (Zwolle/Veendam). Het onderhoud aan de putten (winningsloacties) wordt gecoördineerd door Well Engineering Partners en vaak uitgevoerd door het bedrijf BPC uit Emmen. Waar nodig worden andere specialistische bedrijven van buiten de regio ingehuurd.

Het karakter van het productieproces vraagt om investeringen in installaties en machines en procesbesturing. Omdat het hier gaat om specialistische installaties en machines worden die voor een groot deel aangekocht in het buitenland (met name in Duitsland). Maar de investeringen leiden ook tot inhuur van regionale technische toeleveranciers zoals Eekels Technology (Hoogezand), Moekotte Veendam, Schreuder (Veendam), Van Kampen (Hoogezand) en PMF Mechanical (Uithuizen/Delfzijl).

Dienstverlening

Hier gaat het om diverse inkoop van diensten zoals catering, bewaking, schoonmaak, afvoer bedrijfsafval, it-diensten, verzekeringen en uitzendkrachten, deels ook weer in de regio.

Afnemers

De producten van Nedmag worden in verschillende sectoren afgezet, die zich bezig houden met vuurvaste materialen, gezondheidsproducten, diervoeding, mestverwerking, voedingsmiddelen (kaas), olie en gas, rubber, plastic, keramische producten, gladheidbestrijding, papier, afvalwaterzuivering en rookgasreiniging.

In de regio is een aantal bijzondere afnemers - alle gevestigd in Veendam - die voor hun productie sterk afhankelijk zijn van de (basis)producten die Nedmag levert. Voor deze bedrijven geldt dat ze gevestigd zijn in de nabijheid van Nedmag vanwege de levering van magnesiumzout. De afhankelijkheid van deze bedrijven van de levering van magnesiumzout is '1-op-1': zonder de levering van het relatief zuivere magnesiumzout zou de productie niet (in Nederland) plaatsvinden. Het gaat om de volgende bedrijven:

- Zechstein Minerals is gericht op de wellness-markt en levert wereldwijd (bulk)producten o.b.v. het magnesiumzout van Nedmag.

¹¹ Van de producten wordt de logistiek voor ongeveer de helft door afnemers zelf verzorgd. De andere helft wordt door transporteurs verzorgd die Nedmag inhuurt.

¹² Voor leveringen in Duitsland wordt ook een aantal Duitse transporteurs (Anhalt en ASW) ingehuurd.

- Kisuma Chemicals produceert hydrotalciet en magnesiumhydroxide o.b.v. het magnesiumzout van Nedmag.¹³ Kisuma levert haar producten wereldwijd.
- Zechsal levert consumentenproducten op het gebied van welzijn, sport en wellness; het product Zechsal wordt door Zechstein Minerals geleverd.

Overige

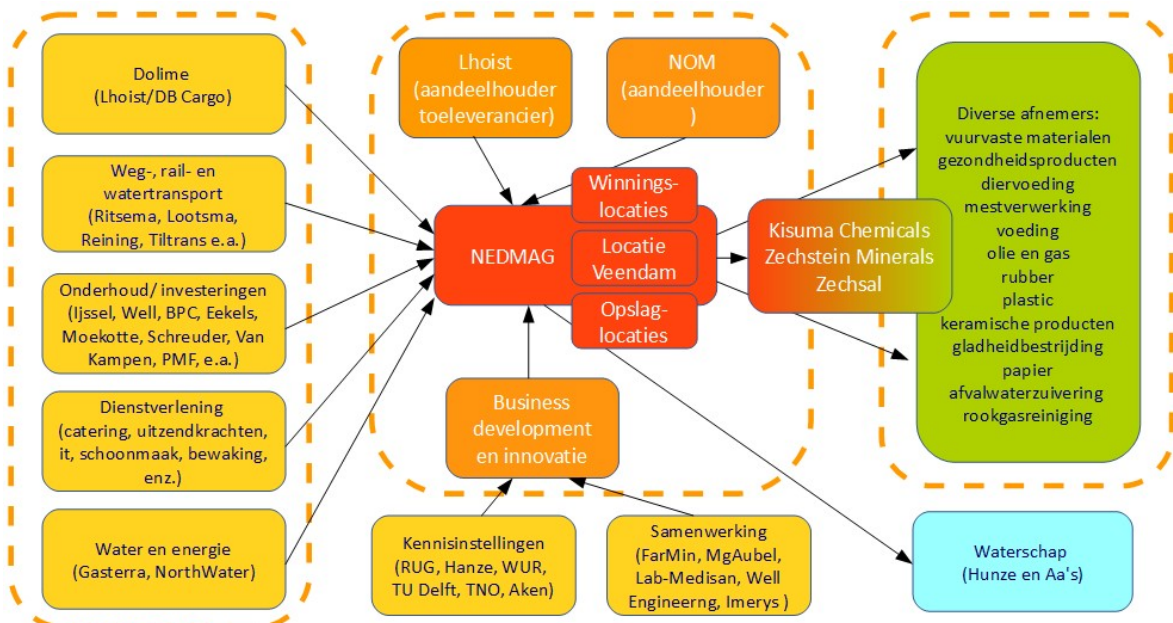
Nedmag heeft twee aandeelhouders: Lhoist en de NOM (Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland). Omdat Lhoist mede-aandeelhouder is en toeleverancier van dolime is er sprake van een zekere mate van ketenintegratie (*supply chain management*).

Nedmag is verplicht om compenserende maatregelen die vanwege de bodemdaling door zoutwinning noodzakelijk zijn voor het waterschap Hunze en Aa's (mede) te bekostigen.

Een andere relatie is het gebruik van de VKA - de Veenkoloniale Afvalwaterleiding. Deze (ondergrondse) leiding wordt gebruikt voor het lozen van (gezuiverd) afvalwater door Nedmag, Kisuma, Avebe (aardappelzetmeel) en EGF (glasvezel). De bedrijven betalen hiervoor aan het waterschap een vergoeding.¹⁴

Het netwerk rond de productieketen van Nedmag is samengevat in figuur 2.1.

Figuur 2.1: Ketennetwerk Nedmag

Bron: BBO

¹³ 10.2.c

¹⁴ In de jaren '70 van de vorige eeuw werd de Veenkoloniale Afvalwaterleiding aangelegd, een ondergrondse leiding van circa 60 km lang voor het transport van - aanvankelijk - ongezuiverd afvalwater uit de Groningse Veenkoloniën naar het Eems-Dollard-estuarium.

2.2 Economische kerncijfers

Wat is de economische 'waarde' van het ketennetwerk rond Nedmag? Bij de beschrijving daarvan wordt een onderscheid gemaakt tussen directe, indirecte en overige impact. Er wordt afzonderlijk gekeken naar de impact in termen van banen.

Directe economische impact

Ten eerste kan de omzet en werkgelegenheid van Nedmag zelf worden aangegeven. In economische termen is dit de directe economische impact van Nedmag. De omzet van Nedmag bedraagt ongeveer 110 miljoen euro (tabel 2.1). Van de omzet wordt 8% behaald binnen Nederland, 63% binnen de rest van de EU, 7% elders binnen Europa en 22% buiten Europa (2017).¹⁵

Tabel 2.1: Bruto omzet Nedmag (2017)

	2014	2015	2016	2017
Bruto omzet (x mln euro)	99	111	100	111

Bron: Nedmag, jaarverslagen.

Bij Nedmag werken ongeveer 150 personen (tabel 2.2). Het gaat grotendeels om voltijdbanen. Ongeveer tweederde van het personeel werkt in de productie (operators, opslag en verlading). De rest betreft Technology & Business development en overige functies. Naast de eigen medewerkers heeft Nedmag ook een vijftiental stagiaires, met name van de Hanze Hogeschool (bachelor Algemene Operationele Technologie). Ongeveer tweederde van de werknemers heeft een mbo-opleiding of lager. De rest - ongeveer een derde - heeft een hbo of wo-opleiding. Die verhouding komt overeen met het noordelijke gemiddelde.¹⁶ Bij Nedmag zijn relatief minder werknemers met een opleiding lager dan mbo.

Tabel 2.2: Personeel Nedmag (2017)

	Personen	Fte
Operations	101	99,6
Technology & Business development	13	12,2
Management, sales, marketing etc.*	38	33,9
Totaal personeel**	152	145,5
waarvan tijdelijk	5	3,0

* Personeel & Organisatie, Finance & Supply chain, Sales & marketing, Operations overhead.

** Door afronding is het totaal iets anders dan de optelling.

Bron: Nedmag (2018), *Sociaal jaarverslag 2017*, Veendam.

Verreweg de meeste werknemers wonen in Oost-Groningen: 52% van de werknemers woont in de gemeenten Veendam of Midden-Groningen of in de plaatsen Winschoten,

¹⁵ Bron, Nedmag (2018), *Jaarverslag 2017*, Veendam.

¹⁶ In Noord-Nederland is 31% van de werkzame beroepsbevolking opgeleid op hbo- of wo-niveau, 46% op mbo-niveau en 21% op lager of elementair niveau. Cijfers 2017; bron CBS Statline (juni 2018).

Scheemda, Blijham, Heiligerlee, en de Pekela's. Nog eens 10% woont in stad Groningen. 33% woont in andere plaatsen in Noord-Nederland (provincies Groningen of Drenthe). 5% van de werknemers woont elders.¹⁷

Indirecte economische impact

Bij de indirecte economische impact wordt hier gekeken naar de toeleveranciers, bedrijven (afnemers) die sterk verbonden zijn met Nedmag, en investeringen.

Toeleveranciers

Het grootste deel van de toeleveranties betreft grondstoffen (dolime) en hulpstoffen die vooral van buiten de regio worden gehaald. Bij water en energie gaat het om de uitgaven aan gas en elektriciteit en water.¹⁸

Voor logistiek wordt voor ca. 15 miljoen euro ingehuurd (tabel 2.3). Het gaat deels om inhuur van DB Cargo (rail) en verschillende vervoerders in de binnenvaart (1,5 miljoen euro). Daarnaast gaat het om wegtransporteurs die in belangrijke mate uit de regio komen - geschat wordt dat voor ongeveer 6 miljoen euro wordt uitbesteed aan transporteurs uit Noord-Nederland, vooral uit Veendam en omgeving.¹⁹ Naast de eigen inhuur verzorgen afnemers ook zelf een deel van de logistiek, waarbij het naar schatting om nog eens 10 miljoen euro gaat. Een deel daarvan wordt ook weer regionaal ingehuurd; hoe groot dat deel is, is niet bekend.

Bij emballage gaat het om inkoop in de orde van grootte van 2,5 miljoen euro waarvan 1 miljoen bij lokale/regionale partijen.

Onderhoud vormt - naast grondstoffen en personeel - één van de grootste kostenposten. Er lopen gemiddeld 30 man rond voor regulier onderhoud door bedrijven. Het onderhoud aan machines en installaties vergt 9,5 miljoen euro waarvan 9 miljoen bij regionale bedrijven wordt ingekocht. Het onderhoud van de putten vergt 6,5 miljoen euro waarvan 4 miljoen lokaal/regionaal wordt ingekocht.

Bij dienstverlening gaat het om 4,4 miljoen euro, waarvan 1,4 regionaal wordt uitbesteed.

10.2.c

¹⁷ Opgave Nedmag.

¹⁸ 10.2.c

¹⁹ Toeleveranciers gevestigd in de gemeente Veendam en postcode-gebieden rond gemeente Veendam.

In totaal wordt door Nedmag bij bedrijven in Veendam en directe omgeving bijna 20 miljoen euro ingehuurd/ingekocht. In heel Noord-Nederland gaat het om bijna 25 miljoen euro. Het gaat om 45% respectievelijk 55% van de totale inhuur/inkoop.

Afnemers

Bij de afnemers zijn in het kader van dit onderzoek geen omzetgegevens opgevraagd; wel is een schatting mogelijk van het aantal personeelsleden. Bij de afnemers gaat het bij de bedrijven die zo goed als volledig afhankelijk zijn van de toeleveranties van Nedmag om naar schatting in totaal ongeveer 100 arbeidsplaatsen.²⁰ Daarnaast huren ook deze bedrijven andere bedrijven in, waarvan een groot deel uit de regio; hoe groot dat deel is, is niet bekend.

Investeringsen

Over de periode 2016-2025 is een investeringsprogramma opgesteld ter waarde van 122 miljoen euro. Het gaat om investeringen in de zoutbronnen, energie-efficiency, vervanging van machines en installaties, en innovatie. De investeringen fluctueren van jaar op jaar afhankelijk van de uitvoering van het investeringsprogramma. Ruwweg is er sprake van investeringen van tussen de 5 en 15 miljoen per jaar, met enkele uitschieters naar boven. Het investeringsprogramma betreft een meerjarig programma. Ook bijvoorbeeld contracten met energieleveranciers gericht op een grotere energie-efficiency zijn meerjarig.

Banen

De directe en indirecte economische impact komt tot uitdrukking in werkgelegenheid. In termen van banen gaat het bij Nedmag plus de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag om ongeveer 250 directe banen (tabel 2.4). Op basis van kengetallen kan ook een schatting worden van de indirecte werkgelegenheid van Nedmag plus de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag van 300-350 banen.²¹ Dit aantal is relatief hoog omdat met name bij de productie van Nedmag een groot aandeel inkoop/inhuur betrokken is, wat hier als indirecte banen wordt opgevat.²²

Ook de investeringen die Nedmag doet, leiden tot werkgelegenheid. Het aantal banen dat daarmee gepaard gaat, is afhankelijk van de omvang van de investeringen. De reguliere investeringen zorgen voor tussen de 25-65 banen; als er nieuwe winningsbronnen in gebruik worden genomen, gaat dat gepaard met extra investeringen van enkele tientallen miljoenen euro's en ook extra werkgelegenheid.²³

Relevant voor de regio is de werkgelegenheid die lokaal en in de rest van Noord-Nederland neerslaat. Bij de directe werkgelegenheid bij Nedmag en de bedrijven die zo goed als volledig afhankelijk zijn van de toeleveranties van Nedmag gaat het grotendeels om werkgelegenheid in de regio: ruim 50% van de werkzame personen

²⁰ Kisuma Chemicals heeft ongeveer 90 mensen in dienst; Zechsal, Zechstein en FarMin een beperkt aantal.

²¹ Er is gewerkt met kengetallen omzet/baan in subsectoren o.b.v. CBS-gegevens.

²² Er is verondersteld dat ook bij de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag er inkoop/inhuur plaatsvindt, maar een iets lager aandeel dan bij Nedmag.

²³ Schatting op basis van jaarlijkse investeringen van 5-15 miljoen per jaar; afgerond op vijftallen. Van de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag zijn geen investeringsgegevens voorhanden.

komt uit Veendam en omgeving en bijna 45% uit de rest van Noord-Nederland.²⁴ Omdat bij inkoop en inhuur deels bedrijven van buiten de regio zijn betrokken, ligt die verhouding bij de indirecte werkgelegenheid anders. Toch komt ook bij de indirecte werkgelegenheid een groot deel van de werkzame personen uit de regio: ruim 50% komt uit de directe omgeving en nog eens ruim 10% uit de rest van Noord-Nederland; ruim een derde woont en werkt elders.

Tabel 2.4: Economische betekenis: directe en indirecte werkgelegenheid (2017)*

Werkzame personen	Noord-Nederland		Rest Nederland	Totaal
	lokaal/regionaal*	rest Noord-Nederland*		
Nedmag direct	78	65	8	150
'Cluster' direct**	50	45	5	100
Totaal direct**	130	110	15	250
Indirect***	170-190	30-40	100-120	300-350
Totaal direct + indirect**	300-320	140-150	115-135	550-600

* Lokaal/regionaal = toeleveranciers gevestigd in de gemeente Veendam en directe omgeving (postcodegebieden rond gemeente Veendam); rest Noord-Nederland is toeleveranciers in overige gebieden in de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe.

** Schatting; afgerond op vijftallen.

*** Schatting op basis van opgave Nedmag.

Bron: Nedmag, CBS, bewerking BBO

Overige impact

De NOM is 50% eigenaar van Nedmag. De participatie in Nedmag is voor de NOM één van de grootste participaties, gemeten in zowel participatiepercentage als omvang van het bedrijf (aantal werknemers). Op basis van de participatie ontvangt de NOM dividend. Het uitgekeerde dividend bedrag is gemiddeld ongeveer 3 miljoen euro per jaar.²⁵ Het dividend dat Nedmag uitkeert aan de NOM is de afgelopen jaren een relatief belangrijke inkomstenbron voor de NOM. De dividendinkomsten van Nedmag vormen een groot deel van de totale inkomsten van de NOM: over de jaren 2015-2017 tussen de 15 en 25%.²⁶ De activiteiten van de NOM worden dus voor een aanzienlijk deel bekostigd worden door het dividend op de Nedmag-participatie.

Een andere relatie met financiële implicatie, betreft de VKA. Nedmag betaalt een vergoeding voor het gebruik van de VKA van rond de één ton per jaar.

Ten slotte heeft ook de relatie met het waterschap financiële gevolgen. Nedmag reserveert ongeveer een kwart miljoen euro per jaar waaruit een bijdrage wordt gegeven aan het Waterschap Hunze en Aa's in de kosten voor compenserende maatregelen die nodig zijn door bodemdaling.

²⁴ Verondersteld is dat de verdeling over woonplaats van werknemers bij bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag ongeveer hetzelfde is als bij Nedmag.

²⁵ Dividenduitkering aan NOM: 2015 3,2 miljoen euro, 2016 2,7 miljoen en 2017 2,6 miljoen.

²⁶ Aandeel dividendinkomsten in het totaal van het financierings- en ontwikkelbedrijf van de NOM over de jaren 2015 (26%), 2016 (14%), en 2017 (19%). Het aandeel in de totale dividendinkomsten van de NOM over die jaren was 67%, 57% respectievelijk 80%. Bron: NOM, jaarverslagen 2016, 2017.

2.3 Bevindingen netwerk productieketen

Op basis van het voorgaande is een aantal bevindingen gedaan wat betreft de directe en indirecte economische impact:

- Nedmag is goed voor rond de 110 miljoen euro omzet en 150 directe banen (2017).
- Een aantal bedrijven is direct afhankelijk van de producten van Nedmag; die bedrijven zouden er niet zijn, of zouden althans niet in Nederland gevestigd zijn zonder de zoutwinning; het gaat bij die bedrijven om ca. 100 banen.
- De indirecte werkgelegenheid van Nedmag en van de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag kan worden geschat op minimaal 300-350 banen; de indirecte werkgelegenheid is relatief hoog omdat met name bij de productie van Nedmag een groot aandeel inkoop/inhuur is.
- Nedmag richt zich wat betreft toeleveranciers voor een groot deel op regionale partijen. Ongeveer de helft van de toeleveranties (gemeten in geld) komt bij lokale of Noord-Nederlandse bedrijven vandaan. Daarnaast kopen ook de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag voor een deel regionaal in.
- Van de totale directe en indirecte werkgelegenheid betreft ruim de helft banen bij bedrijven die in Veendam en omgeving gevestigd zijn en nog eens een kwart in de rest van Noord-Nederland.
- Nedmag richt zich naast de 'basisproductie' ook op innovatie en product-vernieuwing, veelal in samenwerking met andere bedrijven en kennisinstellingen.
- Naast de aanwezigheid van zout en de zoutwinningslocaties, vormen de transport-mogelijkheden over de weg, rail en water en de aanwezigheid van de VKA een belangrijke factor voor de vestiging van Nedmag in Veendam.
- Het dividend dat Nedmag uitkeert aan de NOM is een relatief belangrijke inkomstenbron voor de NOM (15 tot 25%). De activiteiten van de NOM worden daarmee voor een aanzienlijk deel bekostigd uit het dividend van Nedmag.

3 BREDERE WELVAARTSEFFECTEN

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar afgeleide bestedingseffecten, effecten op het economisch draagvlak van de regio, gevolgen voor de rentabiliteit van utilitaire voorzieningen, en effecten op het vestigingsklimaat.

3.1 Bestedingseffecten

De afgeleide bestedingseffecten zijn de effecten op de (consumptieve) vraag. De bestedingseffecten zijn in het geval van Nedmag relevant voor zover ze neerslaan in de regio en daarmee een extra (multiplier)effect teweeg brengen. De extra vraag door bestedingen mondt uit in werkgelegenheid. Het gaat om de regionale (consumptieve) bestedingen van huishoudens van werknemers die in de regio wonen.

Van de werknemers van Nedmag woont ruim de helft in Oost-Groningen.²⁷ In dit onderzoek wordt verondersteld dat ongeveer een derde van de bestedingen per huishouden neerslaat in de regio; het gaat met name om consumptieve bestedingen aan voedsel, kleding, persoonlijke verzorging, onderhoud aan de woning, en dergelijke die doorgaans in de regio worden gedaan.²⁸ Op basis van de loonsom exclusief sociale lasten en pensioenpremies, kunnen regionale bestedingen van rond de 2 miljoen per jaar worden bepaald. Als de zelfde verhoudingen ook gelden voor de bedrijven die afhankelijk zijn van de zoutwinning door Nedmag, dan komt het totaal uit op ongeveer 3 miljoen euro.

Niet alle bestedingen zullen leiden tot werkgelegenheid in de regio, omdat de regionale aanbieders van goederen en diensten ook weer toeleveranciers hebben die deels buiten de regio gevestigd zijn. Een schatting van de werkgelegenheid die gepaard gaat met de consumptieve bestedingen in Oost-Groningen van personeel dat in de regio woont, komt uit op ca. 20-30 arbeidsplaatsen.²⁹ Daarbij zijn de bestedingseffecten van *indirecte* werkgelegenheid in de regio niet meegenomen; het aandeel werkenden dat voortkomt uit indirecte effecten dat in de regio woont, is niet bekend.

In hoeverre die arbeidsplaatsen er *niet* zouden zijn, indien de bedrijven *niet* in de regio gevestigd zouden zijn, is niet direct te zeggen. De bestedingen zouden niet (volledig) wegvallen indien de betreffende personen op een andere manier aan een (vergelijkbaar) inkomen zouden komen. Als de afwezigheid van de betreffende werkgelegenheid zou leiden tot werkloosheid en daarmee gepaard gaand inkomensverlies, of het wegtrekken van arbeidskrachten uit de regio, heeft het wel een negatief effect op de afgeleide bestedingen en werkgelegenheid.

3.2 Effecten draagvlak en voorzieningen

De effecten op het draagvlak van de regio en de mogelijke gevolgen voor voorzieningen komen voort uit de (minimum)omvang van bevolking en inkomens die een regio nodig

²⁷ Hier: gemeenten Veendam, Midden-Groningen, en de plaatsen Winschoten, Scheemda, Blijham, Heiligerlee, en de Pekela's.

²⁸ Op basis van gegevens over bestedingen van huishoudens naar bestedingscategorie (bron: CBS). Zie de bijlage voor een nadere toelichting.

²⁹ Zie de bijlage voor de berekening en de daarbij gehanteerde veronderstellingen.

heeft om bepaalde voorzieningen in stand te houden. Het gaat daarbij om zowel particuliere voorzieningen zoals winkels, horeca en aanbod van diensten (bijvoorbeeld een bankvestiging of persoonlijke verzorging), als publieke voorzieningen (zoals sport, cultuur, zorg, welzijn enz.) De aanwezigheid van bedrijven en werkgelegenheid in een regio zorgen mede voor het in stand houden van het draagvlak voor voorzieningen.

De regio Oost-Groningen is sociaal-economisch een relatief zwakke regio die bovendien te maken heeft met demografische ontwikkelingen als ontgroening en vergrijzing. Zo is het aantal banen per inwoner relatief laag - in Oost-Groningen ongeveer 0,3, in de provincie Groningen ongeveer 0,4 en in Nederland als geheel bijna 0,45. De werkgelegenheidsontwikkeling is de afgelopen jaren relatief zwak, ook ten opzichte van andere regio's binnen de provincie Groningen.³⁰ Nam het aantal banen in de provincie Groningen en Nederland als geheel de afgelopen jaren licht toe, met 1% respectievelijk 3% over de periode 2013-2017, in Oost-Groningen *daalde* het aantal banen met ruim 4%.³¹ Het gemiddelde besteedbaar inkomen van huishoudens ligt onder het landelijk gemiddelde.³² Oost-Groningen behoort tot de krimpgebieden van Nederland.³³ Het relatieve belang van het in stand houden van draagvlak voor voorzieningen is daarmee extra groot.

Naast de aanwezigheid van Nedmag en de direct daaraan verbonden bedrijven kan in dit verband worden gewezen op de sponsoring vanuit Nedmag. Nedmag sponsort jaarlijks culturele en recreatieve voorzieningen en evenementen voor een bedrag van ruim 200.000 euro. Het wegvallen van deze sponsoring zou voor de betreffende organisaties betekenen dat andere financiering gezocht moet worden, wat gegeven het beperkte draagvlak in de regio niet gemakkelijk zal zijn.

3.3 Effecten rentabiliteit utilitaire voorzieningen

Bij de effecten op utilitaire voorzieningen gaat het met name om het gebruik van de VKA. De VKA wordt mede in stand gehouden door een financiële bijdrage van de bedrijven die de VKA gebruiken, waaronder Nedmag. Als de bedrijven niet zouden bijdragen, ontstaat er mogelijk een probleem ten aanzien van de financiering van de voorziening.

De VKA is een positieve vestigingsfactor van de regio voor bedrijven die (schoon) afvalwater moeten kunnen lozen. Het niet meer bijdragen van Nedmag in de kosten van de VKA heeft een negatief effect omdat het de kosten voor de andere bedrijven verhoogt of het voortbestaan van de voorziening onzeker maakt. Dat heeft een negatief effect op de vestigingsplaatsaantrekkelijkheid voor bedrijven die afvalwater moeten kunnen lozen.

3.4 Effecten op vestigingsklimaat

Voor een aantrekkelijke vestigingsklimaat zijn een goede structuur voor wonen en werken nodig. Voor bedrijven moeten er aantrekkelijke en bereikbare locaties zijn, en

³⁰ Atlas voor gemeenten (2018), *Groeien in Groningen*, Utrecht.

³¹ Bron: LISA.

³² Bron: <https://sociaalplanbureaugroningen.nl/leefbaarheid/werk-en-inkomen/gemiddeld-bestedbaar-inkomen> (september 2018).

³³ Het krimpgebied Oost-Groningen omvat de gemeenten Bellingwoude (nu Westerwolde) Menterwolde (nu Midden-Groningen), Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Vlagtwedde (nu Westerwolde).

is de aanwezigheid van goed opgeleide arbeidskrachten van groot belang. In Groningen spelen ook financiële instrumenten en bijvoorbeeld de activiteiten van de NOM een rol bij het aantrekken of starten van bedrijven. In het algemeen moet het voor werknemers ook prettig recreëren zijn en moeten voorzieningen op orde zijn.

Volgens een recent rapport over de economische ontwikkeling in de provincie Groningen (*"Groeien in Groningen"*) vormt over het algemeen de stad Groningen het economisch hart van de provincie Groningen.³⁴ Oost-Groningen ligt echter, volgens het rapport, "te ver weg" van de stad om van de ontwikkelingen in de stad volledig te kunnen profiteren. Juist de Oost-Groningse gemeenten hebben te maken met krimp en hebben een relatief beperkte uitgangssituatie wat betreft *human capital*. Dat belemmert ook innovatieve ontwikkelingen in de regio. Al die factoren dragen niet bij aan een positief vestigingsklimaat. Het wegtrekken van bedrijven zou een negatief effect hebben op het vestigingsklimaat. Ook is hiervoor al het mogelijke effect van een duurdere of niet meer in gebruik zijnde VKA op het vestigingsklimaat genoemd.

Als het aantal vestigingen als indicator wordt genomen voor de (relatieve) aantrekkelijkheid van de regio, dan ontwikkelt het vestigingsklimaat in Oost-Groningen zich ten opzichte van andere regio's zwak. Het aantal vestigingen is er de afgelopen jaren afgenomen, terwijl in de provincie Groningen en in Nederland als geheel het aantal vestigingen is toegenomen (tabel 3.1). De daling in Oost-Groningen betrof ook industriële bedrijven.

Tabel 3.1: Vestigingen 2013-2017

Vestigingen*	absoluut 2017	aandeel provincie (2017)	Ontwikkeling (index 2013=100)
Veendam	1.810	4%	98
Oost-Groningen**	10.430	23%	98
Provincie Groningen	45.560	100%	104
waarvan stad Groningen	17.400	38%	111
Nederland	1.554.710	-	114

* Het betreft alle vestigingen in zowel de private als publieke sector.

** Oost-Groningen betreft hier het COROP-gebied: Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Westervolde.

Bron: LISA

3.5 Bevindingen bredere welvaartseffecten

Op basis van het voorgaande is een aantal bevindingen gedaan wat betreft de bredere welvaartseffecten:

- De consumptieve bestedingen van personeel dat in de regio woont, zijn goed voor 20-30 arbeidsplaatsen in Oost-Groningen; als het stopzetten van zoutwinning zou leiden tot werkloosheid of het wegtrekken van arbeidskrachten uit de regio, heeft dat een negatief effect op de afgeleide werkgelegenheid.
- De aanwezigheid van bedrijven en werkgelegenheid in een regio met een relatief zwakke sociaal-economisch positie, is voor het in stand houden van het draagvlak voor voorzieningen van relatief groot belang. Het wegvallen van de regionale

³⁴ Atlas voor gemeenten (2018), *Groeien in Groningen*. Utrecht. Zie ook UWV (2017), *Regio in beeld. Groningen*. Amsterdam.

- sponsoring door Nedmag zou het draagvlak voor voorzieningen in Oost-Groningen verder beperken.
- Het niet meer bijdragen van Nedmag in de kosten van de VKA heeft een negatief effect op de rentabiliteit van deze voorziening en daarmee mogelijk op het voortbestaan. De VKA is een positieve vestigingsfactor van Oost-Groningen voor bedrijven die (schoon) afvalwater moeten kunnen lozen.
 - Het vestigingsklimaat in Oost-Groningen ontwikkelt zich ten opzichte van andere regio's zwak; het wegtrekken van bedrijven zou een negatief effect hebben op het vestigingsklimaat.

4 EVALUATIE EN SCENARIO'S

In dit hoofdstuk worden de bevindingen samengevat en de onderzoeksvragen beantwoord.

Hoe ziet de keten rond de zoutwinning van Nedmag er uit, en welke partijen zijn daar op welke manier bij betrokken?

Er is rond Nedmag een netwerk van bedrijven die sterk verbonden zijn met de productie van Nedmag. Een aantal afnemers (Zechstein Minerals, Kisuma Chemicals, Zechsal) is gevestigd in de nabijheid van Nedmag vanwege de levering van magnesiumzout. De afhankelijkheid van deze bedrijven van de levering van magnesiumzout is '1-op-1'.

Omdat Nedmag een belangrijk deel van de bedrijfsactiviteiten uitbesteed, en ervoor kiest dat in sterke mate in de regio te doen, is er ook een aantal min of meer vaste regionale toeleveranciers. Nedmag werkt daarnaast in het kader van innovatie en productontwikkeling samen met andere (deels Noord-Nederlandse) bedrijven en kennisinstellingen.

Alhoewel er niet sprake is van een economisch cluster in de 'klassieke' zin van het woord, kent het netwerk rond Nedmag wel een aantal clusterachtige elementen. In termen van de clusterelementen die in hoofdstuk 1 zijn genoemd, kan het volgende worden geconstateerd.

<i>Related and supporting industries strong internal relations</i>	<ul style="list-style-type: none"> Nedmag kent intensieve relaties - vaak met een lange termijn karakter - met een aantal afnemers en toeleveranciers die in de nabijheid zijn gevestigd. Er is sprake van specialisatie rond een product (magnesiumzout) en producttoepassingen.
<i>Factor conditions (input)</i>	<ul style="list-style-type: none"> De aanwezigheid van magnesiumzout is voor een aantal bedrijven reden om dichtbij Nedmag gevestigd te zijn. Er is een sterke regionale verbondenheid wat betreft de herkomst van werknemers, alhoewel er niet sprake is van een gespecialiseerde regionale arbeidsmarkt (in de zin van aanbod van 'zoutwinningexperts')
<i>Demand conditions</i>	<ul style="list-style-type: none"> De afzet is zowel nationaal als internationaal. De vraag naar magnesiumzout is zowel op de korte als middellange termijn sterk. Het product magnesiumzout is door de zuiverheid uniek binnen Europa.
<i>Context: rules, incentives and competition that encourage investment and productivity</i>	<ul style="list-style-type: none"> Er is een sterke verbondenheid tussen Nedmag en de regionale overheid, met name doordat de NOM 50% eigenaar is van het bedrijf. Nedmag is, door de inzet van regionale toeleveranciers en bijvoorbeeld door lokale sponsoring sterk verbonden met de regio en de lokale samenleving. Nedmag investeert samen met regionale partners in innovatie en productontwikkeling en innovatie.

Wat is de sociaal-economische betekenis van de bedrijvigheid rond zoutwinning in de regio?

De directe effecten betreffen ca. 250 banen. De indirecte werkgelegenheid kan worden geschat op minimaal 300-350 banen; de indirecte werkgelegenheid is relatief hoog omdat met name bij de productie van Nedmag een groot aandeel inkoop/inhuur is.

Een deel van de bedrijfsactiviteiten van Nedmag en van de bedrijven die sterk afhankelijk zijn van Nedmag heeft nadrukkelijk een regionale impact. Van de totale directe en indirecte werkgelegenheid betreft ruim de helft banen voor werknemers die in Veendam en omgeving wonen (ca. 300-320 banen); nog eens een kwart van de werknemers woont in de rest van Noord-Nederland (ca. 140-150).

Nedmag is relatief belangrijk voor de werkgelegenheid in Veendam: ongeveer 1 op de 7 van de banen in de gemeente Veendam betreft banen bij Nedmag en de bedrijven die sterk afhankelijk zijn van Nedmag.³⁵ Nedmag en de bedrijven die sterk afhankelijk zijn van Nedmag zijn goed voor ongeveer 3% van de industriële banen in de regio Oost-Groningen.³⁶ Het gaat om banen in de industrie die doorgaans een hoge toegevoegde waarde hebben, en dus een relatief belangrijke bijdrage aan de regionale economie.

In het algemeen kan worden opgemerkt dat afname van werkgelegenheid als gevolg van het beëindigen of beperken van de zoutwinning leidt tot verslechtering van het vestigingsklimaat en van de sociaal-economische positie van regio.

Welke overige effecten op sociaal en economisch gebied kunnen worden geïdentificeerd, zoals effecten op vestigingsklimaat en leefbaarheid?

De volgende overige sociaal-economische effecten zijn in dit onderzoek geïdentificeerd.

- Een deel van de consumptieve bestedingen van personeel - goed voor minimaal 20-30 arbeidsplaatsen in Oost-Groningen - zal wegvallen als gevolg van een toename van werkloosheid en afname van werkgelegenheid. Als het stopzetten van zoutwinning zou leiden tot werkloosheid of het wegtrekken van arbeidskrachten uit de regio, heeft dat een negatief effect op de afgeleide werkgelegenheid.
- De aanwezigheid van bedrijven en werkgelegenheid in een regio zoals Oost-Groningen met een relatief zwakke sociaal-economisch positie, is voor het in stand houden van het draagvlak voor voorzieningen van relatief groot belang. Hoe groot het effect op het draagvlak is, lastig in te schatten of te kwantificeren.
- Nedmag draagt bij aan de instandhouding van de VKA wat een positief effect heeft op het vestigingsklimaat voor bedrijven die (schoon) afvalwater moeten kunnen lozen. Beëindiging van de bijdrage van Nedmag heeft een negatief effect op de exploitatie van de VKA.
- Het dividend dat Nedmag uitkeert aan de NOM is een relatief belangrijke inkomstenbron voor de NOM (15 tot 25%). De activiteiten van de NOM worden daarmee voor een aanzienlijk deel bekostigd door het dividend van Nedmag. Een beperking van zoutwinning zal de winstgevendheid sterk onder druk zetten, en daarmee ook het dividend.

³⁵ Bron: Nedmag, LISA. Het totaal aantal banen in de gemeente Veendam was in 2017 ongeveer 1.800.

³⁶ COROP Oost-Groningen: Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Westerwolde.

Wat zijn de risico's voor de regio in termen van sociale en economische gevolgen van wel of niet doorgaan van zoutwinning?

De sociaal-economische risico's van stopzetten of beperken van zoutwinning zijn afhankelijk van de mate waarin de zoutwinning wordt stopgezet en de termijn waarop dit gebeurt. Een sterke beperking van de zoutwinning op korte termijn zal grotere effecten hebben dan een tijdelijke beperking. Over het algemeen geldt voor de effecten dat op langere termijn bedrijven en de arbeidsmarkt zich beter kunnen aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden dan op korte termijn. De risico's kunnen in een aantal scenario's worden aangegeven (zie het schema hiernaast).

Scenario A

In scenario A kunnen de bedrijfsactiviteiten op ongeveer hetzelfde niveau als in de huidige situatie worden voortgezet. Voorwaarde is dat dat wordt toegelaten binnen de huidige vergunning en dat het nieuwe winningsplan op korte termijn wordt goedgekeurd.³⁷ In dit scenario blijft de economische betekenis van Nedmag gehandhaafd in termen van aantallen banen en regionale sociaal-economische effecten zoals die hiervoor zijn aangegeven. Het is het enige scenario waarin de werkgelegenheid onverkort gehandhaafd blijft.

Scenario B

Het tijdelijk beperken van de zoutwinning heeft op korte termijn gevolgen voor de regio. Het komt er op neer dat een deel van de directe en indirecte economische activiteiten tijdelijk lager zijn - zonder dat er sprake is van bedrijfssluiting. Na 2020 herstellen de economische activiteiten in beginsel. Scenario B heeft de volgende effecten.

- Omzet en winstgevendheid: op korte termijn een sterke daling van de omzet en winstgevendheid. Bij Nedmag daalt de omzet naar verwachting naar ca. 30% van de huidige omzet.³⁸ Bij de bedrijven die direct afhankelijk zijn van Nedmag, zoals Kisuma, kan de daling nog sterker zijn, afhankelijk van de mate waarin Nedmag nog grondstoffen en tussenproducten kan aanleveren.
- Banen (1): tijdelijk verlies van een deel van de directe en indirecte banen.³⁹ Het betreft voor het grootste deel banen voor werknemers in de regio. Na ingebruikneming van de nieuwe bronnen en toename van de productie volgt in beginsel herstel van werkgelegenheid.
- Banen (2): Een structureel risico in dit scenario is dat ontslagen werknemers niet terugkeren en het - in de huidige arbeidsmarkt - moeilijk zal zijn om nieuw (technisch) personeel te vinden. Dit geldt zowel voor Nedmag als voor de bedrijven die direct afhankelijk zijn van Nedmag.

Scenario A

- Doorgaan met zoutwinning binnen de bestaande vergunning en het nieuwe winningsplan (in totaal 4 nieuwe bronnen); bedrijfsactiviteiten worden voortgezet.

Scenario B

- Nieuwe bronnen komen pas beschikbaar op de middellange termijn (vanaf 2020), met als gevolg tijdelijke productiebeperking.

Scenario C

- Geen vergunning voor nieuwe bronnen, met als gevolg productiebeperking op korte termijn en afbouw van bedrijfsactiviteiten op middellange termijn.

³⁷ Het nieuwe winningsplan wordt nog in 2018 ingediend.

³⁸ Schatting omzetsdaling afkomstig van Nedmag.

³⁹ De afname van het aantal banen zal minder groot zijn dan de omzetsdaling, omdat niet alle banen '1-op-1' aan de omzet zijn gerelateerd; ook zal het bedrijf niet direct personeel kunnen laten afvloeien vanwege afspraken in arbeidscontracten, en een deel van het personeel proberen te behouden voor het bedrijf met het perspectief op productiestijging vanaf 2020.

- Werkloosheid: de regionale werkloosheid neemt op korte termijn toe, en heeft een negatief effect op bestedingen in regio; bij herstel van de werkgelegenheid op middellange termijn verdwijnt dit effect weer.
- Voorzieningen en sponsoring: door de omzetsdaling zal er op korte termijn minder ruimte zijn voor sponsoring.
- Vestigingsklimaat: het negatieve effect op het vestigingsklimaat blijft beperkt;
- Investerings: investeringen in capaciteit, energie-efficiency en innovatie worden uitgesteld. Over het algemeen geldt dat onzekerheid rond het wel of niet (mogen) doorgaan van zoutwinning grote invloed heeft op de investeringsbeslissingen.
- NOM: de dividenduitkering aan NOM wordt op korte termijn sterk beperkt.

Scenario C

Het afbouwen van de bedrijfsactiviteiten heeft relatief grote gevolgen voor de regio. Het komt er op neer dat zowel de directe als de indirecte omzet en werkgelegenheid op middellange termijn volledig opdrogen - de effecten zijn op korte termijn al voelbaar omdat er sprake zal zijn van afbouw van activiteiten en het stopzetten van investeringen. Scenario C heeft de volgende effecten.

- Omzet en winstgevendheid: daling naar nul.
- Banen: verlies op middellange termijn van 250 directe banen en een deel van de 300-350 indirecte banen. Hoe groot het effect op de indirecte banen is, is afhankelijk van de mate en het tempo waarin toeleveranciers alternatieve omzet kunnen vinden. Het betreft voor het grootste deel banen voor werknemers in de regio.
- Werkloosheid: de regionale werkloosheid neemt op korte en middellange termijn toe, en heeft een negatief effect op bestedingen in regio.
- Voorzieningen en sponsoring: het draagvlak voor voorzieningen in de regio neemt af; sponsoring stopt.
- Vestigingsklimaat: bedrijfssluiting(en) hebben een negatief effect op het vestigingsklimaat.
- Investerings: investeringen in capaciteit, energie-efficiency en innovatie stoppen op korte termijn.
- NOM: dividenduitkering aan NOM stopt.

Bijlage: Verantwoording schatting economische impact

Omzet	Jaarverslag Nedmag
Banen	Jaarverslag Nedmag
Opleidingsniveau	CBS, Sociaal jaarverslag Nedmag
Toeleveranciers	CBS, opgave Nedmag; banen: berekening BBO
Banen afnemers	Web sites betreffende bedrijven (schatting)
Bestedingseffecten	<p>Op basis van gegevens over bestedingen van huishoudens naar bestedingscategorie kan worden geschat dat ongeveer een derde van de bestedingen per huishouden neerslaat in de regio, vooral aan voedsel, kleding, persoonlijke verzorging, onderhoud aan de woning, en dergelijke (bron: CBS). Er is daarbij verondersteld dat de samenstelling en inkomstenpositie van de betreffende huishoudens in de regio overeenkomen met het landelijke gemiddelde van huishoudens met een (hoofd)kostwinner tussen de 25 en 65 jaar. Ruim de helft (52%) van de werknemers woont in Veendam, Midden-Groningen, en de plaatsen Winschoten, Scheemda, Bljham, Heiligerlee, en de Pekela's (bron: opgave Nedmag). Er is verondersteld dat dit ook geldt voor de werknemers van bedrijven in Veendam die afhankelijk zijn van Nedmag, en dat die werknemers evenveel in de regio besteden als de werknemers van Nedmag. Er is verder verondersteld dat ongeveer de helft van de regionale bestedingen alsnog weglekt uit Oost-Groningen naar andere delen van (Noord-)Nederland (waaronder stad Groningen), en niet als inkomen in de regio blijft. De loonsom van Nedmag is 10,3 miljoen euro exclusief sociale lasten en pensioenpremies (Jaarverslag Nedmag). Per werknemer kan dan een bedrag aan regionale bestedingen van bijna 12.000 euro worden geschat ($10,3/150 \times 34\% \times 52\% \times 50\%$). De totale regionale bestedingseffecten kunnen dan berekend worden op ongeveer 1,5 miljoen euro (per jaar).</p> <p>Bij de banen die voortvloeien uit de bestedingseffecten is als gemiddelde voor de betreffende sectoren (meest diensten en retail) gerekend met 60.000 euro omzet (bestedingen) per baan (bron: CBS). Dat levert tussen de 25 en 30 banen op.</p>
Kosten VKA	Opgave Nedmag
Vergoeding waterschap	Opgave Nedmag
Sponsoring	Opgave Nedmag

Ketennetwerk Nedmag

9 januari 2019

1
productie-
locatie

2
winnings-
locatie

13
bronnen

68
landen nemen producten af bij
Nedmag

Nedmag

150
mensen werken bij Nedmag
(direct)

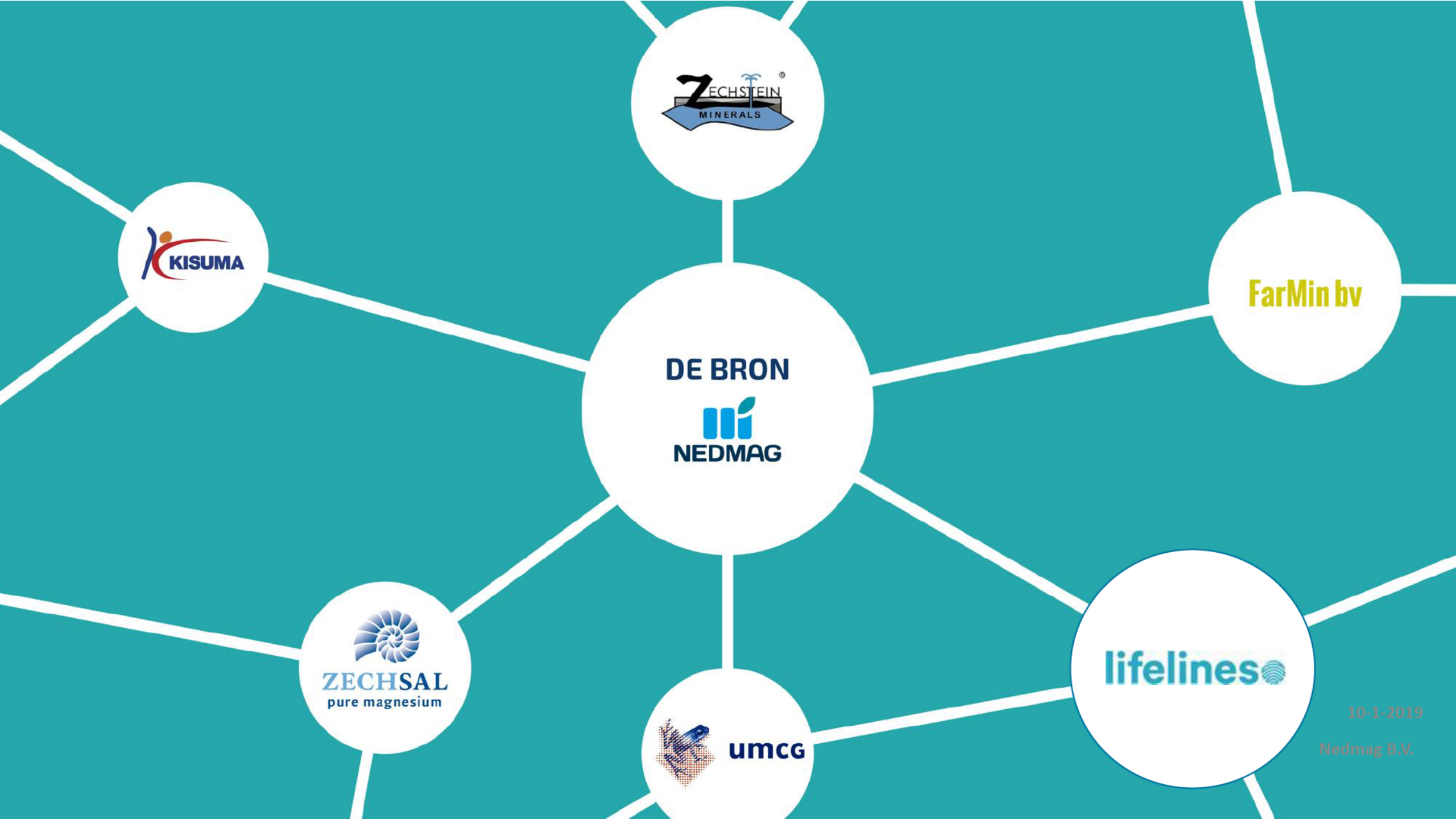
750
banen creëert Nedmag in
Noord-Nederland

1600
meter diep bevindt zich het
magnesiumzout

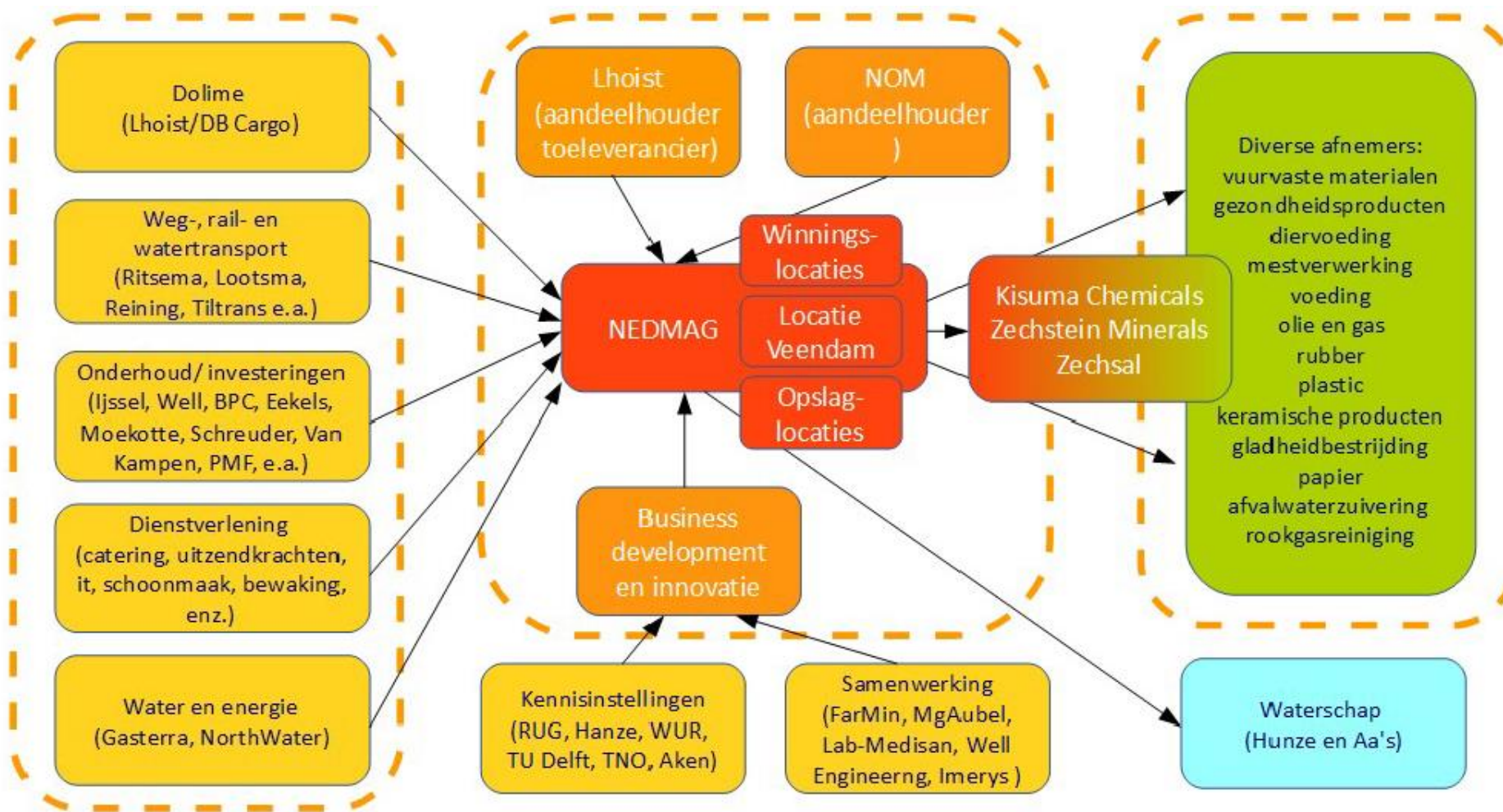

120 miljoen
omzet
per jaar

Positie Nedmag in de Magnesiumzout keten

- Magnesiumzoutwinning samen met Steenzoutwinning (Nouryon, voorheen Akzo Chemicals en Frisia) levert een grote economische en sociale bijdrage aan de noordelijke economie.
- Nedmag wint en verwerkt haar zout in en rond de gemeente Veendam
- Nedmag is de grootste leverancier van hoog zuiver Magnesiumzout in Europa.
- Steeds meer nieuwe duurzame innovaties ontstaan uit dit Magnesiumcluster:
 - Ontzwavelen van rookgassen van schepen en elektriciteitscentrales,
 - CO₂ capture uit verbrandingsprocessen
 - Fosfaat terugwinning uit afvalwater en dierlijk mest,
 - Re-mineraliseren van drinkwater,
 - Produceren van magnesiumbatterijen als vervanging van lithiumbatterijen, etc.
- Het huidige cluster behelst ca. 750 FTE en groeiende.

Bron: BBO

Nieuwe energie horizon voor RET Oost Groningen

ENGIE

Pekela

 gemeente Veendam

NOM
INVESTEN IN ONTWIKKELING

energystock
fast cycle gas storage

NEDMAG

NAM

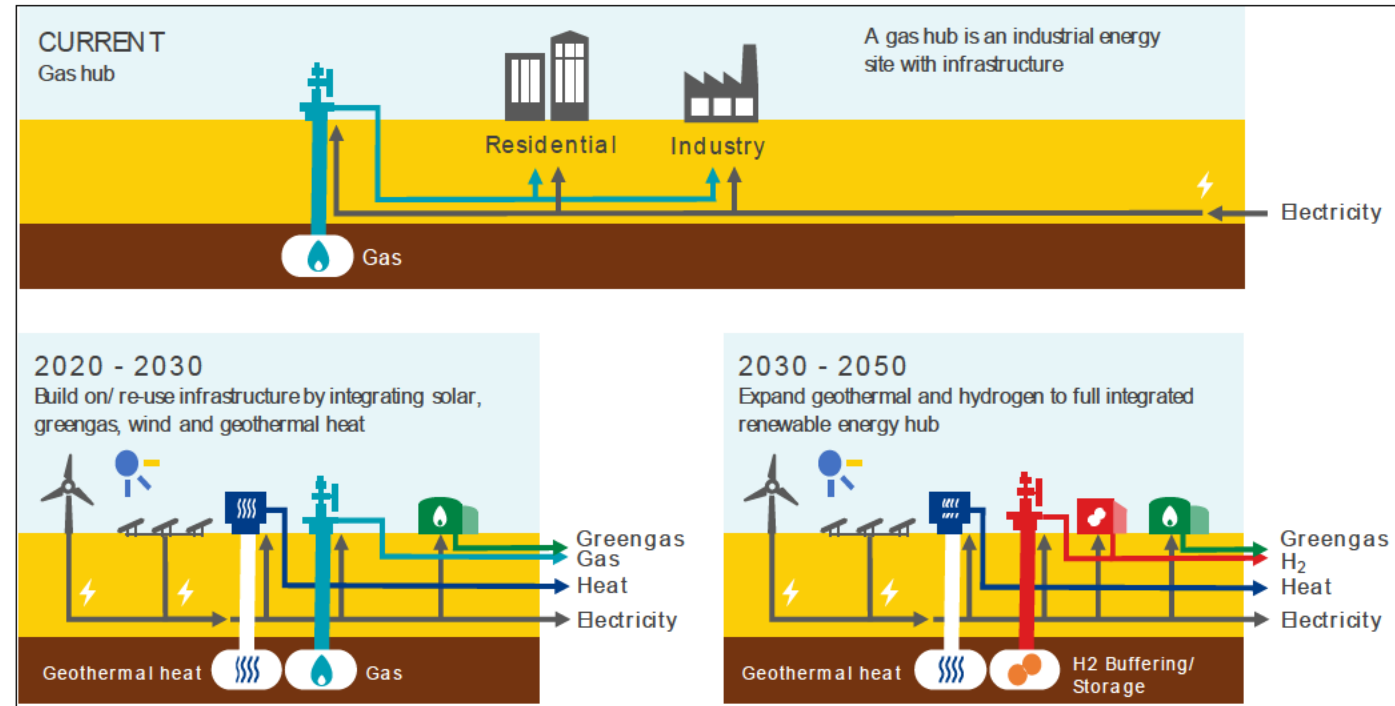
Regionale Energie Transitie (RET)

- Regionale energie transitie door gebruik van:
 - Regionale energie infrastructuur (leidingen, energiestations, etc)
 - Gebruik van regionale infrastructuur (Water, Weg & Spoor)
 - Gebruik van regionale beschikbaarheid van energie (Groene elektriciteit (Zon/Wind), Biogas, H₂, Syngas, etc.). Duurzame energie mix.
 - Gebruik van regionale reststromen (warmte, grondstoffen (CO₂, etc.))

Energy hub:

- 1 **Hergebruik** van aardgas infrastructuur (lokaties & pijpleidingen) voor **nieuwe energie oplossing**
- 2 Biedt een 'platform' waar **Energie Transitie thema's** kunnen worden versneld
- 3 Helpen van **overheden** met het invullen van de **Energie transitie agenda**

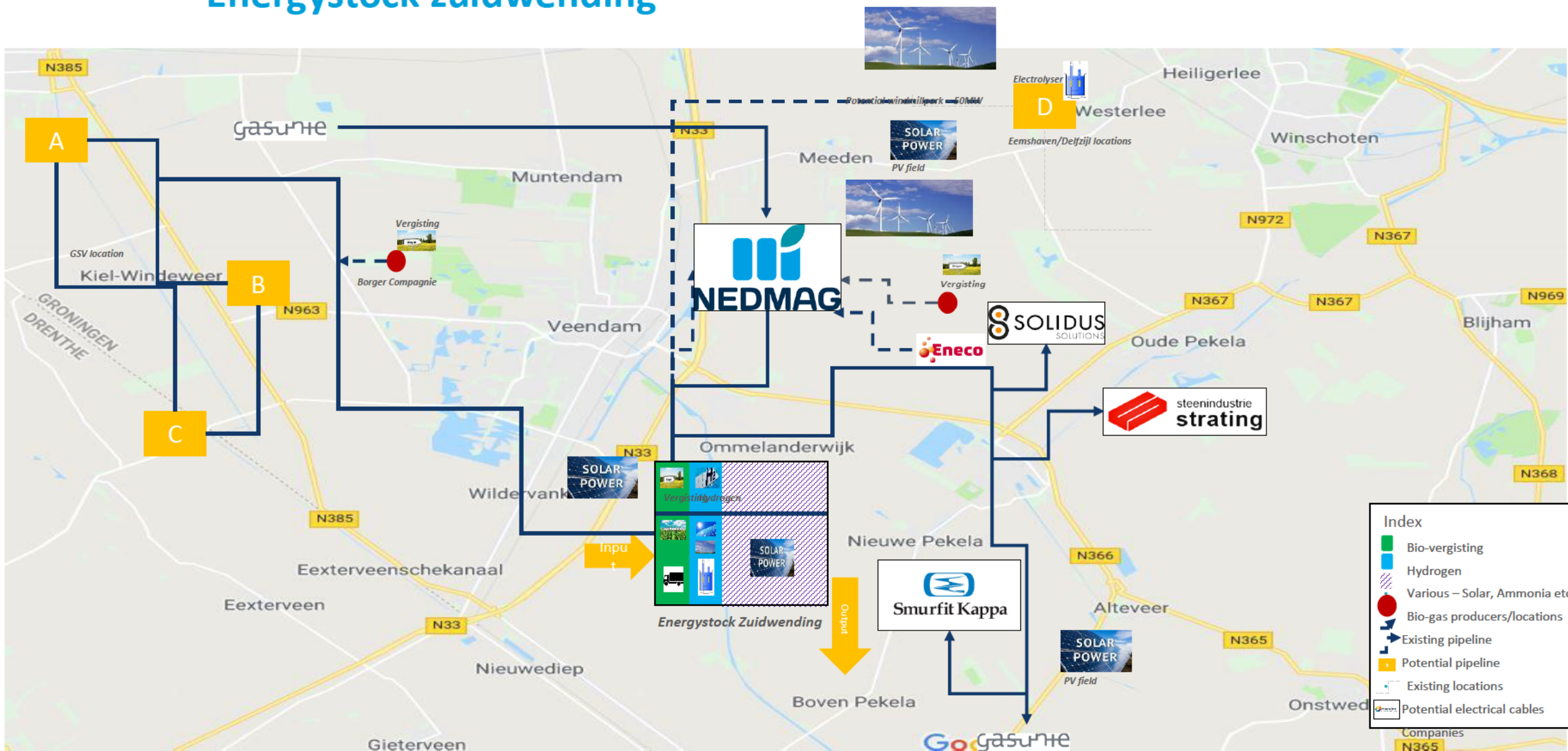

Energie regio's rond industriële concentraties

RET Veendam

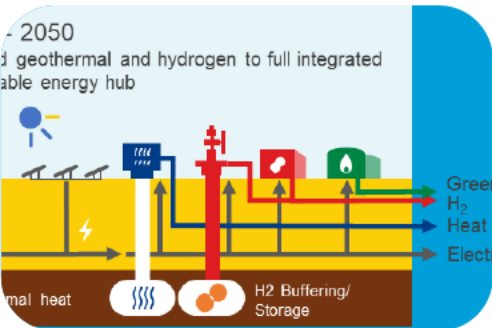
Regio Oost-Groningen energie systeem met centrum Nedmag en Energystock zuidwending

RET Oost-Groningenis op weg concreet op kort termijn:

- Augustus studie afgerond door TU-Delft “Energy Transition for Magnesia Production”
 - Beste technologische oplossing is waterstof, echter economisch factor 2,5 duurder dan huidige fossiele hoog calorisch gas.
 - **Nodig 120 windmolens op zee (Nedmag) en in totaal 240 molens voor RET Veendam/Pekela's.**
- September gestart met **lokale overheden en bedrijven** in regio met de vraag “hoe te verbinden in deze transitie”
- Februari 2019 inzet van **4,5 miljoen kubieke meter Biogas** in samenwerking met lokale producent Van Oosten. Opschaling 2019 naar 12 miljoen kubieke meter Biogas.
- Maart 2019 eerste **testen inzet van waterstof** voor indrogen van zout in samenwerking met Energystock.
 - Deze kennis later inzetten bij bedrijven zoals Solidus massief karton, Strating Steenfabriek, maar ook bij gemeente Veendam.
 - Daarna uitrollen

De energietafel Noord-Nederland gelooft dat door RET:

- De transitie overzichtelijker wordt
- Meer gebruik wordt gemaakt van regionale infrastructuur, waardoor de investeringskosten lager zijn
- Meer lokale betrokkenheid ontstaat tussen de industrie en lokale overheden
- De transitie versneld kan worden

Nedmag zal voor de regio Oost-Groningen een coördinerende rol op zich nemen, die mede wordt ondersteund door haar bedrijfsstructuur en haar eigen infrastructuur.

Deze infrastructuur bestrijkt een behoorlijk deel van Oost-Groningen.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Uitkomst overleg over Nedmag (10 januari 2019) ?
Datum: maandag 14 januari 2019 13:47:11

Hoi 10.2.e
 Vrijdag ben ik nooit op kantoor ;) Vandaag ook niet overigens, dus zal ik morgen langslopen?
 11.1

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 11 januari 2019 10:26

Aan: 10.2.e

Onderwerp: Uitkomst overleg over Nedmag (10 januari 2019) ?

Genus, ik liep net even bij je langs, maar je was er niet. Is er nog wat uitgekomen uit het overleg met SG over Nedmag?

Ik ben benieuwd. Gr 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 16:32

Aan: 10.2.e <@minez.nl>; 10.2.e

10.2.e <@minez.nl>

Onderwerp: FW: Stukken voor overleg over Nedmag (10 januari 2019)

Hier de overige stukken.

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 16:22

Aan: secretariaatDGBI <secretariaatDGBI@minez.nl>

Onderwerp: FW: Stukken voor overleg over Nedmag (10 januari 2019)

En deze er ook graag onder (laatste document is dubbel).

Groeten, 10.2.e

Van: Smallenbroek, drs. J.M.C. (Meindert)

Verzonden: woensdag 9 januari 2019 16:11

Aan: Camps, drs. M.R.P.M. (Maarten) <10.2.e>; Gaastra, mr. A.F. (Sandor)

10.2.e <@minez.nl>; Vijselaar, F.W. (Focco) 10.2.e <@minez.nl>

CC: 10.2.e <@minez.nl>; 10.2.e <@minez.nl>;

10.2.e <@minez.nl>

Onderwerp: Stukken voor overleg over Nedmag (10 januari 2019)

Hallo Maarten, Sandor en Focco,

Hierbij ter voorbereiding van ons overleg morgenmiddag over Nedmag (donderdag 10 januari om 12.15 uur) een aantal achtergrondstukken.

Groet,

Meindert

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: document Nedmag t.b.v. 10.2.e
Datum: vrijdag 25 januari 2019 14:39:40
Bijlagen: [Samenvatting Nedmag januari 2019.pdf](#)

Dag 10.2.e,
 Bijgaand het memo en het mailverkeer.
 Vr. groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 24 januari 2019 10:51
Aan: 10.2.e
cc: 10.2.e
Onderwerp: document Nedmag t.b.v. 10.2.e

Goedemorgen 10.2.e ,
 Naar aanleiding van jullie gesprekje m.b.t. de situatie rondom Nedmag is door de directeur van Nedmag , 10.2.e , een overzicht gemaakt m.b.t. stand van zaken aangaande Nedmag. Welk probleem er speelt en wat van het Ministerie gevraagd wordt. Ik hoop 10.2.e dat je hiervan gebruik zou willen maken in contacten met de Minister om beweging in de zaak te krijgen. Het gaat met name om tempo te houden m.b.t. aanvraag nummer 1 (zoals genoemd aan het eind van het document). De vertraging die aanvraag brengt Nedmag al op zeer korte termijn in de problemen. De procedure hiervoor loopt al veel langer en valt binnen de wettelijke kaders. We vragen dus ook geen medewerking voor 'gesjoemel' met de regels, maar juist toepassing van de spelregels. Het zou mooi zijn om de Minister erop te attenderen dat door de handelswijze van zijn medewerkers voor Nedmag niet alleen een groot probleem ontstaat. Maar ook voor b.v. Kisuma. Kisuma is volstrekt afhankelijk van leveringszekerheid via Nedmag. Dit Japanse bedrijf heeft in de Japans-Nederlandse handelskamer ook al haar ongerustheid over de betrouwbaarheid van de overheid uitgesproken. Voor het vestigingsklimaat geen goede signalen. Mochten er nog vragen zijn dan zijn 10.2.e en ik beschikbaar voor toelichting.
 Vr. groet,
 10.2.e

INLEIDING

In Nederland wordt op een aantal plaatsen aan zoutwinning gedaan. In Twente (bij Hengelo) en in Groningen (bij Winschoten en Zuidwending) wordt natriumchloride – 'keukenzout' – gewonnen door AkzoNobel. Ook in Fryslân (bij Sexbierum en onder de Waddenzee) wordt keukenzout gewonnen, door Frisia. Bij Veendam wordt door Nedmag magnesiumzout gewonnen. Zout is voor de Nederlandse chemie een van de belangrijkste grondstoffen.

Het magnesiumzout dat door Nedmag wordt gewonnen, wordt gebruikt voor verschillende industriële en consumptieve toepassingen. Magnesiumzout wordt gebruikt bij de productie van vuurvaste stenen voor cement- en staalovens. Zuiver magnesiumzout wordt verder toegepast in health- en wellnessproducten, voeding en mestverwerking. Op basis van magnesiumzout worden ook andere producten gemaakt, die worden toegepast in de voedingsmiddelenindustrie (kaas), papierindustrie, olie- en gasindustrie. Toepassingen zijn er ook bij de productie van kunstmest en diervoeders, rubber, plastic en keramische producten, en bij afvalwaterzuivering, rookgasreiniging en gladheidbestrijding.

Om zout te mogen winnen, is een vergunning nodig van de minister van Economische Zaken en Klimaat. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) adviseert de minister daarover. SodM adviseert met name ten aanzien van de veiligheid voor mens en milieu bij zoutwinning. Daarbij speelt ook bodemdaling een rol; bij zoutwinning treedt geleidelijk bodemdaling op. Deze bodemdaling leidt niet tot schade, hetgeen door de minister is onderzocht (TU-Delft onderzoek gestapelde mijnbouw). Nedmag heeft plannen voor een nieuwe winning locatie, en moet een actualisatie doen van haar huidige winningsplan en zal daarvoor vergunningen moeten aanvragen.

Het productieproces is energie- en kapitaalintensief (gas en elektriciteit). Dat betekent dat Nedmag investeringen moet doen voor onderhoud en verbetering en uitbreiding van de capaciteit van installaties, machines en winningslocaties. Daarnaast wordt geïnvesteerd in energie-efficiency. Nedmag neemt in dat verband deel aan de 'industrietafel Noord'. Hier zijn regionale clusters gevormd waarbij Veendam één van de Regionale Energie Transitie clusters is. Nedmag kan hierin een centrale rol spelen vanwege de beschikbare infrastructuur en voorzieningen. Tevens kan Nedmag alternatieve energiebronnen inzetten om aardgas te vervangen.

Nedmag houdt zich ook bezig met business development gericht op nieuwe producttoepassingen en verbreding van afzetmarkten, met name gericht op duurzame en voedingstoepassingen. Nedmag voert daarvoor zelf onderzoek uit en laat onderzoek uitvoeren bij kennisinstellingen, zoals RUG, Hanze Hogeschool, WUR, TU Delft, TNO en andere buitenlandse universiteiten, zoals RWTH Aachen University. Voor innovatie werkt Nedmag samen met partners om het ontwikkeltraject te versnellen, deels ook uit de regio. Het gaat bijvoorbeeld om samenwerking met het bedrijf FarMin (Gorredijk) gericht op hogere efficiency van meststoffen en een beter stalklimaat in de landbouw. Andere voorbeelden zijn Well Engineering Partners (kennisontwikkeling op het gebied van zoutwinningstechnologie; Hoogeveen), Lab-Medisan (supplementen; Heerenveen) en MgAubel (betonrenovatie; Rotterdam). Nedmag werkt op innovatief gebied ook internationaal samen (bijvoorbeeld met Imerys, België, voor de ontwikkeling van de pulpmarkt). Verder wordt in de vorm van onder meer kennisuitwisseling samengewerkt met buitenlandse bedrijven, zodat ontwikkelingen sneller gaan. Het gaat om bedrijven die zelf een deel van specifieke markten ontwikkelen en aan R&D doen.

In totaal wordt door Nedmag in de regio bijna [REDACTED] euro ingehuurd/ingekocht. In Noord-Nederland gaat het om bijna [REDACTED] euro. Het gaat om [REDACTED] respectievelijk [REDACTED] van de totale inhuur/inkoop.

Investeringen

Over de periode 2016-2025 is een investeringsprogramma opgesteld ter waarde van [REDACTED] euro. Het gaat om investeringen in de zoutbronnen, energie-efficiency, vervanging van machines en installaties, en innovatie. De investeringen fluctueren van jaar op jaar afhankelijk van de uitvoering van het investeringsprogramma. Ruwweg is er sprake van investeringen van tussen de [REDACTED] en [REDACTED] miljoen per jaar, met enkele uitschieters naar boven. Onzekerheid rond het wel of niet (mogen) doorgaan van zoutwinning heeft invloed op de investeringsbeslissingen. Het investeringsprogramma betreft een meerjarig programma. Ook bijvoorbeeld contracten met energieleveranciers gericht op een grotere energie-

efficiency zijn meerjarig. Onzekerheid over de zoutwinning kan dus leiden tot verlaging van de investeringen.

Banen

De directe en indirecte economische impact komt tot uitdrukking in werkgelegenheid. In termen van banen gaat het bij Nedmag plus de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag om ongeveer 250 directe banen (voorbeeld Kisuma Veendam). Op basis van kengetallen kan ook een schatting worden van de indirecte werkgelegenheid van Nedmag plus de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag van 300-350 banen (tabel 2.4). Dit aantal is relatief hoog omdat met name bij de productie van Nedmag een groot aandeel inkoop/inhuur betrokken is, wat hier als indirecte banen wordt opgevat. Ook de investeringen die Nedmag doet, leiden tot werkgelegenheid. Het aantal banen dat daarmee gepaard gaat, is afhankelijk van de omvang van de investeringen; de reguliere investeringen zorgen voor tussen de 25-65 banen; als er nieuwe winningsbronnen in gebruik worden genomen, gaat dat gepaard met extra investeringen van enkele tientallen miljoenen euro's. Relevant voor de regio is de werkgelegenheid die lokaal/regionaal en in de rest van Noord-Nederland neerslaat. Bij de directe werkgelegenheid bij Nedmag en de bedrijven die zo goed als volledig afhankelijk zijn van de toeleveranties van Nedmag gaat het grotendeels om werkgelegenheid in de regio: ruim 50% van de werkzame personen komt uit de directe omgeving en bijna 45% uit de rest van Noord-Nederland. Omdat bij inkoop en inhuur deels bedrijven van buiten de regio zijn betrokken, ligt die verhouding bij de indirecte werkgelegenheid anders. Toch komt ook bij de indirecte werkgelegenheid een groot deel van de werkzame personen uit de regio. Ruim 50% komt uit de directe omgeving en nog eens ruim 10% uit de rest van Noord-Nederland, maar ruim een derde woont en werkt elders.

Tabel 1.0: Economische betekenis: directe en indirecte werkgelegenheid (2017)

Werkzame personen	Noord-Nederland		Rest Nederland	Totaal
	lokaal/ regionaal*	rest Noord-Nederland*		
Nedmag direct	78	65	8	150
'Cluster' direct**	50	45	5	100
Totaal direct**	130	110	15	250
Indirect***	170-190	30-40	100-120	300-350
Totaal direct + indirect**	300-320	140-150	115-135	550-600

* Lokaal/regionaal = toeleveranciers gevestigd in de gemeente Veendam en directe omgeving (postcodegebieden rond gemeente Veendam); rest Noord-Nederland is toeleveranciers in overige gebieden in de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe.

** Schatting; afgerond op vijftallen.

*** Schatting op basis van opgave Nedmag.

Bron: Nedmag, CBS, bewerking BBO

Op basis van het voorgaande is een aantal bevindingen gedaan wat betreft de directe en indirecte economische impact:

- Nedmag is goed voor rond de ■■■ miljoen euro omzet en 150 directe banen.
- Er kan worden geconstateerd dat een aantal bedrijven direct afhankelijk is van de producten van Nedmag en er niet zouden zijn, of althans niet in Nederland gevestigd zouden zijn, zonder de zoutwinning; het gaat bij die bedrijven om ca.100 banen.
- De indirecte werkgelegenheid van Nedmag en van de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag kan worden geschat op 300-350 banen; de indirecte werkgelegenheid is relatief hoog omdat met name bij de productie van Nedmag een groot aandeel inkoop/inhuur is.
- Nedmag richt zich wat betreft toeleveranciers voor een groot deel op regionale partijen. Ongeveer de helft van de toeleveranties (gemeten in geld) komt bij regionale of Noord-Nederlandse bedrijven vandaan. Daarnaast kopen ook de bedrijven die direct afhankelijk zijn van de producten van Nedmag voor een deel regionaal in.
- Van de totale directe en indirecte werkgelegenheid betreft ruim de helft banen in de regio Oost-Groningen en nog eens een kwart in de rest van Noord-Nederland.
- Nedmag richt zich naast de 'basisproductie' ook op innovatie en product vernieuwing, veelal in samenwerking met andere bedrijven en kennisinstellingen.
- Naast de aanwezigheid van zout en de zoutwinningslocaties, vormen de transportmogelijkheden over de weg, rail en water en de aanwezigheid van de VKA een belangrijke factor voor de vestiging van Nedmag in Veendam.
- Het dividend dat Nedmag de afgelopen jaren uitkeert aan haar aandeelhouders en daarmee aan de NOM is een relatief belangrijke inkomstenbron voor de NOM.

Situatie vergunning Nedmag:

Op dit moment lopen er 2 vergunningprocedures nl:

1. Boren van 2 nieuwe bronnen onder het huidige winningsvergunning 2014. Deze procedure is gestart op 30 mei 2017.
2. Actualisatie en uitbereiding huidig winningsplan (start december 2018)

De vergunning verlener EZK wil nu beide aanvragen coördineren met de coördinatieregeling uit Awb. Dit vanuit omgevingsmanagement mbt. de al zeer gevoelige situatie rond mijnbouw in de provincie Groningen.

Nedmag vindt dat EZK oneigenlijk gebruik maakt van deze regeling en waar deze regeling ook niet voor is bedoelt, normaal binnen een tijdsbestek van zes weken (artikel 3:24 lid 1 Awb) en dus niet voor aanvragen waar enkele maanden tussen zit.

Door deze coördinatieregeling zal volgens EZK het vergunningstraject van de nieuwe bronnen (VE5 &6). Minimaal anderhalf jaar langer gaan duren.

De gevolgen voor Nedmag is dat Nedmag haar activiteiten moet staken ivm geen beschikbaarheid van magnesium zout.

Nedmag heeft begrip voor het feit dat we in deze regio zorgvuldig en transparant moeten communiceren, echter het kan niet zo zijn dat we steeds lopende discussies naar de toekomst verplaatsen aangezien dit vergaande sociale en economische gevolgen hebben in de regio Oost-Groningen waar Nedmag en de andere magnesiumzout afhankelijke bedrijven actief zijn.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: Nedmag t.b.v. 10.2.e (gedeputeerde Drenthe) en SG
Datum: vrijdag 25 januari 2019 16:46:19
Bijlagen: [Samenvatting Nedmag januari 2019.pdf](#)
[ATT00001.htm](#)

Hi 10.2.e,

Ik sprak vandaag telefonisch met NOM over Nedmag, zij vertelde over Drentse gedeputeerde die de SG over deze kwestie gaat benaderen.

Zie hieronder ter info

Gr 10.2.e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e <10.2.e@nom.nl>
Datum: 25 januari 2019 om 14:26:14 CET
Aan: 10.2.e @minez.nl" <10.2.e@minez.nl>
Kopie: Giny Hulsebos 10.2.e @nom.nl>
Onderwerp: FW: document Nedmag t.b.v. 10.2.e

Dag Rene,

Bijgaand het memo en het mailverkeer.

Vr. groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 24 januari 2019 10:51
Aan: 10.2.e @drenthe.nl" 10.2.e @drenthe.nl) 10.2.e @drenthe.nl>; 10.2.e 10.2.e > 10.2.e 10.2.e >
CC: 10.2.e 10.2.e @nom.nl>; 10.2.e 10.2.e @nom.nl>
Onderwerp: document Nedmag t.b.v. 10.2e

Goedemorgen 10.2.e

Naar aanleiding van jullie gesprekje m.b.t. de situatie rondom Nedmag is door de directeur van Nedmag, Bert Jan Bruning, een overzicht gemaakt m.b.t. stand van zaken aangaande Nedmag.

Welk probleem er speelt en wat van het Ministerie gevraagd wordt. Ik hoop 10.2.e dat je hiervan gebruik zou willen maken in contacten met de Minister om beweging in de zaak te krijgen. Het gaat met name om tempo te houden m.b.t. aanvraag nummer 1 (zoals genoemd aan het eind van het document). De vertraging die aanvraag brengt Nedmag al op zeer korte termijn in de problemen.

De procedure hiervoor loopt al veel langer en valt binnen de wettelijke kaders. We vragen dus ook geen medewerking voor 'gesjoemel' met de regels, maar

juist toepassing van de spelregels.

Het zou mooi zijn om de Minister erop te attenderen dat door de handelswijze van zijn medewerkers voor Nedmag niet alleen een groot probleem ontstaat. Maar ook voor b.v. Kisuma.

Kisuma is volstrekt afhankelijk van leveringszekerheid via Nedmag. Dit Japanse bedrijf heeft in de Japans-Nederlandse handelskamer ook al haar ongerustheid over de betrouwbaarheid van de overheid uitgesproken. Voor het vestigingsklimaat geen goede signalen.

Mochten er nog vragen zijn dan zijn ^{10.2.}_a en ik beschikbaar voor toelichting.

Vr. groet,
^{10.2.e}

TER ONDERTEKENING

10.2.e

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Auteur

10.2.e

Datum

4 februari 2019

Kenmerk

DGKE / 19033306

Bhm: 19033353

Kopie aan

Bijlage(n)

1

nota

Kamervragen over het bericht dat Nedmag maximaal
zout mag winnen

Parafenroute

DG KE

Sandor Gaastra

WO, directeur

Meindert Smalbroek

Mt-lid WO

10.2.e

BBR

10.2.e

Aanleiding

Op 23 januari 2019 zijn door het Tweede Kamerlid Beckerman (SP) vragen gesteld over het bericht dat Nedmag maximaal zout mag winnen.

Advies

U kunt bijgaande brief aan de Tweede Kamer ondertekenen.

Kernpunten

- Nedmag wint door oplossingsmijnbouw magnesiumzout in de omgeving van Veendam. In de Nedmag installatie in Veendam wordt uit het ondergronds gewonnen pekelwater magnesiumchloride geproduceerd.
- In april 2018 heeft zich een lekkage voorgedaan in het huidige cavernestelsel van Nedmag. Onder toezicht van SodM wordt het huidige cavernestelsel versneld leeg geproduceerd en de productie uit dit cavernestelsel beëindigd.
- Om de bedrijfsactiviteiten van Nedmag voort te kunnen zetten is Nedmag voornemens om nieuwe cavernes te ontwikkelen. Hiervoor heeft Nedmag een gewijzigd winningsplan ingediend.
- In dit gewijzigd winningsplan is rekening gehouden met de uitkomsten van het onderzoek naar de oorzaak van de lekkage.
- Het winningsplan ligt op dit moment ter advies en beoordeling bij SodM, TNO en de Tcbb. Hierna zal het winningsplan ter advies worden voorgelegd aan de betreffende lokale overheden.
- Tegen de zoutwinning is lokaal veel weerstand omdat de door Nedmag gehanteerde winningsmethode leidt tot aanzienlijke bodemdaling en omdat het gebied al is belast met meerdere mijnbouwactiviteiten.
- Pas na weging van de nog te ontvangen adviezen kan worden beoordeeld of de zoutwinning van Nedmag op veilige en milieuverantwoorde wijze kan worden voorgezet.
- In overleg met de betrokken lokale overheden wordt voor besluitvorming een zorgvuldig omgevingsproces gevolgd.

Ontvangen BBR

Project DG Groningen
Bovengronds

Kenmerk
PDGB / 19115932

Buiten reikwijdte Wob-verzoek

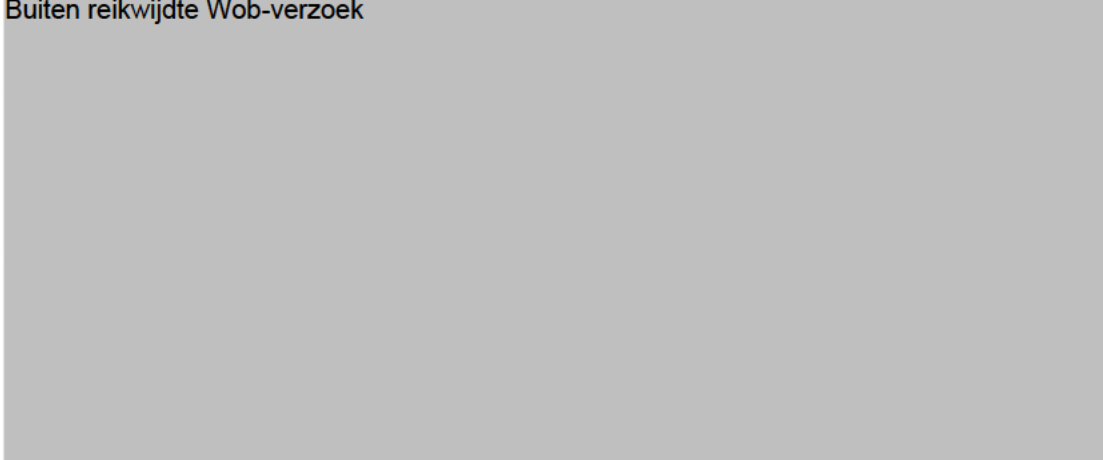

8. Verwevenheid NedMag-EZK

RTV Drenthe gaat samen met Follow the Money, RTV Noord, Omrop Fryslân en RTV Oost onderzoek doen naar de verwevenheid tussen zoutwinningsbedrijf Nedmag en het ministerie van Economische Zaken. De afgifte van nieuwe vergunningen aan Nedmag is omstreden in verband met een ernstig incident in 2018. Het voortbestaan van Nedmag is afhankelijk van de afgifte van deze nieuwe vergunningen. DGKE is verantwoordelijk voor de besluitvorming op deze vergunningsaanvragen. Het vergunningen dossier Nedmag genereert al veel media aandacht. De NOM is mede eigenaar van Nedmag. EZK is betrokken bij NOM. Beide zaken zijn intern goed gescheiden en procedures worden zorgvuldig doorlopen maar het onderzoek zal ingaan op de indirecte verbinding tussen EZK en Nedmag. 11.1

Buiten reikwijdte Wob-verzoek

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: issuenota AO Mijnbouw/Groningen 22 mei
Datum: vrijdag 10 mei 2019 12:04:11

10.2 ,

RTV Drenthe gaat samen met Follow the Money, RTV Noord, Omrop Fryslân en RTV Oost onderzoek doen naar de verwevenheid tussen zoutwinningsbedrijf Nedmag en het ministerie van Economische Zaken: <https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/146707/Dit-onderwerp-gaan-RTV-Drenthe-en-andere-redacties-onderzoeken>.

Dit onderzoek raakt aan DG B&I en DGKE. De afgifte van nieuwe vergunningen aan Nedmag is omstreden in verband met een ernstig incident in 2018. DGKE is verantwoordelijk voor de afgifte van deze vergunningen. Het vergunningen dossier Nedmag genereert al veel media aandacht. De NOM is mede eigenaar van Nedmag. EZK is betrokken bij NOM. Dit valt onder mandaat DG B&I. Beide zaken zijn intern goed gescheiden en procedures worden zorgvuldig doorlopen maar het onderzoek zal ingaan op de indirecte verbinding tussen EZK en Nedmag. 11

.1

Met vriendelijke groet,

10.2.e

MT-lid directie Warmte en Ondergrond
Cluster Mijnbouwvergunningen

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 11:44

Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minez.nl>

CC: 10.2e >

Onderwerp: RE: issuenota AO Mijnbouw/Groningen 22 mei

Ruud, Jan,

Dan graag zsm een tekst. Ik had met BBR deze weekendtas voor issuenota afgesproken.

10.2

Van: 10.2

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 11:41

Aan: 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @minez.nl>; 10.2.e @minez.nl>;
 10.2.e @minez.nl>

Onderwerp: RE: issuenota AO Mijnbouw/Groningen 22 mei

Ha 10.2 ,

10.2.e wil nog een issue toevoegen over een onderzoek in de vier Noordelijke provincies

naar de financiële belangen en besluitvorming rond de zoutwinning door Nedmag.

Groet,
10.2.

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 10 mei 2019 10:26

Aan: 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>;
10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>;
10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>;
10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>; 10.2.e <10.2.e@minez.nl>;
10.2.e <10.2.e@minez.nl>

Onderwerp: issuenota AO Mijnbouw/Groningen 22 mei

Beste ondergrondse collega's,

Hierbij ter informatie de issuenota zoals die nu in de lijn gaat. Jullie teksten heb ik ongemoeid gelaten, op opmaak na.

Graag per ommegaande bericht als er actuele ontwikkelingen of nieuwe inzichten zijn die absoluut nog mee moeten.

Groet
10.2

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: nom gegevens jaarverslag beheer staatsdeelnemingen 2017.pdf
Datum: woensdag 15 mei 2019 11:38:24
Bijlagen: [nom gegevens jaarverslag beheer staatsdeelnemingen 2017.pdf](#)

Beste 10.2. ,

Hierbij de informatie uit het jaarverslag beheer staatsdeelnemingen 2017. Verder is de verdeling van de aandelen: 50% voor EZK en 50% voor de 3 provincies. De 50% van de provincies is gelijk verdeeld, ieder een derde van 50%.

Hoop dat alles duidelijk is.

Groet,

10.2.

Algemene gegevens staatsdeelneming

Naam staatsdeelneming	N.V. NOM
Bedrijfssector	Participatiemaatschappij
Vestigingsplaats	Groningen
Jaar van oprichting	1974
Website	www.nom.nl
Belang staat der Nederlanden	50%

Bedrijfsspecifieke kerncijfers

	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Aantal participaties ultimo	82	81	87	84	94	107
Geïnvesteed vermogen in participaties (€ mln.)	65	70	78	69	66	80
Investeringsvolume in boekjaar (€ mln.)	8	4	13	9	6	3
Aantal werknemers (fte)	44,1	41,5	37	39	37	43

Beschrijving

De NOM is één van de vijf huidige regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROMs). De NOM is in 1974 opgericht en heeft als kerntaak om te zorgen voor meer bedrijvigheid en werkgelegenheid in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. Qua activiteiten uit zich dat in ontplooiing van investeringsbevordering, bevordering van ontwikkeling van innovatie en het verstrekken van risicokapitaal voor van participaties in ondernemingen. Hierbij focust de NOM zich voornamelijk op het innovatieve MKB in de topsectoren van de noordelijke provincies. De NOM had in 2017 44,1 fte in dienst.

2017 in vogelvlucht

In 2017 stond de implementatie van de nieuwe strategie 'Ondernemingen doen groeien' centraal. Daarmee werd in 2017 een begin gemaakt met de uitvoer van het meerjarenplan 2017-2020. Door de klantvraag centraal te stellen en actief met de klant mee te denken wordt deze groei optimaal gefaciliteerd.

Juridische status en eigendom

De NOM is een naamloze vennootschap met als aandeelhouders de Nederlandse staat (50%) en de provincies Groningen, Friesland en Drenthe (50%). Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is namens de staat aandeelhouder.

Publiek belang

In algemene zin richten de ROMs zich op het stimuleren van de regionale economie en het bevorderen van regionaal ondernemerschap door het versterken van de economische structuur van de regio.

Buitenlandse activiteiten

De NOM investeert vanuit haar eigen participatiefonds niet in buitenlandse ondernemingen. Wel ontplooit NOM enige ontwikkelactiviteiten op bijvoorbeeld het gebied van handelsbevordering en het aantrekken van buitenlandse investeringen.

Strategie

De NOM wil de economische structuur in Noord-Nederland versterken door het stimuleren van duurzaam winstgevende economische activiteiten. Dat doet de NOM vanuit haar expertise op het gebied van investeren en financieren, innoveren en acquireren.

Vooruitblik

De NOM wil aan de hand van in 2017 geformuleerde KPI's haar rol als regionale ontwikkelingsmaatschappij breder inzichtelijk maken in 2018, onder andere door het meten van de investering vanuit haar participaties, de hoeveelheid geld geïnvesteerd in R&D, de verwachte omzet en werkgelegenheid. In het kader van de oprichting van Invest-NL zal het Rijk in samenspraak met de regio streven naar een optimale samenwerking tussen Invest-NL en de ROM's.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Overleg Nedmag irt AO mijnbouw 22/5
Datum: woensdag 15 mei 2019 11:47:54
Bijlagen: [Economisch factsheet.docx](#)
[nom gegevens jaarverslag beheer staatsdeelnemingen 2017.pdf](#)

10. bijgaand een economisch factsheet(je) Nedmag. Voor jouw informatie een 2-pager over NOM uit een jaarverslag over staatsdeelnemingen 2017.
 Wat daar grappig genoeg niet in staat: EZK heeft 50% van de aandelen, de andere helft is gelijkelijk verdeeld over Groningen, Friesland, Drenthe.

Kun je hier mee uit de voeten?

Groeten 10.2.

PS Die schatting van werkgelegenheid door Provincie is op basis van een onderzoek van een consultant (io provincie). Ik heb een kopie van dat rapport ingezien.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 15 mei 2019 08:31
Aan: 10.2.e @minez nl>
Onderwerp: Overleg Nedmag irt AO mijnbouw 22/5

Hallo,

10.2.e is door prive omstandigheden verhinderd. Heb jij zo tijd om kort over Nedmag te sparren. We hebben MEZK al op de hoogte gebracht van het onderzoek door follow The money.

Zou fijn zijn als we in de ochtend kunnen overleggen.

Groet 10.2.e

Factsheet Nedmag

- Nedmag is een bedrijf in Veendam dat Magnesiumzout wint uit de bodem van provincie Groningen. Dit zout wordt o.a. gebruikt voor vuurvaste ovenstenen, het bleken van papier en in toenemende mate voor milieu-gerelateerde oplossingen zoals het uitwassen van zwavel van scheepsmotoren.
- Kenmerkend en uniek voor Europa is de hoge zuiverheid van het zout, dat daarmee op duurzame en rendabele wijze gewonnen kan worden; ca 280.000 ton/jaar.
- Nedmag telt 150 medewerkers, is winstgevend met een jaaromzet van ruim [REDACTED], en heeft twee aandeelhouders (ieder 50%): de NOM en het Belgische Lhoist Group.
- Nedmag is als spil in een chemiepark belangrijk voor de regionale economie, die tot de zwakste van Nederland behoort. Er is totaal € [REDACTED] aan bedrijfsactiviteiten verbonden aan het magnesiumzout. Bij het gerelateerde bedrijf Kisuma werken ruim 100 mensen en overige verbonden werkgelegenheid bedraagt minimaal enkele honderden banen bij andere afnemers, onderhoudsbedrijven, transport- en havenbedrijven en gespecialiseerde toeleveranciers. De provincie Groningen schat het aantal fte's rond het cluster op 750.

NOM en EZK: EZK is voor 50% aandeelhouder. De overige 50% is gelijkelijk verdeeld over de drie Noordelijke provincies Groningen, Drenthe en Friesland.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FACTSHEET ONDERZOEK FOLLOW THE MONEY VAN NEDMAG
Datum: woensdag 15 mei 2019 14:30:54
Bijlagen: [FACTSHEET ONDERZOEK FOLLOW THE MONEY VAN NEDMAG.docx](#)

Aangepaste factsheet

FACTSHEET ONDERZOEK FOLLOW THE MONEY VAN NEDMAG

- Nedmag heeft een vergunning om in de provincie Groningen zout te winnen. Binnen deze vergunning wint Nedmag momenteel nog zout binnen de gemeente Veendam.
- In april 2018 heeft zich in de huidige caverne bij Tripscompagnie een incident voor gedaan. In nauw overleg met SodM wordt door Nedmag de zoutwinning in deze caverne versneld afgebouwd en is onderzoek gedaan naar de oorzaak en de gevolgen van deze lekkage.
- De uitkomsten van dit onderzoek worden betrokken bij de aanleg van de twee nieuwe cavernes bij Borgercompagnie. De aanleg van de nieuwe cavernes past niet meer binnen de kaders van het geldende winningsplan.
- Nedmag heeft daarom een gewijzigd winningsplan ingediend dat in behandeling is genomen. Daarnaast is een omgevingsvergunning nodig voor de boring en de aanleg van de installatie.
- De aanvraag voor de omgevingsvergunning is veel eerder ingediend en na het incident aangehouden;
- De besluitvorming voor de omgevingsvergunning zal nu gecoördineerd worden met de instemming met het gewijzigd winningsplan.
- Nu de nieuwe cavernes pas kunnen worden aangelegd na afgifte van beide beschikkingen en de zoutwinning in de huidige caverne versneld moet stoppen is er grote onzekerheid over het voortbestaan van Nedmag. Dit kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de regio.
- Er is grote weerstand tegen de zoutwinning en mijnbouw in de regio.
- RTV Drenthe gaat nu samen met Follow the Money, RTV Noord, Omrop Fryslân en RTV Oost onderzoek doen naar de verwevenheid tussen zoutwinningsbedrijf Nedmag en het ministerie van Economische Zaken.
- De NOM is een van de vijf regionale ontwikkelingsmaatschappijen. De NOM is een naamloze vennootschap en in 1974 opgericht. De Nederlandse staat is voor

50% aandeelhouder en de provincies Groningen, Friesland en Drenthe voor 50%. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is namens de Staat aandeelhouder.

- De NOM is mede eigenaar van Nedmag. De NOM bezit 50% van de aandelen van Nedmag.
- EZK bezit op deze wijze 25% van de aandelen van Nedmag. De drie provincies bezitten samen ook 25%
- Het Belgische mijnbouwbedrijf Lhoist Groep is voor 50% aandeelhouder.
- NOM heeft in het kader van werkgelegenheid de oprichting van Nedmag mogelijk gemaakt;
- Het is vanuit continuïteit gezien een van de meest succesvolle projecten van de NOM;
- De opbrengsten die Nedmag voor NOM genereerd komen ten goede aan de economische ontwikkeling in de drie provincies;

REDENEERLIJN

11.1

1

2

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Nedmag
Datum: maandag 1 juli 2019 12:12:28

Mooi, dank je wel

M. vr. gr.
 10.2.e

Sent from mobile. Please excuse brevity and spelling.

Op 1 jul. 2019 om 12:08 heeft 10.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e,

Ik heb het advies vrijdag ontvangen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Vergunningverlener

.....
 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 Directoraat Generaal Klimaat en Energie - Directie Warmte en Ondergrond
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | 3e C-Zuid
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

T 10.2.e

E 10.2.e @minezk.nl
 www.rijksoverheid.nl/ezk

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e
 Verzonden: maandag 1 juli 2019 11:39
 Aan: 10.2.e @minezk.nl>
 Onderwerp: Re: Nedmag

Hoi Martijn, zou je even kunnen bevestigen of/dat het advies vrijdag wel ok is aangekomen?

M. vr. gr.
 10.2.e

Sent from mobile. Please excuse brevity and spelling.

Op 28 jun. 2019 om 16:05 heeft 10.2.e @minezk.nl> het volgende geschreven:

Beste 10.2.e,

Wij hebben het Nedmag advies nog niet ontvangen. Zodra we het advies ontvangen hebben zullen we het advies bestuderen en de timing bepalen (hierbij rekening houdend met afspraken hierover die in het bestuurlijk overleg met de dec overheden in december zijn gemaakt). Ik wil jullie vragen om het advies niet voor andere partijen beschikbaar te maken. Wij zullen zorgen voor verspreiding van het advies aan de overige wettelijke adviseurs (Tcbb en dec overheden). We zien het advies tegemoet.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Vergunningverlener

.....
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat Directoraat Generaal Klimaat en Energie - Directie Warmte en
Ondergrond Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | 3e C-Zuid Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T 10.2.e

M 10.2.e

10.2.e @minezk.nl

www.rijksoverheid.nl/ezk

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van 10.2.e

Verzonden: vrijdag 28 juni 2019 15:25

Aan: 10.2.e) 10.2.e @minezk.nl>

Onderwerp: Nedmag

Beste 10.2.e,

Ik hoop dat het Nedmag advies is aangekomen. Ik krijg een hoop vragen wanneer het naar de dec overheden gaat, en of ook voor andere partijen beschikbaar gemaakt.

Enig idee van de verdere timing?

M. vr. gr.

10.2.e

Sent from mobile. Please excuse brevity and spelling.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Advies SodM op Winningsplan Nedmag Veendam
Datum: vrijdag 19 juli 2019 11:57:38
Bijlagen: [DOMUS-19183957-v1-190627 Advies SodM WP Veendam \(GELAKT\).PDF](#)
[ATT00001.txt](#)

Ter informatie!

Ik zal nu het eerste lijntje leggen over de datum van het BO en de afstemming over de communicatie en het stokje dan direct doorgeven aan respectievelijk 10.2.e (met secretariaat Meindert) en 10.2.e @10.2.e, jij kunt gaan bellen met Nedmag.

Gr 10.2.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: Smallenbroek, drs. J.M.C. (Meindert)
 Verzonden: vrijdag 19 juli 2019 11:54
 Aan: Bert Jan Bruning <b.bruning@nedmag.nl>
 CC: 10.2.e @minezk.nl>; 10.2.e @minezk.nl>;
 10.2.e @minezk.nl>
 Onderwerp: Advies SodM op Winningsplan Nedmag Veendam

Geachte heer Bruning, beste Bert Jan,

Bijgaand stuur ik u het advies van SodM op het winningsplan van Nedmag voor Veendam.

Om een zorgvuldig besluitvormingsproces te kunnen volgen, worden gedurende de periode dat de minister adviezen inwint, de reeds ontvangen adviezen niet openbaar gemaakt.

Om het verdere proces beheersbaar te houden worden de navolgende stappen gezet:

- het adviestraject is reeds voortgezet met de adviesaanvraag aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). Zij zullen naar verwachting begin augustus 2019 advies uitbrengen ten aanzien van de verwachte schade door veroorzaakte bodembeweging en de eventueel mogelijk te nemen maatregelen daartegen.
- in overleg met de provincie Groningen wordt eind augustus 2019 een bestuurlijk overleg gepland met de decentrale overheden (provincies Groningen en Drenthe, betrokken gemeenten en het waterschap), waaraan ook SodM zal deelnemen, en waarvoor ook Nedmag zal worden uitgenodigd.
- in de voorbereiding op het bestuurlijk overleg zal de aanvraag inclusief de tot dan toe ontvangen adviezen (SodM en Tcbb) verstuurd worden aan de decentrale overheden.
- direct volgend op het bestuurlijk overleg zullen de decentrale overheden om advies worden gevraagd.

Ik voorzie dat ik eind 2019 alle adviezen op het winningsplan ontvangen heb en ik begin 2020 een ontwerp-besluit ter inzage kan leggen.

Ik vertrouw erop dat Nedmag het SodM advies niet naar buiten brengt. U zult binnenkort een uitnodiging ontvangen voor het bestuurlijk overleg.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
 Directeur Warmte & Ondergrond

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: Aanvullend rapport winningsplan Nedmag
Datum: maandag 29 juli 2019 17:06:40
Bijlagen: [190729_Gevolgen_bodemdaling_agv_zoutwinning_waterhuishouding.pdf](#)

Beste 10.2.e

We hebben bijgaand aanvullend rapport van Royal Haskoning DHV op het winningsplan van Nedmag ontvangen. Dit rapport maakt onderdeel uit van het winningsplan van Nedmag. Hierbij vraag ik of dit rapport aanleiding geeft om het advies van SodM (van 27 jl.) op het winningsplan van Nedmag te wijzigen of niet.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Vergunningverlener

.....
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Directoraat Generaal Klimaat en Energie – Directie Warmte en Ondergrond

Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag | 3e C-Zuid

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

T 10.2.e

M 10.2.e

E 10.2.e @minezk.nl

www.rijksoverheid.nl/ezk

Van: 10.2.e
Aan: [Smallenbroek, drs. J.M.C. \(Meindert\)](#); 10.2.e
Cc: 10.2.e

Onderwerp: RE: Bestuurlijk Overleg WP Veendam
Datum: dinsdag 30 juli 2019 16:38:28

Geachte heer Smallenbroek, mevrouw 10.2.e ,
 Dank voor uw uitnodiging voor het Bestuurlijk Overleg met betrekking tot het Winningsplan Veendam. Op de voorgestelde datum zijn betreffende bestuurders van de gemeente Veendam te weten burgemeester Swierstra en wethouder Schmaal nog op vakantie. Daar het belangrijk is dat in ieder geval één van deze bestuurders aanwezig kan zijn bij het overleg, verzoek ik u dringend naar een andere datum te kijken. Graag kijken wij met u mee.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

(gemeentesecretaris).

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 10.2.e @minezk.nl 10.2.e @minezk.nl **Namens** Smallenbroek, drs. J.M.C. (Meindert)

Verzonden: vrijdag 26 juli 2019 12:43

Aan: Smallenbroek, drs. J.M.C. (Meindert); 10.2.e
 10.2.e

cc: 10.2.e

Onderwerp: Bestuurlijk Overleg WP Veendam

Tijd: donderdag 29 augustus 2019 16:00-17:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Provinciehuis Groningen , Groningen

25 juli | 10.2.e

Goedemiddag,

Hierbij ter bevestiging het agendaverzoek voor het Bestuurlijk Overleg mbt Winningsplan Veendam. Indien deze datum niet schikt in uw agenda wil ik u vragen om vervanging te sturen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

MO Meindert Smallenbroek, directeur DGKE W&O

MO 10.2.e , plv directeur DGKE W&O

DG Klimaat & Energie – directie Warmte & Ondergrond

.....
 Bezuidenhoutseweg 73 | 3^e etage, C Zuid | 2594 AC | Den Haag |
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag |

.....
 T: 10.2.e (Secretariaat) | M: 06 55 49 38 58

M: 10.2.e of 10.2.e

W: <http://www.rijksoverheid.nl/ezk>

Werkzaam op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

.....
Let op! Bij bezoek aan het ministerie dient u in bezit te zijn van een geldig legitimatiebewijs!

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u

niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.